

המפתח

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לאתגליא לעתידי-לבא

י"ז בע"ה ע"י "מכון אור האורות"
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

האזנה

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

גליון 108

חג הפסח תשב"א

פרשת צו | שבת הגדול | חג הפסח
ספירת העמר | שלש רגלים | שביעי של פסח

פרשת צו

"צו את אהרן ואת בניו לאמר" (ויקרא ו. ב)

אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות, ביותר צריך הפתוב לזרוז, במקום שיש בו חסרון פיס" (רש"י: ספרא צו א)

א. לקוטי-הלכות תפלה ד, טו (על-פי ספורי מעשיות מעשה יב מ'בעל-תפלה) - עקר שבירת ובטול 'תאות-ממון', הוא על-ידי 'קרבנות'. כי הקרבנות ש'מקריבין, הם נקראין בחינת 'מאכלין דמלפא', כמבאר בזהר-הקדוש (ויקרא ד. ז).

וזו בחינת ה'מאכלים' המבארים בהמעשה של ה'בעל-תפלה', שעל-ידם עקר התקון של הפת נפלו ל'תאות-ממון'.

כמבאר שם: "שמכל התאות אפשר להוציא, אבל מ'תאות-ממון' אי-אפשר להוציא, כיי-אם על-ידי אלו המאכלים המבארים שם, שהולך אותם עד שהגיע להם הריח של אלו המאכלים, ונתאוו להם מאד וכו', ואחר-כך פשנתן להם מאלו המאכלים, אז ראו מאוס סרחון 'תאות' ממון', עד ש'מאסו' בחייהם, וברחו וקברו עצמן בחפירות וקברים מחמת בושה וכו'", עין-שם.

ואלו ה'מאכלים' הם בחינת 'קרבנות', שעקרם בחינת ה'ריח', בחינת (ויקרא א; ויבכל ספר ויקרא-במדבר): "אשה ריח ניחוח לה", והם נקראים 'מאכלים דמלפא' כנ"ל.

כי מבאר בפנות 'פרשת-התמיד' (שערי-הפנות, דרושי תפלת-השחר ג): "שעל-ידי ה'קרבנות' נכנע ה'עבודה-זרה'".

וזו בחינת (במדבר כח, ב): "צו את בני ישראל", "אין צו אלא עבודה-זרה" (סנהדרין נו:). הינו: ש'ה'קרבנות' מכניעין ומבטלין ה'עבודה-זרה' של 'תאות-ממון', שהוא עקר ה'עבודה-זרה', כי כל ה'עבודה-זרה' הם ב'ממון'.

וזו שאמרו רז"ל (ספרא צו א): על פסוק (ויקרא ו. ב): "צו את אהרן וכו' הנאמר ב'פרשת העולה': "אין צו אלא זרוז מיד ולדורות, ביותר צריך לזרוז במקום שיש חסרון פיס'".

הינו כנ"ל: כי ה'קרבנות' הם 'חסרון פיס', שזהו בחינת 'שבירת תאות-ממון', על-ידי ש'מחפרים' ממזגם בשביל השם-יתברך, שקונים קרבנות ממזגם, שזהו עקר 'שבירת תאות-ממון',

כְּשִׁמוּצִיָּאִין הַמְמוֹן עַל דְּבַר שְׁבַקְדָּשָׁה, כַּמְבֹאֵר בְּהַתּוֹרָה 'צוֹיִת צְדָק' (לְקוּטִי-מוֹתֵר"ן ח"א כג).

וְזֶה "צו" וְכו', "בְּיוֹתֵר צְרִיךְ לָרֹז בְּמָקוֹם שֵׁישׁ חֶסְרוֹן פִּיס", שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת 'שְׁבִירַת תְּאוֹת-מְמוֹן', שְׂזוּכִין עַל-יְדֵי ה'קִרְבָּנוֹת', שֶׁהֵם 'נְדָבַת לֵב', בַּחֲנִינֵת 'צְדָקָה'. כִּי עַל 'שְׁבִירַת תְּאוֹת-מְמוֹן', בַּחֲנִינֵת 'חֶסְרוֹן פִּיס' בְּשִׁבִיל דְּבַר שְׁבַקְדָּשָׁה - צְרִיכִין לָרֹז עַל-זֶה בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד - כִּי לְהוֹצִיא מ'תְּאוֹת-מְמוֹן', קָשָׁה בְּיוֹתֵר מִכָּל הַתְּאוֹת כַּנ"ל.

נִמְצָא: שֶׁ'צו' הַנֶּאֱמָר ב'קִרְבָּנוֹת', מְרַמֵּז עַל 'שְׁבִירַת תְּאוֹת-מְמוֹן', שֶׁזֶהוּ בַּחֲנִינֵת: "אֵין צו אֶלָּא זְרוּז, בְּיוֹתֵר צְרִיךְ לָרֹז בְּמָקוֹם שֵׁישׁ חֶסְרוֹן פִּיס" כַּנ"ל.

וְזֶהוּ בְּעֵצְמוֹ בַּחֲנִינֵת: "אֵין צו אֶלָּא עֲבוּדָה-זְרָה" - כִּי 'שְׁבִירַת תְּאוֹת-מְמוֹן', הוּא 'בְּטוֹל הָעֲבוּדָה-זְרָה' - כִּי כָּל ה'עֲבוּדוֹת-זְרוֹת' הֵם ב'תְּאוֹת-מְמוֹן' כַּנ"ל.

זאת תורת העלה, היא העלה" (ויקרא ו.ב)

ב. ח"א מט, ד - כְּשִׁמְקִים ה'תַּפְּלוֹה', בַּחֲנִינֵת 'מַלְכוּת' - בְּבַחֲנִינֵת (דְּבָרִים יא, יג): "וּלְעַבְדוֹ בְּכָל לִבְבָכֶם" - שְׁמֵשִׁים כָּל 'לִבּוֹ' עֲלֶיהָ, וּמַגְלָה 'מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ' בְּתוֹךְ ה'חֻלְלֵי-הַפְּנוּי' שְׁב'לִבּוֹ, עַל-יְדֵי 'מַחְשְׁבוֹת-טוֹבוֹת' - זֶה בַּחֲנִינֵת (ויקרא ו.ב): "הִיא הָעֹלָה" - בַּחֲנִינֵת (שִׁיר-הַשִּׁירִים ג, ו; ת. ה): "מִי זֹאת עֹלָה" - "מִי עִם זֹאת, עֹלָה" (הַקְדַּמַת הַזֶּהר י: תְּקוּנֵי זֶהר נה: וְעוֹד הַרְבֵּה).

וְהֵם שְׁנֵי בְּתִים, 'בֵּית-אֵלֶּאֱהוּ' ו'בֵּית-אֵתְחָאֵה', 'ירוּשָׁלַיִם שְׁלַמְעָלָה' ו'ירוּשָׁלַיִם שְׁלַמְטָה' - שֵׁישׁ לְשִׁנְיָהֶם עֲלֶיהָ, כִּי "נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁלֹּא יִכַּנס בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלַמְעָלָה, עַד שִׁיבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם שְׁלַמְטָה" (תַּעֲנִית ה.).

עֲנִינֵי 'קָרְבַן עוֹלָה', נִמְצָאִים בְּפָרֶשֶׁת וִיקְרָא, בְּפָסוּק (ויקרא א.ג): "אִם עֹלָה קָרְבָּנו"

"וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן" (ויקרא ו.ג)

- מִצְוֹת 'תְּרוּמַת הַדָּשָׁן' -

ג. ח"ב פ - "בְּרֵאשׁוֹנָה כָּל מִי שְׂרָצָה לְתָרֵם אֶת הַמְזֻבַּח (תְּרוּמַת הַדָּשָׁן) תוֹרֵם, וּבְזִמְן שֶׁהָן מְרַבִּין, רָצִין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, וְכָל הַקּוֹדֵם אֶת

חֲבָרוֹ בְּאַרְבַּע אֲמוֹת - זָכָה. וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם שְׂוִין, הַמְמַנֶּה אוֹמֵר לָהֶם הַצְּבִיעוּ. וּמָה הֵן מוֹצִיָּאִין, אַחַת אוֹ שְׁתֵּים, וְאֵין מוֹצִיָּאִין אֲגוּדֵל בְּמִקְדָּשׁ. מַעֲשֵׂה שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם שְׂוִין וְרָצִין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, וְדָחַף אֶחָד מֵהֶן אֶת חֲבָרוֹ וְנִפְל, וְנִשְׁבְּרָה רִגְלוֹ. וּכְיוֹן שֶׁרָאוּ בֵּית-דִין שֶׁבְּאֵין לִיְדֵי סַפְנָה, הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ תוֹרְמִין אֶת הַמְזֻבַּח אֶלָּא בְּפִיס". (מִשְׁנָה יוֹמָא פ"ב, א"ב)

"בְּרֵאשׁוֹנָה כָּל מִי שְׂרָצָה לְתָרֵם תְּרוּמַת הַדָּשָׁן תוֹרֵם" וְכו'. פְּרוּשׁ: דוֹרוֹת הַרֵאשׁוֹנִים הַצְּדִיקִים, 'כָּל מִי שְׂרָצָה' לְזָכוֹת ב'הַתְּנַשְׂאוֹת' הַנִּקְרָא 'דָּשָׁן', כְּמוֹ שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים כג, ה): "דָּשַׁנָּת בְּשִׁמְן רֵאשִׁי" - "תוֹרֵם", וְהָיָה מְנַהֵיג-הַדּוֹר'.

"וּבְזִמְן שֶׁהָן מְרַבִּין, רָצִין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, כָּל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבָרוֹ בְּאַרְבַּע אֲמוֹת - זָכָה". שְׁכָל אֶחָד אוֹמֵר: 'אֲנִי רוֹצֵה לְהַנְהִיג הַדּוֹר'. "עוֹלִין בְּכַבֵּשׁ" - "כַּבֵּשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם" (תְּהִלָּה יג), מִי שִׁדַּע וְהָשִׁיג יוֹתֵר ב'סוּדוֹת הַתּוֹרָה, לָזֶה הָיוּ מְמַנִּין 'פְּרָנִס' עַל הַצְּבוּר. וְזֶהוּ: "כָּל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבָרוֹ בְּאַרְבַּע אֲמוֹת" - "אַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל הַלְּכָה" (בְּרִכוֹת ה.). "זָכָה" - זֶה הָיָה זוֹכֵה ל'תְּרוּמַת הַדָּשָׁן'.

"וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שְׂוִין, הַמְמַנֶּה אוֹמֵר לָהֶם הַצְּבִיעוּ. וּמָה הֵן מוֹצִיָּאִין, אַחַת אוֹ שְׁתֵּים, וְאֵין מוֹצִיָּאִין אֲגוּדֵל בְּמִקְדָּשׁ". פְּרוּשׁ: כְּשֶׁהָיוּ שְׁנַיִם שְׂוִין בַּחֲשֻׁנַת הַתּוֹרָה, אָזִי: "הַמְמַנֶּה" - ה'יצִר-הָרַע' - הָיָה מְסִית ו'אוֹמֵר לָהֶם הַצְּבִיעוּ" - שִׁירָאָה אִיזָה 'צְבִיעוֹת'.

וְאָמַר לָהֶם: "וּמָה הֵן מוֹצִיָּאִין, אַחַת אוֹ שְׁתֵּים". "וּמָה הֵן" - מָה עֲבָרָה בָּזֶה שֶׁתּוֹצִיא צְבִיעוֹת פְּעַם "אַחַת אוֹ שְׁתֵּים", וְאַחֲרֵיכֶן תַּחֲזִיר לְצְדָקְתְּךָ?!

אָבֵל הַצְּדִיקִים הָאֵלוֹ - אֵין מוֹצִיָּאִין שׁוּם 'צְבִיעוֹת', וְאֵין שׁוֹמְעִין לְעֲצָתוֹ, מַחֲמַת גְּדֵל הַפְּרָתֶם בַּגְּדֵלַת הַבּוֹרָא, שְׂרוּאָה וְיוֹדַע הַכָּל. וְזֶהוּ: "אֵין מוֹצִיָּאִין אֲגוּדֵל בְּמִקְדָּשׁ" - הֵינּוּ: 'שְׁכָלֶם'.

"מַעֲשֵׂה שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם שְׂוִים וְרָצִין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, וְדָחַף אֶחָד מֵהֶן אֶת חֲבָרוֹ וְנִפְל, וְנִשְׁבְּרָה רִגְלוֹ. וּכְיוֹן שֶׁרָאוּ בֵּית-דִין שֶׁבְּאֵין לִיְדֵי סַפְנָה, הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה תוֹרְמִין אֶלָּא בְּפִיס". "נִשְׁבְּרָה רִגְלוֹ" - הֵינּוּ 'כַּפִּירָה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (מִכּוֹת כד.): "בָּא חֲבֻקוֹק וְהַעֲמִידוֹן עַל אַחַת, שֶׁנֶּאֱמָר

(תבוק ב, ד): 'וצדיק באמונתו יחיה' - מחמת קנאה, שהיו שניהם שוים בהשגת התורה.

"והברו דחה אותו", על-ידי-זה פפר בעקר - כמו שמצינו: שכמה בני-אדם נפלו מאמונתם מחמת קנאה'.

"התקינו שיהא תורמין על-ידי פיס" - שעכשו ש'ההתנשאות' היא בשביל כבוד עצמו, התקינו שלא ירדף אחר 'התנשאות'.

"ואין תורמין אלא על-ידי פיס" - הינו: לא ירצה שום אדם ב'התנשאות', אלא עד שיבואו כל העם ופיסו אותו שיקבל רבנות, אזי יקבל, אבל בלא פיס לא יקבל, ולא ירדף אחר 'התנשאות'.

"עשירת האפה סלת מנחה תמיד, מחציתה בבקר ומחציתה בערב" (ויקרא ו, יג)

ד. לקוטי הלכות, תפלת המנחה ז, מד (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א מט, לשמש שם אהל בהם) - ב'מדרש-רבה' מפליג במעלת 'קרפן-מנחה' וזה לשונו (ויקרא-רבה ח, ד): "ולא עוד, אלא שכל הקרבנות אינם באים חציים, וזו באה חציה, 'מחציתה בבקר ומחציתה בערב' (ויקרא ו, יג), ולא עוד, אלא כל מי שמקריב אותה, מעלה עליו הפתוב פאלו הוא מקריב מסוף העולם ועד סופו, שנאמר (מלאכי א, יא): 'כי ממזרח שמש עד מבואו' וכו'. וסיפא דקרא: 'ומנחה טהורה'". עין-שם.

הינו: כי בחינת 'קרפן עני' שהיא עקר התשובה - נוקב ויורד עד התהום, ומגיע מסוף העולם ועד סופו, "ממזרח שמש עד מבואו".

כי כל אדם שבעולם, בכל דרגא ובכל מקום שהוא, אפלו הרחוקים מאד מאד - גם לשם מגיע התקון והעצה של בחינת 'קרפן עני', שהוא בחינת (מנחות קי): "אחד המרבה ואחד הממעיט" וכו'.

שבאיזה בחינת התעוררות כל-שהוא, בכל נקדה ונקדה טובה, יכולין לשוב להשם-יתברך, רק שיבטל גאותו, וירגיש שפלותו באמת, וירגיל עצמו להתפלל ולפרש שיחתו לפניו יתברך, בבחינת (תהלים קב): "תפלה לעני כי יעטה, ולפני ה' ישפך שיחו".

שישפך שיחו כמו השופך מים, אפלו אם נדמה לו שהוא בלי שכל ובלי פונה הראוי, אף-על-פי-כן את כל אשר עם לבבו ישפך שיחו לפניו יתברך, בבחינת

(איכה ב, יט): "שפכי כמים לבך נכה פני ה'" וכו'. וזה יקר מאד בעיני השם-יתברך, ועל-ידי-זה יזכה לשוב ולהתקרב אליו יתברך.

וזה מרמז כמה שאמרו במדרש הנ"ל: "ולא עוד, אלא שכל הקרבנות אינם באים חציים, וזהו באה חציה" וכו'.

הינו: שאפלו גם מעט התפלה העניה והדלה, בחינת "מנחת עני עשירית האיפה שבאה בדלי דלות" וכו' - גם מעט התפלה הדלה הזאת, אינה באה בשלמות, בייאם בבחינת 'חציה' וכו' - כי מערבת במחשבות מקלקלות הרבה וכו', שבודאי אינה ראויה לעלות.

אף-על-פי-כן זהו המעלה של בחינת: "תפלה לעני" הנ"ל, שהיא באה 'חציה' - כי איך שהיא הקדוש-ברוך-הוא מרחם ומקבלה, מאחר שמרגיש עניותו ומתגבר להתפלל ולשוח איה שייכול, מתוך מרירות דמרירות עניותו ודלותו וכו'.

וזה שמסים שם: "ולא עוד, אלא כל מי שמקריב אותה, מעלה עליו הפתוב פאלו הוא מקריב מסוף העולם ועד סופו" וכו'.

הינו כנ"ל: כי בכל זה גלו לנו חז"ל: שדיקא תפלה ושיחה עניה ודלה כזאת, מגעת עד אין קץ 'מסוף העולם ועד סופו' וכו' - מאחר שמתחזק מגריעות ועניות הדעת כזה, לצעק ולהתחנן עדין לפני השם-יתברך, כי זה יקר מאד אצל השם-יתברך. והוא סוד שאי-אפשר להשיג עד היכן רחמיו מגיעים, כלי-זמן שאינו מתיאש עצמו מהצערקה ותפלה.

"וזאת תורת האשם" (ויקרא ו, א)

ה. ספר-המדות, אלמן א - מי שמתה אשתו, יאמר בכל יום פרשת אשם (ויקרא ז, א), עד שישא אשה אחרת.

"אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה חלות מצות בלילת בשמן, ורקיקי מצות משחים בשמן, וסלת מרבנת חלת בלילת בשמן. על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו" (ויקרא ז, יב-יג) - עניני 'קרפן תודה' -

ו. ח"א ו, ב - "זבח תודה יכבדנני" (תהלים נ, כג), דרשו חז"ל (סנהדרין מג): "על זביחת היצירה-הרע".

על-ידי שהוא מן "השומעים הרפתם ואינם משיבים" (שבת פח: יומא כג. גטין לו:), ומתפחד 'דם' ל'דם' - נתמעט הדם שב'חלל השמאלי, וזוכה יצרו' הרע, וזוכה ל'כבוד אלקי'.

ז. ח"ב, א"ב-ג"ד-הו - עקר 'שעשוע עולם-הבא', להודות ולהלל לשמו הגדול יתברך ולהפיר אותו, כי שאר כל הדברים יתבטלו לעתיד פלם, בבחינת: "כל הקרבנות בטליו, חוץ מקרבן תודה" (ויקרא-רבה ט, ז; כז, יב), שלא ישאר רק בחינת 'תודה והודאה'.

וזה בחינת 'הלכות', שנתחדש שכל וידיעה, וה'דעת' הוא עקר 'שעשוע עולם-הבא'.

וזה (ברכות נד:): "ארבעה צריבין להודות", שפים בסופם (תהלים קז, מג): "מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'".

"חסדי ה'" - זה בחינת 'הלכות' וכו'.

ועל-כן ה'תודה' שמביאין כשיוצאין מהצרה, מכנה בשם 'הלכה', על-שם 'תהלוכות הדמים', שהולכין אז כסדר. כי בשעת הצרה, ה'לב' מרגיש הצרה ביותר, ונתקבצים כל הדמים אל הלב, ושוטפים עליו, ודופק אז בדפיקות גדולות. וכשיוצאין מהצרה, חוזרין 'תהלוכות הדמים' לילך כסדר.

ומזה באה ה'הולכה בנקל' וכו'. כי בשעת ההולכה, הדמים עולין למעלה וכו', ואחר-כך חוזרים הדמים למקומם - בחינת 'תודה-הלכה'.

וזה בחינת (תהלים ק, א): "מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ". 'לתוד' ה' אותיות 'תולד' ה'.

ועל-ידי תודה-הלכה, נתגלה 'אור-האמת' ומאיר בארבעה חלקי הדבור וכו'. וזוכין ל'שלמות לשון-הקדש'. וזוכין להמשיך השמחה והקדשה של שבת לששת ימי החול. וזוכין לגלות 'אחדות-הפשוט' מתוך 'פעלות-המשתנות'.

וזה בחינת 'חנפה' שהם 'ימי הודאה'.

ידע: ש'מזמור לתודה' - הוא מסגל ל'מקשה' לילד, לומר אותו.

כי "מזמור לתודה" ראשי-תבות 'מ"ל', בחינת 'שבעין קליו' שהיולדת צועקת קדם הלדה.

ויש במזמור זה: קס"ח אותיות, במנין חס"ד, ומ"ג תבות וכו'.

ח. חיי-מוהר"ן עט - התורה 'ימי חנפה' בלקוטי-תנינא סימן ב'. אמר רבנו ז"ל ב'שבת-חנפה' באותה שנה שבא מ'לעמבערג'.

והמשיך בזה בחינת 'תקון קרבן תודה' שהיה צריך להביא על שחזר משם בשלום, כי זה ישועה גדולה ונפלאה מאד. כי אם היה נשאר שם, אפשר האור היה מסתלק לגמרי חסוד-שלום, ולא היינו שומעין כל הנוראות שהיה מגלה לנו אחר-כך בתורותיו ושיחותיו, בפרט המעשיות, שעקר המעשיות הגדולות גלה לנו אחר-כך, בפרט המעשה של ה'שבעה בעטלערס'. ובודאי ראוי להביא 'קרבן תודה' על ישועה כזאת.

ט. לקוטי-הלכות, ברפת-השחר, ה, טו (על-פי

לקוטי-מוהר"ן ח"א רטו, כ"ד מיני פדיונות) - 'קרבן תודה' הוא המבחר מכל הקרבנות, כמו שאמרו רז"ל (ויקרא-רבה ט, ז; כז, יב): "כל הקרבנות בטליו, חוץ מקרבן תודה". כי בתודה היה 'חמץ ומצה', מה שאין-כן בכל הקרבנות.

כי זה עקר השלמות - בשממתיקין הדין בל-כך, עד שחמץ נכלל במצה, שנכלל הטבע בהשגחה - שזה זוכין כשיוצאין מהצרה, שאז מביאין תודה.

כי כשיוצאין מהצרה, זהו רק על-ידי בחינת פדיון, ועל-כן אז נכלל חמץ ומצה יחד, שזהו בחינת שבעות, שאז מביאין 'שתי הלחם' מחמץ דיקא, וכמובא: "ש'שתי הלחם' של שבעות, הם בבחינת 'קרבן תודה'.

ועל-כן על-פירב, קורין 'פרשת צו' ב'שבת הגדול', שהוא השבת שלפני פסח - כי עקר הנס והגאולה של פסח, היה על-ידי בחינת 'שבת', שאז עקר 'הארת עת-רצון'.

ועל-כן קורין אז 'פרשת צו' שמדבר מ'פרשת תודה' - כי עקר תכלית הנסים של פסח, הוא לזכות ל'שבעות', שהוא בבחינת 'קרבן תודה'.

י. לקוטי-הלכות, ברפת-השחר, ה, נא (על-פי

לקוטי-מוהר"ן ח"א רטו, כ"ד מיני פדיונות) - 'קרבן תודה' יקר והשוב מכל הקרבנות, "שכלם בטלים חוץ מקרבן תודה" (ויקרא-רבה ט, ז; כז, יב), שהיה בו 'חמץ ומצה' וכו'.

כי 'תודה' הוא כשיוצאין מהצרה והדינים, שהוא על-ידי בחינת 'פדיון'. ואז מביאין 'חמץ ומצה',

בתחלה 'שלושה מיני מצה' (ויקרא ז, יב), ואחר-כך "על חלת לחם חמץ" (שם שם, יג).

פי העקר ההתחלה בכלל ובפרט - הוא בחינת 'מצה', שאין צריכין לעשות כלל, בחינת (שמות יב, ט) "וגם צדה לא עשו להם" וכו'. ואחר-כך עושין איזה עסק וכו', שזה בחינת "טוב תורה עם דרך-ארץ" (אבות פ"ב מ"ב). אבל העקר הוא ה'תורה', בחינת (מכילתא בשלח יז): "לא נתנה תורה אלא לאוכלי הפן", שהוא בחינת 'מצה'.

וגם בהתורה ומצוות בעצמן, צריכין שתי בחינות הנ"ל. פי אין צריכין לעשות כלל. פי "מה אנו" וכו', וכמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ב מט"ז): "לא עליך המלאכה לגמר", פי "העקר הוא הרצון" וכו'. אף אחר-כך עושין.

וסוד זה בשלמות יתגלה רק לעתיד-לבא, שזהו בחינת 'תודה' שישאר לעתיד וכו'. פי הכל יתבטל, ולא ישאר פי אם תודה הודאה, להודות לשמו יתברך תמיד, שלא עשני גוי, והבדילנו מן התועים, ובחר אותנו עם מן העמים לעם סגלה וכו'.

יא. לקוטי-הלכות, ברכת-הודאה ו, ב (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כד, דאמצעייתא דעלמא) - **בששה-שם יתברך עוזר שיוצאין מן הצרה, צריכין להביא 'קרפן תודה'. ועכשו שאין לנו קרפן, צריכין להודות בפה בכל לבו, שזהו בחינת 'שמחה', פי עקר ה'שמחה' היא ההודאה להשם-יתברך, שזהו עקר תכלית השמחה של לעתיד, שאז יעסקו רק בתודה והודאה להשם-יתברך בשמחה עצומה וכו', וכמו שכתוב ב"מזמור לתודה" - "הריעו לה' כל הארץ, עבדו את ה' בשמחה" וכו' (תהלים ק, א"ב).**

פי זה עקר התקון של ה'תודה והודאה' שחייבין להודות בשיוצאין מהצרה - לתקן ה'קלקול' שמשם באו הצרות, שהוא ה'עצבות' - בדי שמעתה נזכה להנצל מכל הצרות על-ידי תקוף השמחה. ועל-כך "כל הקרבנות בטלין חוץ מקרבן תודה" (ויקרא-רבה ט, ז; כז, יב). [ועוד-שם באות ד, ענין ה'ארבעה מיני לחם' בפרטיית].

יב. לקוטי-הלכות, ברכת-הודאה ו, יג (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כד, דאמצעייתא דעלמא) - **"לעתיד כל הקרבנות בטלין חוץ מקרבן תודה"** (ויקרא-רבה ט, ז; כז, יב). פי כל הקרבנות באין לכפר, וזה אין צריכין אז לעתיד, פי כבר נתפפר הכל.

אבל 'תודה הודאה' לספר חסדי השם "ונפלאותיו לבני אדם" (תהלים קז), איך נתהפך הכל לטובה, שדיקא על-ידי שהיינו בזה העולם, וכל אחד סבל מה שסבל, עד שהרבה נכשלו בעוונותיהם מאד מאד, ועתה נתהפך הכל לטובה, בבחינת (ירמיה ג, ט): "ביום ההוא יבקש ויחפש וכו' עון ישראל ואיננו וכו'" - שזהו בחינת 'קרפן תודה' שמוביאין עמה 'מצה וחמץ' - זה לא יתבטל - פי זה יהיה כל חלקי העולם-הבא של כל אחד, מה שזכה על-ידי העמל של זה העולם דיקא, שזה יתקיים בשלמות לעתיד-לבא.

אבל כל אחד ואחד כפי מה שזכה להתקרב לצדיקים וכשרים, ולקיים עצה זאת בזה העולם בתוך מרירות הצרות בגוף ונפש וממון, ולהפך הכל לשמחה וכו' - על-ידי זה יזכה לעתיד לזה בשלמות.

יג. לקוטי-הלכות, פסח, ב, ב (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב כג, 'ששון ושמחה ושיגור') - **ועל-כך לעתיד-לבא שאז תגדל השמחה מאד, אזי "כל הקרבנות בטלין חוץ מקרבן תודה"** (ויקרא-רבה ט, ז; כז, יב).

פי ב'תודה' ה'יה 'חמץ ומצה', רמז: שהשמחה בשלמות, שתופסת גם את היגון ואנחה לתוך השמחה. וזה יהיה לעתיד, פי אזי נאמר (ישעיה נב, יב): "פי לא בחפזון תצאו, ובמנוסה לא תלכו", פי אז יהיה הסטרא-אחרא נכנעת לגמרי, ותתהפך לקדשה.

ועל-כך אזי עקר החשיבות 'קרפן תודה', שיש בו 'חמץ' דיקא - הינו שתופסין גם את ה'חמץ' שהוא בחינת 'יגון', לתוך שמחת הקדשה.

"זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים" (ויקרא ז, לז)

יד. לקוטי-הלכות, ברכות-הראיה וברכות-פרטיות ד, יג (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א קעט, 'תענית מבטל מחלקת') - כל ה'קרבנות' הם בחינת 'שלוש' - פי "על-שם-זה נקרא 'קרפן' - שמקרב ומקשר ומחבר כל העולמות יחד" (זהר ויקרא ה, ח), וכמוכן בדברי רבנו ז"ל בהתורה 'להמשיך שלום' (לקוטי-מוהר"ן ח"א יד, ח).

וְזֶה שְׂמֵסִים הַפְּסוּק שְׂכֹלֵל כָּל הַקְּרָבָנוֹת, מְסִים בְּשִׁלְמִים, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (וַיִּקְרָא ז, לז): **"זאת התורה לעלה ולמנחה וכו' ולזבח השלמים"** - כי עקר תכלית כל הקרבנות הוא 'שלום'.

וְעַל־כֵּן אָמְרוּ רַז"ל (בְּרִכּוֹת יז): **"שהתענית במקום קרבן"** - כי הם בחינה אחת ממש, כי ה'תענית' הוא 'להמשיך שלום', שזהו בחינת כל ה'קרבנות' שהם בחינת 'שלום' כנ"ל.

"ביום צותו את בני ישראל" (ויקרא ז, לח)

טו. לקוטי הלכות קריאת שמע ה, ח (על-פי שיחות הר"ן א, א'ני ידעתי) - 'התגלות האור' הוא בחינת 'נבואה', בחינת (ישעיה נ, א): **"ואראה את ה'."**

וְעַקֵּר הַנְּבוּאָה - בְּיוֹם, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (ספרא צו יח; רש"י שמות יב, ב) עַל פְּסוּק (וַיִּקְרָא ז, לח): **"ביום צותו"** וכו'.

וְעַל־כֵּן **"לנביאי אמות העולם, אינו נגלה אלא בלילה"** (במדבר רבה כ, יב) - כי אצלם מגיע הנבואה בודאי רק בבחינת 'אתערוהא דלעילא', כי הם אינם ראויים בודאי, על-כן באה עליהם הנבואה בלילה דיקא.

גַּם אִפְלוּ בְּנִבְיֵי יִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים, נִמְצָא לַפְעָמִים שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם בְּלֵילָה. וְזֶה כְּשֶׁקָּבְלוּ הַנְּבוּאָה בְּעַת שְׁעָדִין לֹא הָיוּ כְּדַאי וְרַאוּיִם לְהַתְגַּלּוֹת הַזֹּאת וְכוּ'.

טז. לקוטי הלכות, תפלת ערבית ז, לו (על-פי לקוטי מוהר"ן ח"א סה, זיאמר בעז אל רות) - עקר 'קבלת התורה' הוא ביום, כמו שאמרו רז"ל (ספרא צו יח; רש"י שמות יב, ב - על ויקרא ז, לח): **"ביום צותו", "מלמד שלא נדבר עמו אלא ביום."**

כִּי בְּאֹר בְּקֵר, זֶה בְּחִינַת שְׁחֻזְרִין מִהַבְּטוּל שֶׁל הַלֵּילָה, וְאֵז הוּא בְּחִינַת הַמְּשַׁכֵּת הַתּוֹרָה מִהַרְשִׁימוֹ. וְעַל־יְדֵי־זֶה עַקֵּר הַמְּתַקֵּת־הַדִּינִים בְּשִׁלְמוֹת - שְׁעַקֵּר הַמְּתַקָּה הוּא כְּשֶׁחֻזְרִין מִהַבְּטוּל.

וְעַל־כֵּן עַקֵּר תְּקוּן סֵדֵר הַתְּפִלָּה, הוּא בְּשַׁחְרִית - שְׂאֵז מִרְבִּין בְּשִׁבְחוֹת וּבְזִמְרוֹת, וּמְסַדְרִין כָּל סֵדֵר הַתְּפִלָּה קְרָבָנוֹת וּפְסוּקֵי־דְזִמְרָה וְכוּ'. כִּי עַקֵּר הַשִּׁלְמוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, הוּא עַל־יְדֵי 'אור הרשימו' שזוכין לקבל בְּעַת שְׁחֻזְרִין מִהַבְּטוּל, שְׂזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלַּת שַׁחְרִית'.

יז. לקוטי הלכות, חול-המועד ז, ט (על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב ח, תקעו תוכחה) - עקר ה'אור' הוא

מִהַתּוֹרָה, שֶׁהוּא 'כָּלִיּוֹת הַנְּבוּאָה', שֶׁהֵיא עַקֵּר בְּחִינַת הַדְּעַת, שֶׁהוּא עַקֵּר 'אֹר יוֹם', כִּידוּע.

כִּי עַקֵּר 'אֹר הַתּוֹרָה' נִמְשָׁךְ בְּיוֹם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (וַיִּקְרָא ז, לח): **"ביום צותו", "מלמד שלא נדבר עמו אלא ביום"** (ספרא צו יח; רש"י שמות יב, ב). וְעַל־כֵּן עַקֵּר הָאֹר הוּא בְּיוֹם.

יח. לקוטי הלכות, נזיקין ה, לט (על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב ה, תקעו אמונה) - כָּלִיּוֹת הַעֲצוֹת־הַטּוֹבוֹת, בְּחִינַת 'תְּרִי"ג מְצוֹת' שֶׁנִּקְרָאִים "תְּרִי"ג עֲטִין דְּאֹרִיתָא" (זהר יתרו פב:), וְכָל 'מְצוֹת הַתּוֹרָה' שֶׁהֵם הַעֲצוֹת קְדוּשׁוֹת - נִצְטוּה מִשֶּׁה בְּיוֹם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (וַיִּקְרָא ז, לח): **"ביום צותו", "מלמד שלא נדבר עמו אלא ביום."**

גַּם רַב קִיּוּם הַמְּצוֹת - הוּא רַק בְּיוֹם, כְּגוֹן צִיצִית וְתַפְלִין וְכוּ'.

כִּי עַקֵּר 'אֹר יוֹם' - הוּא בְּחִינַת 'אֹר הַתּוֹרָה וְהַמְּצוֹת', שֶׁהֵם בְּחִינַת 'עֲצוֹת קְדוּשׁוֹת אֱמִתִּיּוֹת', לְזַכּוֹת לְהַפִּיר אֵת הַבּוֹרְאֵי־תַבְרֵךְ עַל־יְדֵי הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵם כְּנ"ל.

וְכִשְׁמַגִּיעַ הַלֵּילָה, **"כד ליליא פריש גְּדַפְהָא עַל עֲלָמָא"**, וְאֹר יוֹם מְסַתְּלַק, וְחֲשַׁכַת לֵילָה מִתְחִיל לְהַחֲשִׁיךְ - זֶה בְּחִינַת: שֶׁנִּסְתַּלְקִין 'אֹר הַעֲצוֹת', שֶׁמִּשָּׁם ה'חשך'. וְאֵז צְרִיכִין לְהַתְגַּבֵּר בְּכַח הַצַּדִּיקִים, לְהַאִיר 'אֹר הַעֲצוֹת' גַּם בְּתוֹךְ ה'חֲשַׁכַת לֵילָה' וְכוּ'.

"ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד" (ויקרא ח, ג)
 "זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרבה" (רש"י ויקרא רבה י, ט)
 - ענין 'מועט מחזיק את המרבה' -

יט. ח"א קצא - דע: שְׂאִפְשָׁר שִׁישֵׁב אֶחָד אֶצֶל חֲבֵרוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד בְּגוֹנֵעֵדוֹ, וְלִזְה יִהְיוּ כָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְּׁעוּעִים וְכָל הַשִּׁי" (שְׁלִשְׁמֵאוֹת וְעֶשֶׂר) עוֹלָמוֹת, וְחֲבֵרוֹ לֹא יִרְגֵשׁ כְּלוּם, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם תַּעֲנוּג.

כִּי עַקֵּר הַרְגֵּשֶׁת תַּעֲנוּג וְשִׁעֲשׂוּע עוֹלָם־הַבָּא, וְשִׁי" עוֹלָמוֹת - הַכֹּל הוּא בְּלֵב, וְלִבּוֹ חֹסֵר מִכָּל הַטּוֹבוֹת וְהַשְּׁעוּעִים שִׁישׁ לְחֲבֵרוֹ הַצַּדִּיק בְּתוֹךְ לִבּוֹ. אֲשֶׁרֵי לוֹ.

וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (שַׁבָּת יא): **"אם יהיו כל הימים דיו, ואנמים קלמוסים וכו', אין מספיקין לכתב"**

הַלְלָהּ שֶׁל רִשּׁוֹת, שְׁנֵאמַר (משלי כה, ג): 'שָׁמַיִם לָרוֹם וְאָרֶץ לָעֵמֶק, וְלֵב מְלָכִים אֵין חֶקֶר'.

נמצא: ש'לב מלכים' גדול הרבה מ'רום השמים' ו'עמק הארץ', שתופסים כל-כף מקום, כמה וכמה אלפי אלפים פרסאות. והלב והמח שקטנים מאד במקומם - תופסים הכל - עד שיכול לתן לב על כל מדינה ומדינה, ולתפס ולהצטיר בלבבו כל מדינה ומדינה ותכונות השמים, ויותר ויותר מזה, כי 'לב מלכים אין חקר'.

ראה והבן וחכם גדלת הבורא: איך המועט מחזיק את המרבה - שחתיכת לב קטן כזה, ומח קטן כזה, יתפס במקומו דברים גדולים כאלה. וזה רק מחמת שנמצא שם האלקות. כי עקר האלקות הוא בהלב.

ומעתה בין וחכם: אם בה'לב', שנמצא שם רק בחינות 'אלקות', שאינו כביכול חלק אחד מאלפי אלפים מהשגחת הבורא ברוך-הוא - כמה גדול ערבו, שיכול לתפס במקומו המועט, עולמות אין מספר, ואפלו על עפ"ם נאמר: "ולב מלכים אין חקר", על שנותן לב לכל מדינה ומדינה, ותופס ומשער בדעתו כל המדינות שתחתיו, עם כל האדם אשר עליו, וכל הנמצא בה.

הוי דן מעתה, אלפי אלפים קל וחמר, לשער בדעתו מגדלות הבורא ברוך-הוא.

כ. ספר-המדות, צדיק ח"ב ד - אל תתמה על החפץ: "שהאדם הוא בריה קטנה, ובו תלוי כל העולמות"? - כי בן בכל מקום שהשכינה שרויה - מועט מחזיק את המרבה!

כא. ספורי-מעשיות, מעשה יג מ'שבועה בעטלעורס' (יום החמישי בעל הטטרות) - אין אני 'בעל טטרות' (הינו 'הוקער') כלל - רק אדרבא, יש לי כתפים כאלו (שקורין 'פלייצעס'), שהם בחינת 'מעט מחזיק את המרבה'. ויש לי הספמה על זה.

כי פעם אחת היה שיחה וספור: שהיו אנשים מפארים עצמם בבחינה זו, שכל אחד ואחד היה מתפאר שיש לו בחינה זו של 'מעט מחזיק את המרבה'. ומאחד מהם היו מחיכים ושוחקים ממנו, והשאר שהתפארו בבחינה זו, של 'מעט מחזיק את המרבה', נתקבלו דבריהם.

אבל בחינת 'מעט מחזיק את המרבה' שיש לי - הוא גדול מכלם.

כי אחד מהנ"ל התפאר: "שהמח שלו הוא בחינת 'מעט מחזיק את המרבה' וכו'! - ושחקו ממנו וכו'! - ונענה אחד ואמר: "אני ראיתי 'מעט מחזיק את המרבה' וכו'!

ואחד התפאר: "שיש לו בחינת 'מעט מחזיק את המרבה', כי יש לו 'חתיכת מדינה' שמוציאה פרות הרבה" וכו'! - והוטבו דבריו וכו'!

ואחד אמר: "שיש לו 'פרדס נפלא מאד' שיש שם פרות" וכו'! - והוטבו דבריו גם-כך!

ואחד אמר: "שהדבור שלו הוא בחינת 'מעט מחזיק את המרבה'" וכו'!

ואחד אמר: "שהשתיקה שלו היא בחינת 'מעט מחזיק את המרבה'" וכו'!

ואחד אמר: "שהוא בחינת 'מעט מחזיק את המרבה', כי יש 'עני' אחד והוא 'סגינהור'" וכו'!

ואני (הינו זה ההוקער שמספר כל-זה) הייתי גם-כך שם. ואמרתי: האמת הוא, שיש לכם בחינת 'מעט מחזיק את המרבה', ואני יודע כל מה שפונתם בדבריכם. וזה האחרון שהתפאר שהוא מוליך הסגינהור הגדול, הוא גדול מכלכם. אבל אני למעלה למעלה מכלכם בכלל וכו'.

אבל בחינת 'מעט מחזיק את המרבה' שיש לי, הוא למעלה מכלם בכלל.

וקא ראיה וכו'! ואמרתי להם: אני יכול להביא אתכם אל האילן, כי זה האילן אין לו מקום כלל, כי הוא 'למעלה-מהמקום' לגמרי, ובחינת 'מעט מחזיק את המרבה' הוא עדין במקום וכו'.

ובחינת 'מעט מחזיק את המרבה' שיש לי - היא בחינת 'סוף-המקום' לגמרי, שמשם ולמעלה אין מקום כלל - על-כך אני יכול לשא את כלכם, אל ה'אילן' שהוא 'למעלה-מהמקום' לגמרי וכו' וכו'.

בשביל זה היה נדמה כ'בעל טטרות', כי הוא נושא עליו הרבה, כי הוא בחינת 'מעט מחזיק את המרבה' כנ"ל.

שַׁבַּת הַגְּדוּל

"ספֵּרָה נָא לִי אֵת כָּל הַגְּדוּלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהֵי שָׁמַיִם"

(מְלָכִים ב' ח"ד)

"עֲלֵמָא דְאֵתִי דְאִיהוּ שַׁבַּת הַגְּדוּל" (זהר בראשית מז)

על-פי המבאר ב'לקוטי הלכות' המובא להלן (נסילת ידים שחרית ב, ז; ועוד) - וְזֶה בְּחִינַת 'שַׁבַּת הַגְּדוּל' שְׁקוּרִין לְשַׁבַּת שְׁלֹפְנֵי פֶסַח, עַל-שֵׁם הַנֶּסֶם וְכוּ', כִּי עַקֵּר הַנְּסִימִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁהָיוּ בִּיצִיאַת-מִצְרַיִם, שֶׁשִׁדְד הַמַּעֲרָכוֹת וּבִטֵּל הַטְּבַע, וְגַלְגָּה הַשְּׁגָחָה וְיִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת 'שַׁבַּת' שֶׁהוּא 'עֲלֵמָא-דְאֵתִי שְׁבֹלוֹ שַׁבַּת', שֶׁמִּשָּׁם מִמְשִׁיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַהֲשִׁיגָה מִבְּחִינַת 'סוּף הָעוֹלָם' וְכוּ', בְּבְחִינַת 'מִצָּךְ בָּא הַקּוֹץ' וְכוּ', כַּמְבָאָר שֶׁם בַּמֶּאֱמָר הַ"ל (ח"א ר"ג) וְכוּ'. וְעַל-כֵּן נִקְרָא 'גְּדוּל', עַל שֵׁם הַנְּסִימִים שֶׁנִּקְרְאוּ בְּחִינַת 'גְּדוּל', כְּמוֹ שַׁבַּתוֹב (מְלָכִים ב' ח"ד): "ספֵּרָה לִי אֵת הַגְּדוּלוֹת שֶׁעָשָׂה אֱלֹהֵי שָׁמַיִם". כְּמוֹ שַׁבַּתוֹב רַבְּנוֹ שָׁם עַל מֶאֱמָר (בְּרֻכּוֹת נט.): "וּמוֹרִיד שְׁנֵי דְמַעוֹת לַיָּם הַגְּדוּל".

א. ח"א סו, בְּהִתְחַלָּה - כָּל הַנְּסִימִים וְהַגְּדוּלוֹת שֶׁעָשָׂה אֱלֹהֵי שָׁמַיִם, כָּלָם הָיוּ עַל-יְדֵי תַפְלָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (מַגְלָה כז.) עַל פְּסוּק (מְלָכִים ב' ח"ד): **"ספֵּרָה נָא לִי אֵת כָּל הַגְּדוּלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהֵי שָׁמַיִם"** - **"וְאֵלֵי שָׁמַיִם כִּי עָבַד, בְּתַפְלָה הוּא דְעָבַד"**.

ב. ח"א רלד - כַּנֶּגֶד כָּל מַעֲשֵׂה שֶׁל צְדִיק יֵשׁ כַּנֶּגְדוֹ רַע, שֶׁגַם לָהֶם אָרַע כִּיּוֹצֵא בְּזָה, כִּי הָרַע לְעַמַּת הַטּוֹב - כִּי זֶה מַסְטֵרָא-דְּקַדְשָׁה עַל-יְדֵי תַפְלָתוֹ, כְּמוֹ שַׁבַּתוֹב בְּאֵלֵי שָׁמַיִם (מְלָכִים ב' ח"ד): **"ספֵּרָה נָא לִי הַגְּדוּלוֹת"**, הֵינּוּ: **"שֶׁעָשָׂה הַנְּסִימִים עַל-יְדֵי תַפְלָה"** (מַגְלָה כז.) - וְזֶה עַל-יְדֵי 'תַחֲבוּלוֹת' אוֹ 'כְּשׁוּף' וְכוּ'.

ג. ח"א רנ - יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעַלָּה מֵהַטְּבַע, וּכְשֶׁהֵם חוֹטְאִים וְנוֹפְלִים תַּחַת הַטְּבַע, אָזִי יֵשׁ לָהֶם גְּלוּת וְצַעַר חִסּוֹן-וְשָׁלוֹם - וְעַקֵּר הַצַּעַר וְהַגְּלוּת, הוּא עַל-יְדֵי צַעַר בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת, וְתוֹלִין בְּטַבַּע.

וּכְשֶׁהַקְּדוּשָׁתוֹ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹשִׁיעֵם מִגְּלוּתָם וְלַעֲשׂוֹת קֶץ וְסוּף מֵהַמְצַר לָהֶם - אָזִי מִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַשְּׁגָחָה מִסוּף הָעוֹלָם, כִּי לְעֵתִיד בְּעַת הַקֶּץ יִתְבַטֵּל הַטְּבַע לְגַמְרִי, וְיִהְיֶה רַק הַשְּׁגָחָה לְבַד. וְאָזִי מִכְּנִיעַ וּמִבְטֵל הַטְּבַע וְהַמְזָל שֶׁהָיָה מְחַיֵּב שִׁיחֵיו יִשְׂרָאֵל נִתְּוֵנִים תַּחַת יָדָם, וְיִשְׂרָאֵל עוֹלִים עֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי הַהֲשִׁיגָה.

וְתַפְלָה' - הוּא בְּחִינַת נְסִימִים וְהַשְּׁגָחָה לְמַעַלָּה מֵהַטְּבַע, כִּי הַטְּבַע מְחַיֵּב כָּף, וְתַפְלָה מְשַׁנָּה הַטְּבַע.

וְהוּא בְּחִינַת 'גְּדוּל', בְּחִינַת (דְּבָרִים ד' ז): **"כִּי מִי גוֹי גְּדוּל אֲשֶׁר לֹא אֱלֹהִים קְרוּבִים אֵלָיו, כֹּה"**

"וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶתֶּם מֵעַל כַּפֵּיהֶם, וַיִּקְטֹר הַמִּזְבֵּחַ עַל הָעֹלָה, מִלֵּאִים הֵם" (וַיִּקְרָא ח' כח)

"מֹשֶׁה שִׁמַּשׁ כָּל שַׁבַּעַת יְמֵי הַמַּלּוּאִים בַּחֲלוּק בְּלֶבֶן" (רש"י; תַעֲנִיית י"א: עֲבוּדָה-זָרָה ל"ד; וַיִּקְרָא-רַבָּה י"א, ו)

"כָּל שַׁבַּעַת יְמֵי הַמַּלּוּאִים הָיָה מֹשֶׁה מְשַׁמֵּשׁ בְּכַהֲנָה גְדוּלָּה" (שְׁמוֹת-רַבָּה ב' ו; לז, א; תַנְחומָא נח, יד; שְׁמִינִי א; סְפָרָא צו יד; שְׁמִינִי יד; וְעוּד)

כב. ח"ב ז, יא - מֹשֶׁה רַבְּנוֹ נָתַן לְבוֹ לְהַסְתַּכֵּל בְּצַרְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׂרְאָה שֶׁהוּא נוֹתֵן לְבוֹ עַל-זָה, קָרָא אֵלָיו (שְׁמוֹת ג' ד): **"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֵנִי"** - **"הֵנִי לְכַהֲנָה, הֵנִי לְמַלְכוּת"** (שְׁמוֹת-רַבָּה ב' ו).

"הֵנִי לְכַהֲנָה" - זֶה בְּחִינַת 'הַנְּכַת הַבַּיִת', כִּי (זְבָחִים קב. שְׁמוֹת-רַבָּה שָׁם): **"מֹשֶׁה שִׁמַּשׁ בְּשַׁבַּעַת יְמֵי הַמַּלּוּאִים"**, כְּמוֹ שַׁבַּתוֹב (תַּהֲלִים צט, ו): **"מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵיו"**.

"כִּי שַׁבַּעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יָדְכֶם" (וַיִּקְרָא ח' לג)

כג. ח"א כב, ג - צְרִיךְ לְרְאוֹת לְמַלְאֵת הַיָּדַיִם, שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה' - עַל-יְדֵי הָאָרָה מִשַׁבַּעַת רוּעִים, שֶׁהֵם כְּלָלִיּוֹת שֶׁל כָּל 'מְנַהֲיִיגֵי-הַדּוֹר' - בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת כט, לה): **"שַׁבַּעַת יָמִים תִּמְלֵא יָדְכֶם"**.

כִּי הֵם 'רוּעִים' הָאֱמוּנָה, לְתַקְנָה וְלִהְשִׁלְמָה, וְעַל-שֵׁם-זֶה נִקְרְאוּ 'רוּעִים', עַל-שֵׁם (תַּהֲלִים לז, ג): **"וְרַעַה אֱמוּנָה"**. וְכָל עַקֵּר אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, מִמְשִׁיכִין הֵם לְהַדּוֹר.

וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים לג, ג): **"כָּל קִדְשֵׁי בִידְךָ"** - שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת שֶׁל כָּל 'מְנַהֲיִיגֵי-הַדּוֹר'.

וְ'מֹשֶׁה' שֶׁהוּא אֶחָד מִשַׁבַּעַת רוּעִים, נִקְרָא עַל-שֵׁם-זֶה: **"רַעִיא-מְהִימָנָא"**.

אֶלְמֵינוּ בְּכָל קְרֵאֵינוּ אֱלֹוֹי - כי זה **'גְּדֻלַּתְנוּ'**, שהשם יתברך שומע תפלתנו, ומשנה הטבע על ידי השגחתו, וכמו שכתוב (מלכים ב, ד): **"סַפְּרָה נָא לִי אֵת הַגְּדוּלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹוִשֶׁעַ"**, וכמו שאמרו (מגלה כז): **"וְאֱלֹוִשֶׁעַ דְּעִבַד בְּרַחֲמֵי הוּא דְּעִבַד"**.

וזה פרוש (ברכות נט): **"בְּשַׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זֹכֵר אֵת בְּנֵיו שֶׁהֵן שְׂרוּיִין בְּצַעַר בֵּין הָעַבּוּדִים, מוֹרִיד שְׁנֵי דְמַעוֹת לַיָּמִים הַגְּדוֹלִי, וְקוֹלוֹ נִשְׁמַע מִסוּף עוֹלָם וְעַד סוּפוֹ"**.

"בֵּין הָעַבּוּדִים" דִּיקָא - כי זה עקר הצער, מה שהן שרויין בין העבדים, ולמדו מהם, ונפלו מהדעת, ותולין בהמזל והטבע.

ואזי **"מוֹרִיד דְמַעוֹת"** - בחינת **'הַשְּׁגָחָה'** וכו'. שמשיד חלקי **'הַשְּׁגָחָה'** לַיָּמִים הַגְּדוֹלִי, ואזי נעשה בחינת **'גְּדוּלָה'**, בחינת **'הַשְּׁגָחָה'**, בחינת **'תַּפְּלָה'**.

וזהו: **"וְקוֹלוֹ נִשְׁמַע מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ"** - שמשיד **'הַשְּׁגָחָה'** מִסוּף הָעוֹלָם, מִקַּץ הָאֲחֵרוֹן, לַעֲשׂוֹת סוּף וְקַץ מִהָעַבּוּדִים הַמוֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל.

וזה בחינת **'דְמַעוֹת'** שבוכין בעת הצער וכו' - כדי להמשיך על ידם **'חֲלָקֵי הַהַשְּׁגָחָה וְהָרְאוֹת'** וכו'.

וזה בחינות (ישעיה לח, א): **"וַיִּבֶךְ חֲזָקִיהוּ בְּכִי גְדוֹל"**. **"בְּכִי גְדוֹל"** דִּיקָא - כי המשיך לתוך ה'בכי', את ה'ראות' וה'השגחה', בחינת **'גְּדוּלָה'**, בחינת **'תַּפְּלָה'** וכו' כנ"ל.

וזה שנאמר ב'דוד' **בְּשִׁבְכָה עַל צַעְרוֹ** (שמואל א כ, מא): **"עַד דָּוִד הַגְּדִיל"** - שהגיע **'בְּכִיתוֹ'**, לבחינת **'הַשְּׁגָחָה'**, בחינת **'גְּדוּלָה'**.

ד. שִׁיחוֹת הַרְ"ן פַח - **'הַפִּיכַת הַשְּׁלַחַן בְּשַׁבַּת הַגְּדוֹל'** מִרְמוֹ: שְׁעֵדִין לֹא יֵצֵא הַדְּבּוּר מִהַגְּלוּת עַד פְּסַח, בחינת **"פ"ה"ס"ח"** כִּידוּעַ (שער הפגנות פסח) - שִׁזָּה עַקֵר בְּחִינַת **'יִצִיאַת מִצְרַיִם'**, שִׁיֵצֵא הַדְּבּוּר מִהַגְּלוּת.

וה'שְׁלַחַן' הוא בחינת ה'דבור', בחינת (יחזקאל מא, כב): **"וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'"** - כי עקר ה'פרנסה' וה'אכילה' בחינת **'שְׁלַחַן'**, הוא מבחינת **'דבור'**.

וכשאיך הדבור בגלות - אז ה'שְׁלַחַן', בחינת **'דבור'**, בבחינת **'פְּנִים'**, בבחינת: **"אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'"**, בחינת **'פְּנִים'**.

וְעַל-כֵּן בְּשַׁבַּת הַגְּדוֹלִי שָׂאז הוּא קָדָם יִצִיאַת מִצְרַיִם - אזי הוא בחינת **'הַפִּיכַת הַשְּׁלַחַן'** - שְׂמִרְמוֹזִין: שֶׁהַדְּבּוּר הָיָה בְּגְלוּת מִצְרַיִם, עַד שֶׁזָּכִינוּ לְיִצִיאַת מִצְרַיִם בְּפֶסַח - וְאֵז יֵצֵא הַדְּבּוּר מִן הַגְּלוּת, בְּחִינַת **"פ"ה"ס"ח"**.

ה. חֵי-מוֹהַרְ"ן קַד - רַבְּנוּ ז"ל נִכְנַס לְבְרִית מִיָּלָה, בְּשַׁבַּת הַגְּדוֹלִי.

ו. יְמֵי-מוֹהַרְנַת ח"ב סה - אַחֲרַיְכֶם הִגִּיעַ שַׁבַּת הַגְּדוֹלִי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּעֶזְרָנוּ שֶׁהִינּוּ שְׂמַחִים הַרְבֵּה בְּבֵית רַבִּי צְבִי שֶׁנִּכְנַסְנוּ לְשֵׁם אַחַר סְעֻדַת שַׁחֲרִית שֶׁאֲכַלְנוּ בְּבֵית רַבִּי הַעֲנִיָּה, וְשֵׁם בְּבֵית רַבִּי צְבִי שֶׁמְחַנוּ מְאֹד בְּשִׂמְחַת שַׁבַּת הַגְּדוֹלִי, וְרַקְדְּנוּ בְּלֵנוּ הַרְבֵּה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה חֲזַק אוֹתִי הַרְבֵּה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וּבְכָל-הַעֵת שֶׁעַמְדָנוּ בְּאֲדַעַם, שֶׁעֲבָרוּ כְּבָר שְׁנֵי שַׁבָּתִים, לֹא זָכִינוּ לְשִׂמְחָה וְרַקוּדִין, עַד זֶה הַשַּׁבַּת שֶׁהוּא 'שַׁבַּת הַגְּדוֹלִי', וְזֶה הָיָה לִי לְסִימָן וַיִּשׁוּעָה גְדוֹלָה.

ז. לְקוּטֵי-הַלְכוּת, נְטִילַת יָדִים-שַׁחֲרִית ב, ז (עלפי לקוטי מוהר"ן ח"א רג, ד'ע שְׁכָל מִינֵי צַעַר) - וְזֶה בְּחִינַת **'שַׁבַּת הַגְּדוֹלִי', 'שְׂקוּרִין לְשַׁבַּת שְׁלִפְנֵי פֶסַח 'שַׁבַּת הַגְּדוֹלִי' עַל שֵׁם הַנֶּס" וְכוּ'** (תוספות' שַׁבַּת פז, טוֹר וְשְׁלַחַן-עֲרוּךְ אוֹרַח-חַיִּים תל).

כי עקר הנסים והנפלאות שהיו ב'יציאת מצרים', ששִׁדְדַת הַמַּעֲרָכוֹת, וּבִטְלַת הַטֶּבַע, וְגַלְיָה הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם - הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת **'שַׁבַּת'**, שֶׁהוּא **'עַלְמָא דְאֵתִי שְׁכָלוֹ שַׁבַּת'**, שֶׁמִּשֵּׁם מִמְּשִׁיךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכִיכּוֹל, ה'הַשְּׁגָחָה', מִבְּחִינַת **'סוּף הָעוֹלָם'**, כְּמִבְּאֵר שֵׁם בְּמִאֲמֹר (לקוטי מוהר"ן ח"א רג).

נמצא: שְׁעַקֵר **'יִצִיאַת מִצְרַיִם'** נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת **'שַׁבַּת'**, שֶׁהוּא בְּחִינַת **'עוֹלָם-הַבָּא'**, וְעַל-כֵּן גַּם **'פֶּסַח'** נִקְרָאת **'שַׁבַּת'**, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג, טו): **"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת"**, דְּהֵינּוּ **'פֶּסַח'** (מנחות סה). כי עקר תְּקוּף הַנֶּסֶם שֶׁל **'פֶּסַח'**, נִמְשָׁךְ מִשַּׁבַּת כְּנ"ל.

ועל-כן נקרא **'גְּדוּלָה'** - עַל-שֵׁם הַנֶּסֶם שֶׁנִּקְרָאוּ בְּחִינַת **'גְּדוּלָה'**, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מלכים ב, ד): **"סַפְּרָה לִי**

את הגדולות שעשה אלישע, כמו שכתב רבנו שם בפמאמר הנ"ל, על מאמר (ברכות נט.): **"ומוריד שני דמעות לים הגדול"**.

ח. לקוטי הלכות, ברנת השחר, טו (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א רטו, כ"ד מיני פדיונות) - **ועל-כן קורין השבת שלפני הפסח שבת הגדול** - כי עקר הנסים והנפלאות של פסח שהם נקראים **'גדולים'**, כמו שכתוב (מלכים ב, ח, ד): **"ספרה נא לי את הגדולות שעשה אלישע"** - הכל היה על-ידי **'שבת'**.

ט. לקוטי הלכות, שבת, ה, יז (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז, בראשית, לעיני כל ישראל) - **זוה בחינת 'שבת הגדול' שקדם פסח** - כי על-ידי 'יציא-מצרים', נתגלה שם ה', על-ידי האותות והמופתים הנוראים אשר עשה ה' במצרים ועל ים-סוף וכו', וכמו שכתוב (שמות ט, טז): **"ולמען ספר שמי בכל הארץ"** וכו'.

כי עקר שם ה' נתגלה, על-ידי 'יציא-מצרים' ו'קבלת-התורה', שהוא **"שמה דקדשא-בריה-הוא"**.

כי קדם 'יציא-מצרים' ו'קבלת-התורה' - לא היה עדין שם' להשם-יתברך וכו'.

וזוהו (דניאל ט, טו): **"ותעש לך שם כיום הזה"** - שעל-ידי **'יציא-מצרים'**, שעל-ידי-זוה עשיה השם-יתברך ל'קבלת-התורה', על-ידי-זוה עשיה השם-יתברך לעצמו **'שם'** - כי עקר **'התגלות שם ה'**, הוא על-ידי **'מעשה התחתונים'** וכו'.

וזוה בחינת גדל **'מעלת קדשת שבת'** - כי עקר קיום העולם על-ידי **'שבת'**, כי עקר קיום העולם בעת שעוברין על התורה חסוּשָׁלוֹם, וכן 'קדם מתן-תורה' - הוא בכח זכות שבת-קדש', כי **'שבת'** הוא בחינת **'תשובה'** וכו'.

הינו: שהשם-יתברך נתן לנו את ה'שבת', שבו מאיר שם ה' בלי אתערותא דלתתא' וכו', כי **"שבת קביעא וקיימא"** (חליו קא:).

הינו: שזוהו מעלת 'שבת-קדש' - שנתן לנו השם-יתברך יום קדוש ונורא כזה, שבו מתגלה שם ה' מעצמו, בלי מעשה התחתונים, רק השם-יתברך מגלה אז שם ה', על שם העתיד שהוא התכלית האחרון, שהוא יום שפלו שבת, שאז יתגלה שם ה' בשלמות.

ו'שבת-קדש' יש לו קדשה כזו, שבו מתגלה גם עכשו בזה העולם, אור שם ה' שיתגלה לעתיד.

ועל-כן בשעת 'יציא-מצרים', שלא היה לישראל זכות שיגאלו - היה עקר הנס על-ידי 'שבת' שבזכות 'שבת' שבו מתגלה שם ה' בלי אתערותא דלתתא' - האיר עליהם השם-יתברך גם אז, הארה גדולה מ'שם ה'.

ועל-ידי-זוה נגאלו, וזכו לקבל את התורה, שעל-ידי-זוה נתגלה אחר-כך שם ה' על-ידי מעשה התחתונים, על-ידי קיום התורה והמצוות, שהם כלם שם ה' כנ"ל.

ועל-כן **'שבת'** הוא **"תחלה למקראי קדש, זכר ליציאת-מצרים"** (קדוש ליל-שבת). כי כל ה'מקראי קדש' שהם **'זכר ליציאת מצרים'**, כלם צריכים לקבל מ'שבת' - כי לא היה אפשר לצאת ממצרים, בלא על-ידי 'שבת', מאחר שבשעת 'יציא-מצרים', לא היה עדין מעשה התחתונים לגלות על-ידם שם ה'. ועל-כן עקר הגאולה היה בכח 'שבת', שבו מתגלה שם ה' בלי מעשה התחתונים כנ"ל.

ועל-כן 'שבת שקדם פסח' קורין 'שבת הגדול' - כי עקר הנס של פסח היה על-ידי 'שבת'. כי ידוע: שבפסח היה אתערותא דלעלא' בלי אתערותא דלתתא', כמובא בפונות, שזה אי-אפשר לזכות בלא בכח 'שבת' וכו'.

ועל-כן נקרא **'שבת הגדול'**, על-שם שם ה' שנתגלה בו, שעל-ידי-זוה עקר 'יציא-מצרים' - כי **'שם ה'** נקרא **'גדול'**, כמו שכתוב (יהושע ז, ט): **"ומה תעשה לשמה הגדול"**, וכמו שכתוב (שמואל-א, יב, כב): **"כי לא יטש ה' את עמו בעבור שמו הגדול"**.

כי עקר גדלתו יתברך, הוא הגדלת שמו יתברך, כי עליו יתברך בעצמו אין שיה לומר 'גדול' כלל, ולא שום שבח כלל.

וזוהו בחינת **'שבת הגדול' שקדם פסח** - כי עקר נס של פסח, הוא על-ידי 'שבת', **"שהוא שמה דקדשא בריה הוא"** (זהר יתרו פח.), שבו נתגלה שם ה' בלי אתערותא דלתתא', שעל-ידי-זוה עשיה לנפים של פסח, לצאת ממצרים ולקבל את התורה, שאז יתגדל שם ה' יותר ויותר על-ידי מעשה התחתונים, ועל-כן נקרא 'שבת הגדול' וכו'.

י. לקוטי הלכות, ערוגי תחומין ה, כח (על-פי לקוטי מוה"רן ח"ב ה, תקעו אמונה) - עקר ה'גאולה של פסח' הוא מ'שבת', ש'זהו בחינת 'שבת הגדול' וכו', כי גם ב'פסח' הוא 'אתערוהא דלעילא' פידוע, וזה נמשך מ'קדשת שבת', שאז היא 'אתערוהא דלעילא' לבד.

יא. לקוטי הלכות, ראש-חדש ג, בהלכות פסח בסוף ההלכה, א (על-פי לקוטי מוה"רן ח"א נו, ובי"ם הבכורים) - זה בחינת 'שבת הגדול', שהוא שבת שלפני פסח - כי 'יציאת מצרים' שהוא בחינת 'התגלות ההסתרה', תלוי ב'שבת'. כי 'פסח מצרים מקחו מבעשור' (שמות יב, ומכילתא), 'והיה טעון ארבעה ימים בקור - כדי שיהיו ישראל עוסקין במצות ארבעה ימים' (פסחים צו). 'ארבעה ימים' דיקא, כדי שיוכלו לגלות ה'הסתרה', להעלות ה'מלכות' שהיא בחינת 'ארבעה מחנות' (של י"ב השבטים במדבר).

ועל-כן "בשעת פסח הראשון כשיצאו ממצרים, היה ההתחלה בשבת" (תוספות' שבת פז) - כי בשבת דיקא מתחיל 'גאלת מצרים', כי משם מקבלין הדעת לגלות ה'מלכות', שהיא בחינת ד', מתוך ההסתרה.

ועל-כן נקבע לדורות רק שבת שלפני פסח, ולא בעשור לחדש - כי עקר הנס תלוי בשבת שקדם פסח בנ"ל.

וזה שקורין אותו 'שבת הגדול' - הינו: ששבת הוא גדול מכל הימים והזמנים, שכלם מקבלים קדשתם ממנו. ומחמת ש'זה השבת' מגלה זאת, על-ידי שראינו 'גאלת מצרים' שהיתה על-ידו - על-כן קורין אותו 'שבת הגדול'.

יב. לקוטי הלכות, פסח ג, יט (על-פי לקוטי מוה"רן ח"א ח, דאיתי מנת זקב) - זה בחינת 'שבת הגדול' קדם פסח - כי עקר המשכת ה'רוח-חיים דקדשה', הוא מ'שבת'. ועל-כן נקרא 'שבת הגדול' - כי על-ידי 'שבת', יוצאין מ'גלות מצרים', שהוא בחינת (שמות ג, ט): "מקצר רוח", וזוכין לבחינת 'אריכת הרוח-חיים דקדשה', בחינת (שמות לה, ו): "ארץ אפים ורב חסד".

ועל-כן נקרא 'גדול' - כי זוכין שיהיה ה'רוח-חיים דקדשה' 'גדול', הפך 'מקצר רוח'. וזה נמשך

מ'שבת' דיקא, שמשם עקר ה'רוח-חיים דקדשה' בנ"ל.

ועל-כן "לקחו אז את הקרבן-פסח" (תוספות' שבת פז), שהוא 'הכנעת ה'רוח-סערה', רוח הבהמה, ה'רב דסטרא-אחרא', ולברר מתוכו ה'רוח-דקדשה' וכו'.

חג הפסח

רב עניני 'חג הפסח' ו'שביעי של פסח' - מסדר כאן לפי סדר הפסוקים של פרשיות "שמות, וארא, בא, בשלח"

- כלליות חג הפסח -

א. ח"א רא - מרמז ב'תרגום איכה': "שבפסח צועקין בהתפלה" - על פסוק (איכה ב, ז): "קול נתנו בבית ה' כיום מועד" - בתרגום: "פקל עמא דמצלין בחגא דפסחא".

ב. ח"ב עד - "אחר פורים' קורין פרשת פרה', כדי שיהיו טהורין לעשות הפסח" (מגלה כט).

וזה בחינת (שיר-השירים ה, יג): "שפתותיו שושנים נטפות מור עבר".

"שפתותיו" - זה בחינת 'פסח' פ"ה ס"ח' (פרייטע חיים, שער חג המצות פ"א).

"שושנים" - 'שושנה' היא 'אסתר' (שם פורים פ"ו). "נטפות מור עבר" - זה בחינת (שמות ל, כג - ח'ין קלט): "מרדכי, מר דרור", לשון 'חרות', בחינת 'חרות של פסח'.

ועל-כן צרופה של 'פורים' מרמז ב'פסח', בפסוק (שמות כג, טו): "שבעת ימים תאכל מצות פאשר צניתך למועד חדש האביב, כי בו יצאת ממצרים ולא יראו פני ר'יקם, ראשי-תבות 'פורים'. כי 'פורים' הוא דרך לפסח, שיהיו יכולים להיות נזהרין מחמץ.

כי בתחלה היו כל ההתחלות מפסח, ועל-כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים, 'ועכשו' וכו'.

ג. שיחות-ה'רן רלה - רבנו ז"ל הזהיר מאד (בלקוטי מוה"רן ח"ב מד): "לבלי להחמיר חמרות

יתרות בשום דבר". וגם בענין החמרות יתרות בפסח, לא היה מספיק כולל על המרבים לדקדק יותר מדאי, ונכנסים במרה-שחורות גדולות.

והאריך בשיחה זו אז - כי איש אחד מאנשינו שאל לו ז"ל שאלה אחת בענין איזה המרה בפסח איך להתנהג?! - ואז התלוצץ ממנו מאד!

והרבה לדבר מענין זה: "שאיך צריכין להפש אחר חמרות יתרות ושגועון ובלבולים". ואמר: "שהוא בעצמו גם-כן כבר היה שקוע בענין זה מאד, שהיו עולים על דעתו חמרות יתרות מאד מאד".

ופעם-אחד היה הושב מהשבות בענין ה'מים על פסח' - שחשש: שפא יש איזה משהו במים ששוואבין.

ואם יכין לו מים על כל ימי הפסח כמו שנוהגין קצת, גם זה לא הוטב בעיניו, כי קשה לשמר היטב המים מערב-פסח על כל ימי הפסח.

ולא הוטב בעיניו שום מים, רק מי מעין הנובעים ויוצאים והולכים ובאים מים חדשים בכל עת. אבל במקום שהוא ז"ל היה יושב, לא היה שום מעין כזה, והיה בדעתו לנסע על פסח למקום שיש שם מי מעין כזה, פל-פך נכנס בחמרות ומרה-שחורות ודקדוקים יתרים.

אבל עכשו הוא מתלוצץ מזה - כי אין צריכין להפש אחר חמרות יתרות, אפלו בפסח. כי עקר העבודה באמת, הוא תמימות ופשיטות, להרבות בתורה ותפלה ומעשים טובים, בלי להפש לחדש דוקא חמרות יתרות, רק לילך בדרך אבותינו הקדמונים, ו"לא נתנה התורה למלאכי השרת" (ברכות כה: וזא ל. קדושין נד. מעילה יד:).

ד. תיי-מוהר"ן פט - כל סדר הזמנים של כל השנה, דהיינו ראש השנה וכו', פסח וכו', בכל זמן וזמן מאלו הזמנים אין אני כמו מקדם! - אז ס'קומט די צייט, בין איך נישט דאס וואס פריער!

המוכן מדבריו היה: שבכל אלו הזמנים, הוא בא על השנה ודעת חדש לגמרי, ואינו עובד את השם-יתברך באלו הזמנים עם העבודה שעבד

כבר באלו הזמנים בשנים שעברו, רק בכל שנה ושנה הוא בא על השנה חדשה לגמרי, ויש לו עבודה חדשה באלו הזמנים.

ה. שיח-שרפי-קדש ח"ג קעה; תמימי-דרך מכתב נד - פעם בפורים אמרו למוהרנ"ת ז"ל: שרפי נחמן בן מרת חיה בת רבנו שוהה בביתו של רבי מרדכי (הוא העשיר רבי מרדכי רוטנזייט ז"ל): "נחמן שוהה בבית מרדכי" [נחמן שטייט איין ביי מרדכיין]!

נענה ואמר: "בן הדבר נוהג, שבפורים שוהה 'נחמן', הוא נשמת הצדיק, אצל 'מרדכי-הצדיק'! - וב'פסח' שוהה הצדיק אצל 'פסח'! - וכן בכל יום-טוב!" [אזוי איז, פורים שטייט איין נחמן ביי מרדכיין, פסח שטייט איין נחמן ביי פסח].

ו. שיח-שרפי-קדש ח"ג קעב; תמימי-דרך מכתב מז; נד - שמע פעם מוהרנ"ת ז"ל: איך שמתאונן אחד מאנשי-שלוֹמנו לפני חבירו, היות שמתקרב והולך חג הפסח, ועדין אין לו צרכי החג לו ולבני-ביתו, ואמר לו בכאב: "וכי מהיכן אקח עבור החג"?! [וואו נעמט מען אויף פסח].

פנה אליו מוהרנ"ת ז"ל ונחמו: "על פסח יהיה לך" באומר לו: "אחי! אל תדאג! - אולם איך זוכים לקחת את ה'פסח' בעצמו"! [אויף פסח וועט זיין, ווי נעמט מען דעם פסח אליין].

באומר: זאת אינה דאגה! - העקר הוא לכסף ולהשתוקק אל קדשת והארת הפסח בעצמו, בדבעי!

[ב'שיח-שרפי-קדש' ח"ו של: היה אומר רבי לוי יצחק בענדער ז"ל, לענין שיחתו של מוהרנ"ת ז"ל, לענין פסח: "מהיכן לוקחים את הפסח בעצמו"! - שהפנה הפשוטה שבדבריו הוא: ששאל: "איך נזכה כבר לצאת מהגלות, ונזכה כבר להקריב את הקרבן-פסח בבית-המקדש פדת ומדין"!].

ז. שיח-שרפי-קדש ח"ה פח - פעם כשהתקרב חג הפסח, ועדין לא היה למוהרנ"ת ז"ל, מספיק פדי הוצאות החג, כשראה שממלאים את החבית במים עבור ימי החג, התאזר והתחזק, עד שרקד מרב שמחה כשהוא עונה ואומר בשמחה: "תודה לקל יש לנו כבר מים עבור ימי החג".

ח. שיח-שרפי-קדש ח"ב תשפ - מוהרנ"ת ז"ל אומר: שבסדר ההגדה, סדרו לנו חכמינו ז"ל,

לומר ולנגן את הפזמון: "אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב" בסוף הסדר, כדי שיצאו בזה ידי חובת אמירת תקון חצות! - פי בסוף הסדר, אז כבר עת חצות לילה!

ט. שיח שרפי-קדש ח"ב רלג - פעם כשבקר רבנו ז"ל בבית בתו אדל, ביום האחרון של פסח - נתנה לו במרק שני קניידלאך.

אמר לה רבנו: "עוד יהיו לך שני בנים!" [פי סבלה במשך זמן רב, צער גדול בנים, שמתו אצלה בעודם צעירים, לא-עלינו]. ונולד לה אחר-כך בן ובת, הלא המה רבי אברהם בערניו ואחותו רבקה.

י. שיח שרפי-קדש החדש ח"ג תעו - מוהרנ"ת ז"ל היה אומר את ההגדה בקול רם ובשאגה (עגן להלן ח"א כ, י: לומר ההגדה בקול רם, והוא תקור-הברית). ופעם אחת כשהגיע להתבות: "ובמזרא גדול, זו גלוי שכינה" - אמרה בצעקה ובשאגה, ונפל חלשות. וכל הנוכחים הבינו והרגישו: שראה אז מוהרנ"ת גלוי שכינה.

גם ארע פעם: שלרב התלהבותו באמירת ההגדה, כסה מוהרנ"ת את פניו הנלהבים שבערו מאד.

שאר ענינים והשיחות - נמצאים כל ענין במקומו

"הנאים מצרימה" (שמות א, א) - ענין גלות מצרים

יא. ח"א ד, בסוף - על-ידי ודוי-דברים לפני הצדיקהאמת - מעלה מלכות-דקדשה לשרשה, ומבטל ממשלת עפון"ם, וזוכה לידע: "שכל מארעותיו הם לטובתו!" - וזאת הבחינה הוא מעין עולם-הבא.

וזהו (שמות כ, ב): "אנכי ה' אלקיך" - הן 'הוי"ה' הן 'אלקיך', תבין: שכל זאת אנכי.

"אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - דאיתא במדרש (בראשית-רבה טז, ד): "פי כל הגליות נקראים על שם גלות-מצרים" - מפני שהם מצרים לישראל.

הינו: שעל-ידי ה'צדיק' - נתבטל מלכותם וממשלתם של העפון"ם, ועולה מתוכם מלכות דקדשה.

יב. ח"א ז, א; ח"א ט, ה - כשפגם אברהם במה אדע" (בראשית טו, ח), ובזה פגם ב'ירשת

ארץ, שהיא בחינת 'אמונה', בחינת 'תפלה' - היה גלות-מצרים.

ודוקא "יעקב ובניו ירדו מצרים" (יהושע כד, ד - בהגדה של פסח), כי הם בחינת 'שנים-עשר גסהאות התפלה' (שער-הפנונת, דרושי עלינו-לשבח א), והוריד אותם בגלות. ו'מצרים' הוא 'הפך הנסים', כמו שכתוב (שמות יד, כז): "ומצרים נסים לקראתו" - שאין שם 'מקום הנסים', ואין שם 'מקום התפלה', כמו שכתוב (שם ט, כט): "וזהו כצאתי את העיר אפרש את כפי".

"וכל הגליות מכנים בשם 'מצרים', על שם שהם מצרים לישראל" (בראשית-רבה טז, ד). וכשפוגמין ב'אמונה', ב'תפלה', ב'ארץ-ישראל', יורדין לגלות' - לפי ירידתם ולפי הפגם שפגם, בן צריך לירד לעמק הגלות של מצרים, כמו שירדו יעקב ובניו למצרים, כשאמר אברהם (בראשית טו, ח): "במה אדע", על ירשת ארץ.

יג. ח"א יט, ד (ארמי אבד אבי וירד מצרימה. דברים כו, ה; הגדה של פסח) - עקר התגברת הקלפה, אינו אלא על-ידי לשון 'תרגום', בבחינת (דברים כו, ה): "ארמי אבד אבי", ובבחינת (במדבר כג, ז): "מן ארם ינחני בלק", שהוא לשון 'תרגום', לשון 'ארמי' - שדרך שם מתעוררים לינק מהקדשה.

ועקר בנינה ושכלמות של 'לשון-הקדש' - אינו אלא על-ידי שמפילין הרע של התרגום, ומעלין ה'טוב שבתרגום, ל'לשון-הקדש' - שעל-ידי-זה נשלם לשון-הקדש.

ולכן הארמי, שהוא "ארמי אבד אבי" הנ"ל - רצה לינק מהקדשה על-ידי ה'תרגום, ועל-כן קרא לו (בראשית לא, מז): "יגר שהדותא".

ו'יעקב' - היה מעלה את ה'תרגום' ל'לשון-הקדש', ועל-כן קרא לו (שם): "גלעד", ב'לשון-הקדש'.

יד. ח"א כ, י - "וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום, כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו, וירדו אבתינו מצרימה וכו', וירעו לנו מצרים וכו'" (במדבר כ, יד-טו). "אתה ידעת" דיקא - פי כל הענשים על ידו, "ובפרט גלות-מצרים שהיה על פגם-הברית" (שער-הפנונת פסח א), פי 'פגם-הברית' הוא 'פגם-הדעת'.

ועל 'פגם־הברית', 'הרב' בא, בבחינת (ויקרא כו, כה) 'הרב נקמת' וכו', והוא ממנה על 'הרב'.

טו. ח"א סו, ד-נסוף - לפעמים נתחבין 'אותיות הדבור' ב'מצר־הגרון', ואי אפשר להוציא ה'דבור' בשלמות, בחינת 'היזעריק' [קול צרוח]. וצריך לראות להוציא הדבור מ'מצר־הגרון', שיוכל לדבר בשלמות - דהינו: להמשיך 'נקדות' אל ה'אותיות'! - כי בלא 'נקדות' אי אפשר לדבר שום 'אות'.

ולהמשיך 'נקדות' אל ה'אותיות' - הוא: על־ידי ה'חשק והפסופין' שחושקין לעשות המצוה. ועקר גדל ה'חשק' נעשה על־ידי ה'מניעה' שמזמנין לו.

וזה בחינת (דברים כו, ה - הגדה של פסח): "וירד מצרימה", "אנוס על פי הדבור". שכשה'דבור' יורד ב'מצר־הגרון', שזה בחינת 'גלות־מצרים' - אזי הוא "אנוס על פי הדבור" - הינו: שיש לו 'אגס ומניעה', על־ידי שאין 'נקדות' לה'אותיות', ואינו יכול להוציא מ'מצר־הגרון', שמזה באין כל המניעות.

וזהו בחינת: "אנוס על פי הדבור" - שעל־ידי שאין ה'דבור' בשלמות, על־ידי־זה הוא 'אנוס'.

טז. ח"ב א, י - "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (שמות כ, ב). פי 'ארץ מצרים' מלאה גלולים ועבוד־הזרה, ועל בן נקראים "בית עבדים", בחינת 'עבדות'.

יז. ח"ב ח, ה - "והגלית את בני" (ברכות ג) - זה בחינת 'בטול הנבואה' שבאה מ'נפשות בני־ישראל', בחינת (דברים י, כב): "ב'שבעים נפש ירדו א'בתיך מצרימה", ראשי־תבות: 'נבי"א'. פי 'גלות בני־ישראל', הוא בחינת 'בטול הנבואה', שבאה מ'נפשותם'.

ח"ב נג - עקר הזדככות 'שנים־עשר שבטי י"ה', שהם 'מ"ט אותיות', בחינת 'מ"ט שערי־תשובה' - ה'ה' ב'מצרים', שהוא בחינת 'מצר־הגרון' (שער־הפגנות פסח), שהוא בחינת 'תשובה־עלאה' (שם; פרי־עץ־חיים, שער חגי־המצות פ"ז).

יח. ח"ב עט (ראשי־פרקים של רבנו ז"ל) - "אל תקברני במצרים" (בראשית מז, כט), ב'מצר הגרון', בשעת בחינת (דברים ד, ל): "בצר לך".

יט. שיחות־הר"ן פה - פשוטה אדם נסיעה לפניו, אין לו להתעקש למנע מזה לישוב בביתו דוקא! - פי בכל־מקום שנוסע לשם, מתקן שם איזה דבר, רק שיזהר להיות שמור מן העברה חס־ושלום, אפלו איש פשוט לגמרי.

כי בודאי איש ישראלי, אפלו הפחות שבפחותים, על־כל־פנים הוא עושה כמה דברים שבקדשה בכל־מקום אשר הוא שם. ועל־בן בודאי האדם מכרח מן השמים להיות שם באותו מקום דוקא, כדי שיתקן שם מה שהוא דוקא צריך לתקן שם.

על־בן הוא טובה לפניו מה שנוזמן לו נסיעה לשם, כי אולי יהיה מכרח לבוא לשם 'בששלאות של ברזל', וכמו שאמרו רז"ל על 'עקב אבינו' (שבת פט:): "ראוי היה יעקב לירד למצרים בששלאות של ברזל אלא" וכו'.

כמו־כן הוא בכל אדם, שהוא טובה לפניו מה שמוזמן לו נסיעה לשם, כי בלא זה אולי היה מכרח לירד לשם בששלאות וכו' חס־ושלום.

כ. שיחות־הר"ן פו - ה'פריסטאקעס' (פזוז וכרכור) שעושים בשעת 'דקודין' - זה בחינת (בראשית מו, ד): "אנכי ארד עמך מצרימה, ואנכי אעלה". פי "גלות־מצרים" היה, בשביל לברר ניצוצי קרי של 'אדם־הראשון' (פרי־עץ־חיים, חג המצות פ"א), וה'חתנה' היא 'תקון ויחוד הברית', שהיא בחינת: "אנכי אעלה גם עלה".

כא. חיי־מוהר"ן, השמטות בסוף־הספר - "על משקל שני סלעים מילת, נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים" (שבת י:). "משקל שני סלעים מילת" - הינו בחינת 'מלי', הינו בחינת 'דבורים' ששנים 'שני סלעים'.

"על־ידי־זה נתקנאו בו אחיו וירדו למצרים" - פי "עקר גלות מצרים" היה, לתקן 'פגם־הדבור', שפגמו בו 'דור־הפלגה' שקלקלו ב'דבור' ואמרו (בראשית יא, ג): 'הבה נלבנה לבנים' (שער־הפגנות פסח).

כב. ספורי מעשיות, מעשה יב מבעל־תפלה, בסוף - עין־שם כל הקאפיטל (ישעיה לא) שמדבר מענין כל המעשה הנ"ל (של הבעל־תפלה). "הוי הירדים מצרים לעזרה ועל סוסים ישענו. ומצרים אדם ולא איל וסוסיהם בשר ולא

רוח" - הינו בחינת המדינה שסמכו עליה המדינה של עשירות, שהם יושיעו אותם. פי לפי טעותם סברו: שהם בלם אלקות, וסוסייהם הם מלאכים! כמבאר לעיל בתוך המעשה עיר-שם. וזה שסים הפסוק: "ומצרים אדם ולא אי-ל וסוסייהם בשר" וכו'. והבן.

שאר עניני גלות מצרים - נמצאים להלן בסדר הפסוקים של פרשת בא, בעניני 'יציאת מצרים'

"ובני ישראל פרו וישרצו וגו' ויעצמו במאד מאד וגו'. ויקם מלך חדש על מצרים וגו'. ויאמר אל עמו וגו'" (שמות א, זח"ט)

"ובני ישראל פרו וישרצו וגו' - פיון טראו המצריים כה, חדשו גזרות עליהם, הדי הוא דכתיב: 'ויקם מלך חדש'". (שמות יב, א, ח)

כג. ח"א ב, ו - הנשמות' הן נקראין 'עשבי', כמו שכתוב (יחזקאל טז, ז - בהגדה של פסח): 'רבבה בצמח השדה נתתיד'.

כד. ספר המדות, בנים ח"ב כז - כשישראל פרים ורבים, אזי האמות מחדשין עלינו גזרות. [הרב מטשעהרין ז"ל ציון למדרש' הנ"ל].

"הבה נתחכמה לו" (שמות א, י)

כה. חיי-מוהר"ן שצד - אמר: "יש בני-אדם שאין מבירים אותי בכלל, וחולקין עלי!" - ואמר: שאיתא בזהר-הקדוש (שמות יז) על פסוק (שמות א, י): "הבה נתחכמה לו": "וכי תעלה על דעתך שפרעה הלך לכל אחד ואחד ואמר לו 'הבה נתחכמה' - אלא שהבנים [השר של מצרים] בתוך לבבם [המחשבה הזו] וכו'". עיר-שם.

"ויבן ערי מסכנות לפרעה" (שמות א, יא)

כו. שיחות-הר"ן ס - בענין 'בנינים', עינתי והסתפתי בענין זה, וראיתי: שכל העוסקים בבנינים ובחומות, אין אחד מהם יוצא נקי, ואפלו עבד"ם. ואף-על-פי-כן העולם עוסקים בזה, כי הוא קיום העולם. כי אי-אפשר להיות בלא זה. ועל-כן בהכרח שיהיו בני-אדם שיהיה להם חשקות לזה.

ויש בענין זה כמה ענינים וחלוקים, אך סוף כל סוף אינו יוצא נקי. ונראה שזהו פרוש (יבמות סג, סוטה יא):

"כל העוסק בבנין מתמסכן". 'מתמסכן' הוא לשון 'עניות', וגם הוא לשון 'סכנה'. ובמדרש מבאר (שמות רב א, י; סוטה שם) בפרוש על פסוק (שמות א, יא): **"ויבן ערי מסכנות לפרעה" - "חד אמר שממסכנות את בעליהן, וחד אמר שממסכנות את בעליהן".**

"וימרו את חיייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים" (שמות א, יד)

כז. ח"ב מו; שיחות-הר"ן קמו - בתחלה יש לו כמה מניעות על התפלה, ואחר-כך כשעובר עליהם ובא להתפלל, בשלבו עקם ופתלתל מהשם-יתברך, זאת המניעה גדולה מכלם, בחינת (תהלים לח, יא): "לבי סחרחר", תרגום "סביב": "סחור סחור" - דהינו: שלבו מסבב ומקף ומעקם בעקמומיות וקשיות וכפירות על השם-יתברך.

שזה בחינת (שמות א, יד): **"וימרו את חיייהם בעבדה קשה" וכו', ואיתא בתקונים (תקוני-זהר כח): "בקשיא" וכו', הינו ה'קשיות' שבלבו, שהם המניעה הגדולה מכלם.**

ואזי צריך לצעק לאביו שבשמים בקול חזק מעמקי הלב! - ואזי השם-יתברך שומע קולו ופונה לצעקתו! - ויכול להיות: שמזה בעצמו יכל ויתבטל לגמרי כל הקשיות והמניעות!

ועל-כפ-פנים השם-יתברך שומע קולו, שזה ישועתו. וזה: אותיות 'קשיא' - ראשי-תבות (תהלים כז, ז): **"שמע יי קולי אקרא" - שצריך רק לקרות להשם כשמתגבר עליו הקשיא והכפירה.**

וה'צעקה' בלבו בעצמה, הוא בחינת 'אמונה' - כי אף-על-פי שבאים עליו כפירות גדולות וקשיות - מאחר שצועק על-כפ-פנים בלבו, בודאי עדין יש בו ניצוץ ונקדה מה'אמונה-הקדושה'.

וגם על-ידי ה'צעקה', זוכין ל'אמונה' - הינו: שה'צעקה' בעצמה הוא בחינת 'אמונה', רק שהוא בקטנות גדול. ועל-ידי ה'צעקה' בעצמה, יכול לזכות ל'אמונה', להעלות ולגדל את ה'אמונה', עד שיסתלקו הקשיות ממנו. ואפלו אם אינו זוכה לזה עדין - אף-על-פי-כן ה'צעקה' בעצמה טוב מאד.

כח. חיי-מוהר"ן, השמטות בסוף-הספר - "על משקל שני סלעים מילת, נתגלגל הדבר

וירדו אבותינו למצרים" (שבת י:). "משקל שני סלעים מילת" - הינו בחינת 'מלי', הינו בחינת 'דבורים' ששנים 'שני סלעים'.

"על ידיה נתקנאו בו אחיו וירדו למצרים" - פי "עקר גלות מצרים" היה, לתקן פגם הדבור, שפגמו בו 'דור הפלגה' שקלקלו ב'דבור' ואמרו (בראשית יא, א): 'הבה נלבנה לבנים'" (שערי הכפונות פסח).

כט. ספר המדות, עניני 'מורו' (מרור על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר: 'וימררו את חיהם' וגו'. פסחים פ"י מ"ה; פסחים קטז:) - **[א] פזית מרור שאוכלין בפסח, מסגל לפרנסה** (ממון לה - עין לקוטי הלכות 'הרשאה' ד, טו"ט יז). **[ב] אשה שהיא מקשה לילד, תתלה על צוארה ממרור הנשאר** (קשו"ל ילד ו).

"ויצו פרעה וגו', כל הבן הילוד היארה תשליכהו"
(שמות א, כב)

ל. ח"א נד, ו - על ידי פגם הדעת, מתגבר 'בחי' המדמה, ונופל מאהבות דקדשה, ונפגם ה'זכרון' ונופל ל'שכחה'. ועל ידיה אין לו 'בן זכר'.

ועל-כן גזר 'פרעה' על הזכרים 'דיקא' - פי 'פרעה' הוא בחינת 'בחי המדמה', שהוא 'בחי בטל', כמו שכתוב (שמות ה, ד): 'תפריעו את העם' - שהוא מתגבר על ה'זכרון', שהוא בחינת 'בן זכר'. פי 'בחי המדמה' כשמתגבר חסיו שלום, הוא פוגם ומבטל חסיו שלום, את ה'זכרון' פנ"ל.

וזהו (שמות א, כב): **"ויצו פרעה וכו' כל הבן הילוד היארה תשליכהו" - "היארה" דיקא, פי "יאור מצרים, זה פישון" (רש"י בראשית ב, יא), הינו בחינת: "פי שונה הלכות" (זהר בראשית כו: תקוני זהר פח. - פישון הוא נוסריקון פי שונה), ששם שורה ה'בחי המדמה' (עין בפנים).**

הינו: שרצה לפגם ה'זכרון', שהוא בחינת 'בן זכר', על ידי ה'בחי המדמה', השורה על 'פי שונה הלכות'. **לא. ח"ב ז, בסוף - 'פרעה' זה בחינת 'יובל', כמו בא בזהר (ויגש רי:): "דכל נהורין אתפרעין ואתגלון מנה".**

"ותרד בת פרעה לרחץ על היאר" (שמות ב, ה)

לב. ח"א כג, א - "ויחן פני העיר" (בראשית לג, יח - אצל יעקב אבינו), "מרחצאות תקן להם" (שבת לג: -

כמו שכתוב (שמות ב, ה): **"ותרד בת פרעה לרחץ", ודרשו חז"ל (מגלה יג. סוטה יב:): "לרחץ מגולולי בית אביה".**

פי 'יעקב' הוא בחינת 'אמת', בחינת 'אורי הפנים' - שתקן יעקב 'תאות ממון'. וכשתקן 'תאות ממון', נתתקן פגם 'עבודת אלילים'.

"וירא בסבלתם" (שמות ב, יא)

לג. ח"ב כז - מי שהוא 'פרנס' חדש' או 'מנהיג', שקורין 'רוג'יר', והוא מנהיג בכשרות ובישר, ורואה ומסתכל להטיל המשאוי על כל אחד בראוי לו, להכביד על זה ולהקל על זה בראוי - על ידיה מבטל הארבע מדות דעות, דהינו: 'עבודה זרה', ו'גלו' עריות, ו'שפיכות דמים', ו'לשון הרע'.

ואיתא (ויקרא יב, לז, ב): **"שבשביל שראה משה בסבלות בני ישראל, כמו שכתוב (שמות ב, יא): 'וירא בסבלתם', דהינו: שנתן לב על סבלותם' שהיו מכבידין עליהם, והעבודה השיף לאיש נתנו על אשה, וכן להפך. והיה משה מסתכל על זה, והפך הדבר ונתן על כל אחד העבודה הראוי לו, מה שראוי לאיש וכו'. ואמר לו השם יתברך: שעל ידיה תזכה להתיר נדר שנאמר בו גם-כן (במדבר ל, יז): 'בין איש לאשתו' וכו'".**

נמצא: שעל ידי שמסתכלין להעריך כל אחד בראוי, על ידיה זוכין להתרת נדרים, ועל ידי זה נצולין מארבע מדות 'הנ"ל'. (ענין הנ"ל של 'וירא בסבלתם' וכו', נמצא גם ב'שמות רבה' א, כז; סוטה יא:).

"ויזעקו, ותעל שועתם אל האלקים מן העבדה" (שמות ב, כג)

לד. ח"א כ, י - "וירעו לנו המצרים ונצעק אל ה' אלקינו וישלח מלאך" (במדבר כ, טו"ט), "זה משה" (ויקרא יב, א; במדבר רבה טז, א; ועוד), בחינת 'דעת'. "ויציאנו" - פי 'גלות מצרים' היה על פגם הברית" (שערי הכפונות פסח א), פי 'פגם הברית' הוא 'פגם הדעת' וכו', וה'קול' מעורר ה'דעת', בבחינת "הקול מעורר הכונה" (של"ה הקדוש). ובשביל זה: "ונצעק" וכו' וישמע את קולנו", וה'קול' מעורר ה'דעת'. "וישלח מלאך" - "זה

משה", בחינת 'דעת'. ועל ידי 'התגלות-הדעת' פתקונו, אז: "ויציאנו" וכו'.

ובשביל זה אומרים ה'הגדה' ב'קול-רם' - כי ה'צאלה' היתה על ידי 'קול', בבחינת (דברים כו, ז): "וישמע את קולנו".

ובשביל זה נקראת בשם 'הגדה' - להורות על 'תקון-הברית', בבחינת (דברים ד, יג): "ויגד לכם את בריתו".

לה. ח"א ל, ו - לפעמים נופל חסוֹשֶׁלּוֹם ה'מלכות-דקדושה', לגלות של 'ארבע-מלכיות'. ומי יכול לסבל את קול הצעקה והזעקה הגדולה, כשנופל בחינות ה'מלכות' ביניהם חסוֹשֶׁלּוֹם, בבחינות (קהלת ט, יז): "זעקת מושל בפסילים" - דהינו: ה'זעקה' כשנופל ה'ממשלה', בחינות ה'מלכות' - בין ה'פסילים'.

וגם יש עוד צעקה גדולה מזה - דהינו: שהשם יתברך כפיכול בעצמו שואג, בבחינות (ירמיה כה, ל): "שואג ישאג על נהו" - "על נהו דילה" (זהר אחרי עד), שהוא בחינות ה'מלכות', שנופל בגליות של ארבע מלכיות.

"ויאמר משה אל האלקים,

מי אנכי כי אלך אל פרעה" (שמות ג, יא)

לו. ח"א ית, ב - זה שהצדיק בורח מהשררה והכבוד, ואינו רוצה להנהיג את העולם - בא מבחינת הסתרת פני השם, על ידי 'מעוט אמונה' שיש ב'ישראל'. כי לפי רב הכפירה, חס ושלום, כן הסתרת פני ה', ואין רוצה להנהיג אותם, וה'הסתרה' הזאת היא בחינות 'כעסו וחרון-אפו'.

וזהו כשהקטין משה את עצמו מליך למצרים ולהיות מנהיג, אמר (שמות ג, יא): "מי אנכי כי אלך אל פרעה", ושאר דבריו. פתוב (שם ד, יד): "ויחר אף ה' במשה".

פרוש: זאת ההקטנה שלא רצה להיות 'מנהיג' - זה מחמת שגשתלשל בו 'חרון-אף ה', כנ"ל.

אבל על ידי 'הפרת הפעם ברחמנות' - הינו: כשבא אדם לכלל פעם, לא יפעל ככעסו שום אכזריות, ואדרבא ימתיק הפעם ברחמנות - אז נמתק ה'חרון-אף' שיש בתוך הצדיקים על ידי ה'רחמנות'.

ואז: ה'רחמנות' גובר עליהם, ומרחמים על העולם, ונתרצים בהנהגתו וכו'.

"וזה לך האות כי אנכי שלחתיך" (שמות ג, יב)

לו. ח"א כז, ו - 'זה', בחינת 'ברית', בחינת (שמות ג, יב): "וזה לך האות" (תקוני-זהר עה: - "אות ברית").

"ויאמר אלקים אל משה, אהייה אשר אהייה" (שמות ג, יד)

לח. ח"א א - "ומהינן ליה באלותא דחקיק עליה אהייה אשר אהייה" (בבא-בבא עג.). הינו: שעקר הכנעתו של ה'יצר-הרע', הוא על ידי "התורה שהיא כלה שמותיו של הקדוש-ברוך-הוא" (זהר יתרו פז. אחרי עג.). וה'תורה' היא בחינת 'וי"ו', כי "הלוחות ארכן וי"ו ורחבן וי"ו" (בבא-בבא יד.).

וזהו בחינת "אלותא" - דהינו 'מקלות', ד'חקיק עליה אהייה" וכו', הינו 'שמות', בחינת ה'תורה' שהיא בחינת 'וי"ו'.

וה'וי"ו' הוא 'צורת מקל', והיא "כלה שמותיו של השם-יתברך" - הינו: שה'תורה-הקדושה' מכניע את ה'יצר-הרע' שרוצה לעשות את האדם משגע ממש חסוֹשֶׁלּוֹם.

כי 'בעל-עברה' הוא 'משגע', כמו שאמרו רז"ל (סוטה ג): "אין אדם עובר עברה, אלא אם-כן נכנס בו רוח-שטות". וכמו שהמשגעים צריכים להפותם ולשום עליהם 'שמות', כמו-כן ממש: ה'תורה' שעוסקין, הוא בחינת 'מקלות' ו'שמות', שבזה מכין ומכניעין ה'יצר-הרע', ומגרשין מן האדם ה'שגעון' וה'רוח-שטות' שנגנס בו.

לט. ח"א ו, א-בג - צריך כל אדם למעט ב'כבוד-עצמו' ולהרבות ב'כבוד-המקום' וכו', ואזי הוא זוכה ל'כבוד-אלקי' וכו'.

ואי-אפשר לזכות ל'כבוד' הזה - אלא על ידי 'תשובה'. ועקר ה'תשובה': כשישמע בזיונו ידם וישתק! - כי "לית כבוד בלא כ"ף" (זהר פנחס רנה:). וה'כ"ף' הוא 'פתר' (זהר שם), בחינת 'אהייה', בחינת 'תשובה', כי "'אהייה', דא אנא זמין למיהוי" (זהר ויקרא יא. אחרי סה:).

היגו: 'קדם התשובה, עדין אין לו הוייה, כאילו עדין לא נתהוה בעולם, כי טוב לו שלא נברא משנברא' (ערוכין יג). **וכששב לטהר עצמו ולעשות תשובה - אז הוא בבחינת 'איהיי' ה', היגו: שיהיה לו הוייה בעולם, היגו: 'אנא זמין למהוי'.**

וזה בחינת 'פתר' - כי 'פתר' לשון 'המתנה', בחינת 'תשובה', כמו שאמרו חז"ל (יומא לח: לט): **"הבא לטהר מסייעין לו. משל לאחד שבא לקנות אפרסמון, אומרים לו: המתן וכו'".** וזה בחינת 'פתר', כמו שכתוב (איוב לו, ב): **"פתר לי זעיר ואחוד".**

אבל 'קדם התשובה, אזי בחינת 'איהיי' בהסתרת פנים ממנו - כי עדין לא הכין את עצמו למהוי בעולם.

וצריך לאחז תמיד ב'מדת התשובה וכו', ואפלו אם יודע אדם בעצמו שעשה 'תשובה שלמה' - אף על-פי-כן צריך לעשות 'תשובה' על 'תשובה הראשונה'.

כי מתחלה כשעשה תשובה - עשה לפי השגתו. ואחר-כך בודאי כשעושה תשובה, בודאי הוא מכיר ומשיג יותר את השם-יתברך וכו'. נמצא: לפי השגתו שפשיג עכשו - השגתו הראשונה הוא בבחינת 'גשמיות', נמצא: שצריך לעשות תשובה על השגתו הראשונה וכו'.

"זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר" (שמות ג, טו)

מ. חיי-מוהר"ן ריב - על המפרסמים של שקר' שיש להם שם ופרסום בעולם, נאמר (שמות כג, יג): "ושם אלהים אחרים לא תזכירו".

ויש 'צדיקים-אמתיים' שנתעלם שם, דהיגו: שאין להם שם ופרסום פראוי להם, שזה בחינת (שמות ג, טו): "זה שמי לעולם". [לעלם פתיב, לשון 'העלמה' - פסחים נ. וברשי"ן].

"פקד פקדתי אתכם, ואת העשוי לכם במצרים" (שמות ג, טז)

מא. ספורי-מעשיות, מעשה י מבערגער ועני' (ברמזים בסוף המעשה) - ישראל היה להם סימנים במצרים: "פקד פקדתי" (שמות ג, טז) - מי שיאמר להם זה הלשון, הוא הגואל.

והדבר תמוה: מאחר שידעו כל ישראל מזה, אם-כן מהו הסימן?! - אפשר לא נמסר אלא להזקנים, וגם על הגואל האחרון בודאי יש סימנים.

"אלקי העבריים" (שמות ג, יח; ג, ז, טז; ט, א-יג; י, ג)
"בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם" (יהושע כד, ב; הגדה של פסח)

מב. ח"א סד, ב - השם-יתברך נקרא: "אלקי העבריים" (שמות ג, יח; ועוד), מלשון: "עבר הנהר" (יהושע כד, ב), לשון 'צדדין' - היגו: ש'אלקותו' מסבב גם על ה'חלל-הפנוי' הבא על-ידי ה'צמצום', שצמצם האור לצדדין.

ועל-פן 'ישראל' נקראים 'עבריים' - שעל-ידי 'אמונתם' שמאמינים שהשם-יתברך 'אלקי העבריים' - הם 'עוברים' על כל החכמות, ועל מה שאינם חכמות, היגו האפיקורסות הבא מ'חלל-הפנוי'.

ועל-פן בודאי מזה האפיקורסות, צריך לזהר יותר ויותר לברח ולהמלט משם, לבלי לעיין ולהביט בדבריהם כלל, כי חסד-שלום בודאי ישקע שם, כי עליו נאמר (משלי ב, יט): **"כל באיה לא ישובון" וכו'.**

"לא איש דברים אנכי, גם מתמול, גם משלשם, גם מאז דברך אל עבדך, כי נבד פה ונבד לשון אנכי" (שמות ד, י)

מג. ח"א יא, ג - 'כבוד' בשלמות, אינו בראי על-ידי 'זא"ו' שימשיך לתוכה, פי בלא 'זא"ו' נשאר 'כבוד פה' (שמות ד, י). ועל-ידי 'זא"ו', הוא בבחינת (תהלים ל, יג): **"כבוד ולא ידם". פי 'כל-מקום שנאמר 'זא"ו' הוא מוסיה" (פסחים ה), היגו בחינת 'תוספות קדשה', היגו 'שמירת-הבית' וכו'.**

מד. ח"א מה - ענין 'מחאת-פנים בתפלה' - פי בכל יד, חמשה אצבעות, והכאות האורות 'יד-ימין' ב'יד-שמאל', היגו: חמשה פעמים חמשה - גימטריא כ"ה. והכאות 'יד-שמאל' ב'יד-ימין' חמשה פעמים חמשה - גימטריא גם בן כ"ה. שני פעמים כ"ה, גימטריא חמשים. זה בחינת "חמשים פעמים יציאת-מצרים שנופר בתורה" (זחר ח"א השמטות רסא):

כי **"על-ידי בחינות 'יובל', יצאו מגלות-מצרים" (זחר בשלח מז).** **"ועקר גלות-מצרים, שהיה ה'דבור' בגלות" (זחר וארא כה);** ובשביל זה

הִיָּה מֹשֶׁה כְּבֹד פֶּה (שמות ד, י). וְעַל־יָדַי גָּאֻלְתָּהּ נִתְּהוּהָ בְּחִינַת פֶּה.

נִמְצָא: שְׁעַל־יָדַי הַמְשִׁיחַ שְׁעָרֵי בִינָה, נִתְּהוּהָ הַפֶּה. וְזֶה בְּחִינַת (שמות ד, יא): **"מִי שֶׁם פֶּה לְאָדָם, מ'י דִּיקָא."**

נִמְצָא: שְׁעַל־יָדַי מְחַתֵּת־כַּף, חֲמֹשֶׁה אֲצַבְעוֹת יָמִין בְּחֲמֹשֶׁה שְׁבִיד־שְׂמָאל, וְחֲמֹשֶׁה שְׁבִיד־שְׂמָאל בְּחֲמֹשֶׁה שְׁבִיד־יָמִין, נִתְּהוּהָ בְּחִינַת מ'י, שְׁעַל־יָדָהּ נִתְּהוּהָ פֶּה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: **"מִי שֶׁם פֶּה לְאָדָם."**

מ.ה. ח"א נו, ז - ב'מַצְרִים שְׁהָה ה'דַּעַת בְּגִלּוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שמות ו, ג): "וְשָׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם" - הָיָה גַם ה'דְּבוּר בְּגִלּוֹת (זֶהר וְאָרָא כ.ה), בְּבַחֲיִנַת: "כְּבֹד פֶּה וְכְבֹד לְשׁוֹן" (שם ד, י). וְכַשִּׁינְיָאוּ מִמַּצְרִים, שִׁנְיָא ה'דַּעַת מֵהַגְּלוּת - יֵצֵא וְנִפְתַּח ה'דְּבוּר.

מ.ו. ח"א סד, ג - אָלוּ הַקְּשִׁיּוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שְׁבָאִים מ'חֲלָל־הַפְּנוּי, שְׁאִין שֶׁם דְּבוּר וְלֹא שְׁכָל, עַל־כֵּן הֵם בְּבַחֲיִנַת שְׁתִּיקָה, וְצָרִיךְ רַק לְהֶאֱמִין וְלִשְׁתַּק שֶׁם.

וְעַל־כֵּן אֲסוּר לְכַנֵּס וּלְעֵין בְּדַבְרֵי הָאֲפִיקוֹרְסוֹת וְהַמְּבוּכוֹת אֲלוּ, כִּי־אֵם 'צִדִּיק' שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה. **כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת שְׁתִּיקָה, בְּבַחֲיִנַת שְׁנִקְרָא (שמות ד, י): "כְּבֹד פֶּה" - בְּחִינַת שְׁתִּיקָה, שֶׁהוּא לְמַעַל מִן הַדְּבוּר - וְהוּא צָרִיךְ דוֹקָא לְעֵין שֶׁם, כְּדִי לְהַעֲלוֹת הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְשֶׁם.**

מ.ז. ח"ב ב, ד - יֵשׁ רְבוּעַ הַדְּבוּר. וְעַל־כֵּן פָּשְׁהוּ יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת, וְהָיָה ה'דְּבוּר בְּגִלּוֹת, נֹאמֵר בְּמֹשֶׁה (שמות ד, י): "לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי, גַם מִתְּמוּל, גַם מִשְׁלִשׁוֹם, גַם מֵאֵז דְּבָרְךָ" וְכוּ' - זֶה בְּחִינַת רְבוּעַ הַדְּבוּר, אֲרַבְּעָה חֲלָקֵי הַדְּבוּר.

"מִי שֶׁם פֶּה לְאָדָם" (שמות ד, יא)

מ.ח. ח"א מ.ה - נִמְצָא לְעֵיל בְּפָסוּק (שמות ד, י): "כִּי כְבֹד פֶּה וְכְבֹד לְשׁוֹן אֲנֹכִי."

מ.ט. ח"א ר.כ.ה - עֵקֶר הַהֶבְדֵּל שֵׁישׁ בֵּין אָדָם, ל'חִי' - הוּא עַל־יָדַי הַחַתוּךְ הַדְּבוּר, שֶׁהוּא גִּדְרַת הָאָדָם, שֶׁהוּא מְדַבֵּר - בְּבַחֲיִנַת (שמות ד, יא): **"מִי שֶׁם פֶּה לְאָדָם". וְלְבוֹא לְבַחֲיִנַת גִּדְרַת אָדָם - הוּא עַל־יָדֵי אֲדָקָה וְכוּ'.**

ג. ח"ב עז - עַל־יָדַי אֲכִילָה בְּקֹדֶשׁה - נַעֲשֶׂה ה'פֶּה בְּבַחֲיִנַת קוֹמַת אָדָם, בְּבַחֲיִנַת (שמות ד, יא): **"מִי שֶׁם פֶּה לְאָדָם" - הֵינּוּ: שְׁעוֹשֶׂה וּמְשִׁים ה'פֶּה, לְבַחֲיִנַת קוֹמַת אָדָם וְכוּ'.**

"וַיַּחַר אֶף ה' בְּמֹשֶׁה" (שמות ד, יד)

נ.א. ח"א יח, ב - נִמְצָא לְעֵיל בְּפָסוּק (שמות ג, יא): **"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים, מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶיךָ אֶל פְּרַעֲהוּ."**

"לָמָּה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם מִמִּצְרָיִם" (שמות ה, ד)

נ.ב. ח"א לה, א - צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשַׁמֵּר שְׁכָלוֹ מ'שְׁכָלִיּוֹת־חִיצוֹנִיּוֹת, הַמְּכַנֶּה בְּשֵׁם בַּת־פְּרַעֲהוּ. כִּי עֵקֶר הַחֲכֻמָּה לְקַנּוּת שְׁלֵמוֹת, אֵינָם רַק חֲכָמוֹת־אֲלִקוּת, וְשִׂאֲרֵי־הַחֲכָמוֹת הֵם רַק חֲכָמוֹת־בְּטָלוֹת, וְאֵינָם חֲכָמוֹת כְּלָל. וְבַת מְרֻמָּת עַל ה'חֲכָמָה שְׂאִינָה חֲכָמָה וְכוּ'. פְּרַעֲהוּ לְשׁוֹן בְּטוּל, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שמות ה, ד): **"אֶל תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם".**

נ.ג. ח"א נד, ו - פְּרַעֲהוּ הוּא בְּחִינַת פֶּה־הַמְּדַמָּה, פֶּה בְּטוּל, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שמות ה, ד): **"תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם [מִמִּצְרָיִם] - בְּתַרְגוּמֵי־אוֹנֶקְלוֹס: "תַּבְּטְלוֹן יֵת עֵמָּא מַעוּבְדָּהוֹן".**

וְזֶה (בְּרֵאשִׁית מ.א, כ.ה): **"חֲלוֹם פְּרַעֲהוּ אֶחָד הוּא" - הֵינּוּ חֲלוֹם פְּרַעֲהוּ, בְּחִינַת פֶּה הַמְּדַמָּה - הוּא בָּא מ'אֶחָד, הֵינּוּ מ'אֲהַבָּה, כִּי "אֶחָד הוּא בְּחִינַת אֲהַבָּה" (שְׁל"ה עֲשָׂרֵה־מְאֻמְרוֹת, מְאֻמֵּר ד; לְקוּטִי־מוֹהֲרֵן ח"א ד, ד). הֵינּוּ מ'אֲהַבָּה נְפֻלָּה.**

נ.ד. ח"א סד, ו - פְּרַעֲהוּ - הוּא בְּחִינַת חֲלָל־הַפְּנוּי. כִּי פְּרַעֲהוּ - לְשׁוֹן בְּטוּל, מְלִשׁוֹן (שמות ה, ד): **"תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם". וְגַם פְּרַעֲהוּ - לְשׁוֹן הַתְּגַלּוּת - הֵינּוּ: בְּחִינַת חֲלָל־הַפְּנוּי - שֶׁהוּא בְּטוּל וּפְנוּי מְכָל, וּבַתְּכוּוֹ הַתְּגַלּוּת כָּל הַבְּרִיאָה.**

"וְאָרָא אֶל אַנְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֶל־שִׁדְדֵי, וְשָׁמִי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם. וְגַם הַקְּמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן, אֶת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם אֲשׁוּר גְּרוּ בָהּ. וְגַם אֲנִי שִׁמְעַתִּי אֶת נְאֻקַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'" (שמות ו, ג-ה)

נ.ה. ח"ב עט (רְאשֵׁי־פָרְקִים) שֶׁל רַבְּנוֹ ז"ל - וְעֵין בְּפָנִים בְּאוּר מוֹהֲרֵנֵת ז"ל עַל הַרְאשֵׁי־פָרְקִים שֶׁל הַפְּרָשִׁיּוֹת תּוֹלְדוֹת

ויצא) - "וארא אל אברהם וכו' באל שדי" (שמות ו, ג) - זמן וגבול גלות.

"ושמי ה'" (שם), כשידפקו על דלתי רחמים קדם הקץ (אורייתיים שמות שם - ענין שם) - זהו ההתקרבות הזמנים'.

"וגם הקמתי את בריתי וכו', לתת להם ארץ מגריהם" (שם שם, ד), "תותבותהון" (תרגום אונקלוס על "מגריהם" - והוא לשון: 'תשובה').

"וגם אני שמעתי נאקת בני ישראל" - זה 'קול'.

"מגריהם" - אסיפת הניצוצות בתשובה לארץ ישראל ("מגריהם" לשון 'מגורה' אוצר' - דגל מנהג אפרים, פרשת וארא). "בונה ירושלים, נדחי ישראל יבנס" (תהלים קמז, ב).

נו. ח"א נו, ז - גדל ה'רחמים', תלוי בגדל ה'דעת' וכו'. וזה בחינת (שבת קד): "מאמר פתוח, נאמן פשוט". "מאמר פתוח" - זה בחינת 'התגלות הדעת', כי ה'דבור' הוא 'התגלות הדעת', כמו שכתוב (משלי ב, ו): "מפיו דעת ותבונה". וב'מצרים' שהיה ה'דעת' בגלות, כמו שכתוב (שמות ו, ג): "ושמי ה' לא נודעתי להם" - היה גם ה'דבור' בגלות (זהר וארא כה:), בבחינת (שם ד, י): "כבוד פה וכבוד לשון".

ובשיצאו מ'מצרים', שיצא ה'דעת' מהגלות - יצא ונפתח ה'דבור'. וזה בחינת "מאמר פתוח" - שנפתח ה'דבור' ונתגלה ה'דעת'.

ועל ידי 'התגלות הדעת' - נתפשט נאמנות השם יתברך, ונפר שהוא נאמן, מבטיח ועושה, וזה בחינת: "נאמן פשוט" - שנתפשט נאמנותו כנ"ל.

אבל ב'מצרים' שהיה ה'דעת' בגלות - לא נתפשט ונתגלה נאמנותו. וזה שפרש רש"י: "ושמי ה' לא נודעתי להם" - "לא נפרתי במדת אמתית שלי". שעל ידי שלא נתגלה ה'דעת' ב'מצרים', על ידי זה לא נפר נאמנותו כנ"ל - כי ה'חסד' תלוי ב'דעת' כנ"ל.

ועל כן היה גאלת מצרים' על ידי משה', כי עקר ה'גאלה' על ידי ה'דעת', כמו שכתוב (שמות

טז, ו): "וידעתם פי ה' הוציא אתכם" וכו', "למען ידעו" וכו' (ויקרא כג, מג).

"לכן אמר לבני ישראל וגו', וידבר משה בן אל בני ישראל" (שמות ו, ט)

גז. ח"א ל, ב - כל מה שהוא קטן ביותר ומרחק ביותר מהשם יתברך, הוא צריך רבי גדול ביותר.

כמו שמצינו בעת שהיו ישראל במדרגה קטנה מאד, דהינו במצרים, שהיו משקעים במ"ט שערי טמאה, היו צריכים רבי גדול ומלמד גדול ונורא מאד, דהינו משה רבנו עליו השלום.

כי כל מה שהוא קטן ומרחק ביותר, צריך מלמד גדול ביותר, שיהיה אמן בזה, שיוכל להלביש 'שכל עליון' בזה, דהינו: 'השגתו יתברך שמו', לקטן ומרחק כמותו. כי כל מה שהחולה נחלה ביותר, צריך רופא גדול ביותר.

על כן אין להאדם לומר: "די לי אם אהיה מקרב אצל איש נכבד וירא השם, אף שאינו מפלג במעלה, כי הלואי שאהיה מקדם כמהו!"

אל יאמר כן! - כי אדרבא: כפי מה שידע אנש בנפשה גדל פחיתותו וגדל רחוקו, שנרחק מאד מהשם יתברך, כל אחד ואחד כפי מה שידע בנפשו - וכמו כן כל מה שידע בעצמו שהוא מרחק ביותר - צריך לבקש לנפשו רופא גדול מאד מאד, הגדול במעלה ביותר!

דהינו: שיחזיר ויבקש תמיד לזכות להתקרב להרבי הגדול מאד מאד כנ"ל! - כי כל מה שהוא קטן ביותר, צריך מלמד גדול ביותר כנ"ל!

גח. ח"ב ז, א-ב - מי שהוא רחמן, הוא יכול להיות מנהיג וכו'. ו'רחמן' בזה הוא רק משה רבנו - כי הוא היה מנהיג ישראל, והוא יהיה ה'מנהיג' לעתיד וכו'.

כי היה לו רחמנות באמת על ישראל, ומסר נפשו בשביל ישראל, והשליך נפשו מנגד, ולא היה חושש על עצמו בכל וכו' - כי הוא היה רחמן ומנהיג אמת וכו'.

והוצאתי אתכם. והצלתי אתכם.

וגאלתי אתכם. ולקחתי אתכם (שמות ו, רז)

"מנין ל'ארבעה כוסות? - רבי יוחנן בשם רבי בנייה: כנגד ארבע גאולות וכו' והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי. רבי לוי אמר: כנגד ארבעה מלכויות" (ירושלמי פסחים פ"ה ה"א; בראשית דבא פחה; שמות דבא ו, ד)

נט. ח"א ל, ו; ח"א קלה - לפעמים נופל חסיו שלום המלכות דקדשה, לגלות של ארבע מלכויות - פי "המלכות" הוא בחינות דל"ת' (תקוני-זהר פג:), "בגין דלית לה מגרמה כלום" (הקדמת הזהר יא.).

ומי יכול לסבל את קול הצעקה והזעקה הגדולה, כשנופל בחינות המלכות ביניהם חסיו שלום, בבחינות (קהלת ט, יז): "זעקת מושל בפסילים" - דהינו: הזעקה כשנופל הממשלה, בחינות המלכות - בין הפסילים.

וצריך לראות לחתך ולהבדיל המלכות דקדשה - מבין הארבע גליות של הארבע מלכויות ולהעלותה משם.

ועקר עליה: עלידי בחינות ה'חסד'. שעלידי ה'חסד' - קוצרין וחותרין המלכות, ומבדילין אותה מהם, ומעלין אותה אל אור הפנים המאיר בשלש רגלים.

ועל פני יש ארבע בחינות בכל רגל: ב'פסח' הם ארבע כוסות. ב'שבעות' וכו'. ב'סכות' וכו'. כנגד בחינת הדי הנ"ל, בחינת מלכות הנ"ל, שצריך להעלותה אל האור הפנים - עלידי שמחות המצוות, שמתקבצין לתוך הרגלים (עין בפנים).

"וידעתם כי אני ה' אלקיכם, המוציא

אתכם מתחת סבלות מצרים" (שמות ו, ז)

ס. ח"א נא, בסוף - כל ההסרונות שיש לאדם, פרנסה, בנים, בריאות הגוף, וכל שאר ההסרונות - הכל הוא בהסרון הדעת. ואף שיש חסרים לגמרי מהדעת, ועם כליזה יש להם כל טוב, באמת כל מה שיש להם אינו כלום. וכן להפך: השלם בדעת שיש לו חסרון, באמת החסרון אינו כלום.

וגם הגלות, הוא רק מהסרון הדעת, כמו שכתוב (ישעיה ה, יג): **"לכן גלה עמי מפלי דעת"**.

ועל פני היתה גאלת מצרים עלידי משה, שהוא היה בחינת הדעת. (זהר פקודי רכא.).

וזו שפתוב (שמות ו, ז): **"וידעתם כי אני ה' המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים" - פי עקר הגאלה עלידי הדעת.**

וגם לעתיד, ש"תמלא הארץ דעה" (ישעיה יא, ט), שיתגלה הדעת - ידעו שאין שום רע בעולם כלל, רק פלו טוב וכלו אחד.

סא. חיי מוהר"ן רא - איש פשר צריך להדר שיהיה מלבש פראוי אם אפשר לו, ולא יהיה בזוי - כי גם להצדיק אין מקרבין עצמן רק עלידי מלבושיו, שעלידי זה הוא נחשב בעיניהם.

הלא גם השם יתברך היה מתלבש עצמו במצרים - פי כל המעשה של מצרים, היא פלה בחינת מלבושים, שהיה בהכרח שיתלבש עצמו השם יתברך בביכול באלו המעשיות של מצרים.

עד שאחר כך התחילו להפיר אותו יתברך בעצמו בביכול, ובכל פעם הפירו אותו יותר ויותר, גדלתו יתברך בכל פעם יותר.

אבל בתחלה לא היה אפשר שיתקרבו אליו, כי אם עלידי בחינת מלבושים, הינו כל המעשה של מצרים שהיא בחינת מלבושים, כנ"ל (עין ב'שערי הכונות' דרושי הפסח).

[ב'שיח שרפי' קדש ח"ב תרסח: אמר פעם מוהר"ן ז"ל: "אלו לא הייתי רואה אצל רבנו בתחלת התקרבותי, את הפמטות וצלחות הכסף [זלבערנע לייקטער און זילבערנע שיסלעך] שהיו לרבנו ז"ל - היה קשה לי יותר להתקרב! - כי הוא נולד וגדל בבית עשירים, ואלו לא היה רואה זאת אצל רבנו ז"ל, היה קשה לו להתקרב].

"ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה"

(שמות ו, ט)

סב. ח"א ח, ט - עקר רוחי החיים הוא בהתורה, כמו שפתוב (בראשית א, ב): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" - "הוא התורה" (תקוני-זהר עז: ככ:).

ועל פני ב'מצרים' שהיה קדם קבלת התורה, ולא היה להם מהיכן לקבל הרוח החיים, נאמר בהם (שמות ו, ט): **"מקצר רוח" - פי לא היה להם מאין לקבל הרוח החיים, שהוא בחינת ארץ אפים" (שמות לד, ו), "מאריך רוחה" (תרגום שם; ירושלמי תענית פ"ב ה"א).**

ועל־כן נאמר בהם: **"מקצר רוח"** - שהוא הפך **"ארץ אפים"**, בחינת ה'רוח־חיים' שממשיכין על־ידי אַנְחָה, להשלים ה'חסרון', כי ה'רוח' הוא **'שלמות־החסרון'**.

וזוהו בחינת (תהלים פא, יא): **"הרחב פיה ואמלאהו"** - שנתמלא ה'חסרון' וכו'. וזהו בחינת **"מלאפום, מלא־פום"** (ספר הנקוד לרבנו יוסף גיקטליא, בעל 'שערי אורה').

וזוהו שדקדק (תהלים שם): **"אנכי ה' אלקיך המעלה מארץ מצרים"** - וקבלו ה'תורה' אשר שם ה'רוח' - אזי דיקא: **"הרחב פיה ואמלאהו"**, בחינת **'מלאפום' פנ"ל**, בחינת **'שלמות החסרון'**.

כי דיקא אחר יציאת־מצרים, בחינת: **"המעלה מארץ מצרים"**, שאז נתבטל בחינת **"מקצר רוח"** הנ"ל, כי קבלו ה'תורה' ששם ה'רוח־חיים' פנ"ל, על־כן אז דיקא: **"הרחב פיה ואמלאהו"**, בחינת **'שלמות־החסרון'**, בחינת **'מלא־פום'**, בחינת (תהלים כ, ו): **"ימלא ה' כל משאלותיך"**.

ועל־כן נזכר **'יציאת־מצרים' בפרשת 'ציצית'** - כי **'ציצית'** בחינת ה'רוח־חיים', בחינת (תזקאל לז, ט): **'מארבע רוחות' וכו'**. [עין בפנים ענין ה'מלאפום'].

סג. ח"ב פו; שיחות הר"ן קמ - "מקצר רוח ומעבדה קשה" (שמות ו, ט) - מחמת שהם בבחינת **'קצר־רוח'**, מחמת שהם **'קטני אמנה'** - על־ידי זה צריכין לעבודות קשות ולתעניתים. וזה עקר **'קטנות האמונה'**.

ועקר **'קטנות האמונה'** הוא: **שלא מאמין בעצמו, שגם הוא חביב בעיני השם־יתברך, לפי גדלת טובתו של השם־יתברך**.

"והוצאתי את צבאתי, את עמי בני ישראל,

מארץ מצרים" (שמות ז, ד)

סד. ח"ב ה, י - ב'ניסן' הוא זמן הגאולה, כי "בניסן נגאלו" (ראשי־השנה יא), וזה ידוע (שערי־הפנינות פסח א): **"שעקר גלות־מצרים היה לתקן 'חטא אדם־הראשון' - "שהיו שדים מחממין אותו והוליד שדין" וכו' (ערובין יח):**

וה'חמום' הוא על־ידי **'חלישות־המלאך'**, ומחמת זה היה **'גלות־מצרים'**. ו**'בניסן נגאלו'** - ונתתקן **'חטא אדם־הראשון' אז**.

נמצא: **ש'בניסן' נתחזק פח ה'מלאך', שזה בחינת: 'תקון חטא אדם־הראשון', שנתתקן ב'ניסן' בעת גאלת־מצרים.**

וזוהו שכתוב (שמות ז, ד): **"והוצאתי את צבאתי"** - בחינת: **'מלאכים' שיצאו ונגאלו ב'ניסן' - כי אז נתחזקו ונתתקנו.**

"ואמרת אל אהרן, קח את מטך,

והשלך לפני פרעה יהי לתנין" (שמות ז, ט)

סה. ח"ב ח, בג - "עקר התפלה היא רחמים ותחנונים" (אבות פ"ב מ"ג), ועקר ה'רחמים' תלוי ב'דעת' וכו'. ולפעמים כשהסטרא־אחרא יונקת מן ה'רחמנות', אזי הם ממשיכין לעצמן הרחמנות, ונתמעט ה'רחמנות' אצלנו.

ואפלו מעט הרחמנות שנשאר, הוא בבחינת **'אכזריות'**, כי על־ידי שהם יונקים מן ה'רחמנות', נתקלקל ה'רחמנות' ונעשה **'אכזריות' וכו'**.

וזוהו בחינת (איכה ד, ג): **"גם תנים חלצו שד"** - זה בחינת **'רחמנות דסטרא־אחרא'**, בחינת (ישעיה יג, ו): **"כשד משדי"**.

כי **'ש־די'** - הוא בחינת **'רחמנות דקדשה'**, בבחינת (בראשית מג, יד): **"וא־ל ש־די יתן לכם רחמים"**, שהוא בחינת **'תפלה'**, שהוא **'שדיד המערכות'**.

ועל־ידי־זה נפגם ה'דעת' ונקטו, ונעשה בבחינת **'מחיר־דקטנות'**, ואזי הם יונקים חס־ושלום מ'פגם־הדעת', בבחינת (בראשית ג, א): **"והנחש היה ערום"**. הינו: **'דעת דסטרא־אחרא'**, שיונק על־ידי **'נפילת הדעת־דקדשה'**. ומזה בא חס־ושלום **'תאות־נאות' וכו'**.

ואזי אי־אפשר להתפלל בבחינת **'רחמים ותחנונים'**, ואז ה'תפלה', בבחינת **'דין'**. ואז הסטרא־אחרא בולעת ה'תפלה' חס־ושלום.

ואז צריכין **'בעל פח גדול' שיוכל להתפלל תפלה בבחינת דין' וכו'**.

וכשזה ה'בעל־פח' מתפלל **'תפלה בבחינת דין'** - הסטרא־אחרא רוצה לבלע אותה, ועומדת בבית־הבליעה שלו, ואזי הוא מכרח לתן הקאות, הינו: **להקיא ולהוציא כל הקדשות של הדעת והרחמנות והתפלות שבלע. והוא מכרח גם להקיא ולהוציא**

עצמות החיות ש'לו ממש, וזהו בחינת 'גרים' שמתגדירן.

וזהו צרוף: "ויפלל" - ראשי-תבות (שמות ז, ט): **"ויהשלך לפני פרעה יהי לתנין"** - פי צריכין להשליך מטה עז, בחינת התפלה הנ"ל, לה'תנין, בבחינת: **"והשלך לפני פרעה יהי לתנין"**.

שמשליכין בכונה המטה עז לפני הסטרא אחרא - כדי שיהיה לה'תנין - הינו: כדי שיבלע ה'תנין את התפלה הזאת - פי על-ידייזה מוציאין ממנו כל הקדשות שבלע, פי היא עומדת ב'בית-הבליעה' ש'לו כנ"ל.

"נבד לב פרעה מאן לשלח העם" (שמות ז, יד)

סו. ח"א סד, ו (ענין 'כבודות-הלב') - נמצא להלן בפסוק (שמות י, א): **"בא אל פרעה, פי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו"**.

"ויחזק לב פרעה, ולא שמע אלהם" (שמות ז, כב)

"ויחזק לב פרעה - לומר: על-ידי מכשפות אתם עושים כן, תבן אתם מכניסין לעפרים, עיר שבלה תבן, אף אתם מביאין מכשפות למצרים שבלה בשפים" (רש"י; מנחות פה. שמות-רבה ט, ז)

סז. ח"א יא, א - **"שאלו יוחני וממרא למשה: תבן אתה מכניס לעפרים, והשיב להם: אמרי אנשי, למתא ירקא, ירקא שקל"** (מנחות פה. שמות-רבה ט, ז).

[פרש רש"י: "אמרו ליה יוחני וממרא" - ראשי מכשפים של מצרים, למשה-רבנו, כשהתחיל לעשות האזות לעיני פרעה, שהיו סבורין שהיה עושה אותם על-ידי כשוף.

"תבן אתה מכניס לעפרים" - 'עפרים' שהוא מקום הרבה תבואה, אתה מביא לשם תבואה למכור, בתמיה? כד ארץ-מצרים שהיא מלאה כשפים, אתה בא לשם לעסק בכשפים!]

"אמר להם למתא ירקא, ירקא שקל" - לעיר שגדל שם ירק הרבה, הבא ירק שלך למכור, לפי שמתקבצין שם הכל לקנות. הם אמרו לו דברי לצנות, והוא השיב להם בענינם].

"תבן" זה בחינת 'תבונה', כמו שכתוב (משלי ב, יא): **"תבונה תנצרך"**, שהם הבינו: **שמשה רוצה להכניס תבונות-התורה בישראל**.

ועל-כן שאלו: **"פי בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום הם משולים לעפר"** (ספרי עקב יא), ואיך יוכל להביאם למדרגה גבוהה לתבונות-התורה? - וזה: **"תבן" לשון 'תבונות-התורה', אתה מכניס לעפרים, זה בחינת 'עפר', הינו מדרגה פחותה'**.

השיב להם: **'אמרי אנשי למתא ירקא, ירקא שקל'** - שעל-ידי האמירות והדבור של איש הישראלי, יאיר לו הדבור לכל המקומות שצריך לעשות תשובה, שיוכל לעשות תשובה. **'ירקא'** הוא בחינת 'תשובה'.

"ירקא שקל" - בחינת 'תשובת-המשקל'. שהדבור יאיר לו שיוכל לעשות תשובת-המשקל ממש.

"והדגה אשר ביאר מתה ויבאש" (שמות ז, כא)

סח. שיחות שאחרי ספורי-מעשיות - מימי-ילדותו: פעם-אחת באו אליו עם פדיון להתפלל על ילדה ש'רה אסתר בת יהודית', ואמר שתמות, וכן הוה.

ואמר: שידע זאת מהתורה הקדושה. שראה אז פסוק (שמות ז, כא): **"והדגה אשר ביאר מתה ויבאש"**, ובאלו התבות: **"מתה, ויבאש"** נתגלה לו זאת. **'מת'ה, ויבאש'** ראשי-תבות: **ש'רה אסתר בת יהודית ו"י מת"ה**. השם-ישמרנו.

"ותעל הצפרדע" (שמות ח, ב)

"ומאי ותעל הצפרדע, צפור דע, שיש בה דעה!"

בשעה שהעופות הם צמאין ובאין לשתות מן היאר ומן האגמים, קוראין אותם ואומרים להם: **'בואו ושתו אל תתיראו'** (תנא דבי-אליהורבה פ"ז)

סט. ח"א ג - הנה 'קול-הנגינה', נמשכת מן ה"שתי צפרים חיות טהרות" (ויקרא יד, ד), וכתוב בזהר (ויקרא גג): **"שהשתי צפרים הנ"ל יונקים, מאתר דנביאים ינקין"**. וכשהמנגן הוא רשע - אזי הוא לוקח הנגינה שלו מצפרים אחרות שבקלפה; וכתוב בזהר (שם): **"פי הצפרים-שבקלפה יונקין מ'דיי-המלכות"**.

ואיתא ב'כתבי-הארץ' ל' (עץ-חיים מת, ב): **"פי צפרים שבקלפה, הם 'מחין שבמלכות-דקלפה'; והשתי צפרים חיות טהרות, הם 'בנין המלכות-דקדשה'"**.

לפיכך נשתבח 'דוד' לפני 'שאו' (שמואל-א טז, יח): **"ויודע נגן" - פי ה'נגינה' היא 'בנין-המלכות'; לכך ראוי הוא ל'מלכות'.**

וזה שאמר רבה בר בר חנה (בבא-בטרא עג): **"לדידי חזי לי ההיא אקרוקתא"**, ופרש רבנו שמואל: **"צפרדע, הינו צפור דעה"** (תנא דבי-אליהורבה פ"ז; ועין 'שער-הפסוקים' בפרשתן 'פרשת וארא').

[הוספה מכתביד מוהרנ"ת ז"ל: כמו שאמרנו, שהצפרים הנ"ל של הקלפה, הם מוחי המלכות דקלפה, והינו "צפור דעה" הנ"ל].
"דהוי פי אקרא דהגרוניא" (בבא בתרא שם) - מלשון (ישעיה נח, א): "קרא בגרון" - הינו: שה'גנינה' נמשך ממנו - [הוספה מכתביד מוהרנ"ת ז"ל: מן ה"צפור דעה" הנ"ל].

ע. ח"א טו, ה - "לדידי חזי לי ההיא אקרוקתא" (בבא בתרא עג:), "אקרוקתא" פרש רש"י: "צפרדע".

וזו בחינת 'עלית היראה לשרשה', הינו 'דעת' - פי 'צפרדע' היא מלה מרפבת: "צפר דעה" (תנא דביי אליהורבה פ"ז; ועין 'שערי הפסוקים' בפרשתו 'פרשת וארא', ו'צפור' הוא בחינת 'יראה', בחינת 'ארץ', כמו שכתוב (ישעיה כד, טז): "מכנה הארץ זמרת" וכו' (עין בפנים).

"ויצעק משה אל ה'" (שמות ח, ח)

עא. ח"א עה - בתורה ותפלה, יש שני גונים: 'מחשבה' ו'צעקה'. והוא בחינת 'משה' ו'דוד'.

פי ה'צעקה' - בחינת (משלי א, כ): "חכמות בחוץ תרנה". וב'מחשבה' - בחינת (שיר השירים ז, ב): "חמוקי ירכיף".

ב'משה' כתיב (שמות ח, ח): "ויצעק משה", וכתיב (דברים לא, א): "ויילך וידבר" וכו', כלומר: שהיה מקהיל קהלות ברבים. וזה בחינת: "חכמות בחוץ תרנה".

וב'דוד' כתיב (תהלים סח, כז): "במקהלות ברכו אלקים". והוא גם כן: "חכמות בחוץ תרנה".

"נצאתי את העיר אפרש את כפי" (שמות ט, כט)

עב. ח"א ז, א; ח"א ט, ה - עקר 'אמונה', בחינת 'תפלה', בחינת 'נפים', אינו אלא ב'ארץ ישראל', כמו שכתוב (תהלים לז, ג): "שכן ארץ ורעה אמונה". ושם עקר 'עליות התפלות', כמו שכתוב (בראשית כח, יז): "וזו שער השמים".

ובשביל זה כשפגם אברהם "במה אדע" (שם טו, ח), ובזה פגם ב'ירשת ארץ', שהיא בחינת 'אמונה', בחינת 'תפלה' - היה 'גלות מצרים'.

ודוקא "יעקב ובניו ירדו מצרים" (יהושע כד, ד - בהגדה של פסח) - פי "הם בחינת שנים עשר נסחאות התפלה" (שערי הפנות, דרושי עלינו לשבח א),

והוריד אותם בגלות, ו'מצרים' הוא 'הפך הנפים', כמו שכתוב (שמות יד, כז): "ומצרים נסים לקראתו" - שאין שם 'מקום הנפים', ואין שם 'מקום התפלה', כמו שכתוב (שם ט, כט): "והיה נצאתי את העיר אפרש את כפי".

"וכל הגליות מכנים בשם 'מצרים', על שם שהם מצרים לישראל" (בראשית רבה טז, ד). וכשפוגמין ב'אמונה', ב'תפלה', ב'ארץ ישראל', יורד לגלות.

עג. חיי מוהר"ן רנו - שמעתי מרבי נפתלי, שאמר באומאן: "נצאתי את העיר אפרש את כפי" (שמות ט, כט).

[ב'לקוטי הלכות', חול המועד ד, טו: מיתת הצדיקים שבחוי"ג לארץ, הוא בבחינת 'תפלה בבחינת דין' - שמוסרים גופם שיקבר בחוץ לארץ, ששם יניקת הסטרא אקרא, ונדמה להסטרא אקרא שהיא בולעת את הגוף הקדוש הזה.

אבל זה הגוף הקדוש, הוא 'בעל-יפה גדול', ועומד להסטרא אקרא בצוארה - עד שמכרחת על-ידי זה להקיא הקאות הרבה מקרבה ובטנה וכו', עד שיגמר הצדיק מה שהתחיל. כי אז אינו פוסק מלעסק בבחינת 'תקון התפלה' הנ"ל, עד שיגמר בראונו, בבחינת (שמות ט, כט): "נצאתי מן העיר אפרש את כפי" - כשיוצא מן העיר אל קברו, אז יפרש את כפיו בתפלה הנ"ל, עד שיגמר מה שרוצה.

ועל-כן שם על קברו - יכול כל אחד להתתקן, אפלו ה'צדיק' שבגרושים וכו', ועל-כן שם הכל יתתקנו כראוי, כל מי שיזכה לבא לשם בחייו וכו'.

וב'פרפראות לחכמה' ח"ב ת, יד: - ונשמע מפיו הקדוש שאמר באומאן: "נצאתי את העיר אפרש את כפי" - הינו כאומר: שאחר הסתלקותו, אז יעסק בשלמות תקוני התפלה, לגמר את שלו בראונו].

"ויאמר ה' אל משה, בא אל פרעה, פי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, למען שתי אתי אלה בקרבו. ולמען תספר באזני בנה ובן בנה, את אשר התעללתי במצרים, ואת אתתי אשר שמתי בם, וידעתם פי אני ה' וגו'. ויבא משה ואהרן אל פרעה, ויאמרו אליו: מה אמר ה' אלהי העברים, עד מתי מאנת לענות מפני, שלח עמי ויעבדני. כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר ארבה בגבולך" (שמות י, א-ב-ג-ד)

עד. ח"א סד, ו; כתביד רבנו ז"ל השיך לתורה הזה (הנדפס בסוף הספר) - "ויאמר ה' אל משה, בא אל פרעה" (שמות י, א-ב-ג-ד).

"ויאמר ה' אל משה, בא אל פרעה" - שצוה הקדוש־ברוך־הוא לה'צדיק' שהוא בחינת 'משה', שיבא לבחינת 'פרעה'.

'פרעה' - הוא בחינות **'חלל־הפנוי'**, כי **'פרעה'** לשון **'בטול'**, לשון (שמות ה, ד): **"תפריעו את העם"**. וגם **'פרעה'** לשון **'התגלות'**, הינו בחינת **'חלל־הפנוי'** - שהוא **'בטל ופנוי מכל'**, ובתוכו התגלות כל הבריאה.

ושם ב'**חלל־הפנוי'**, יש **'כבדות לב'**, כי אי־אפשר להשיגו. וכל ה'**חכמות'** הבאים משם יש בהם **'כבדות לב'**, שנשארים בקשיא על השם־יתברך, ואי־אפשר למצא אותו שם, מחמת שפנה אלקותו משם כביכול, כדי שתוכל הבריאה להתהוות.

ועל־כן: **"ויאמר ה' אל משה בא"** וכו' - ש'**משה'** דיקא יבא אל **'פרעה'**, בחינות ה'**חלל־הפנוי'** - כי אסור לכנס לשם **'פנים'** בחינות **'משה'**.

וזה: **"כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו"** - **"הכבדתי"** לשון **'לבוש'** ו'**הסתרה'**. **"עבדים"** הם בחינות ה'**הקדמות של כל החכמות'**, כי כל **'חכמה'** יש לה ה'**הקדמות'**, והם נקראים **'עבדים'** ו'**משמשים'** לה'**חכמה'** - הינו: שכל ה'**חכמות'** ו'**ההקדמות'** הבאים משם מ'**חלל־הפנוי'**, יש בהם **'כבדות לב'** - שנשארים ב'**קשיא'**.

הינו: שהסתיר וצמצם הקדוש־ברוך־הוא את אלקותו, את ה'**אור אין־סוף'**, לצדדין, כדי לברא אחר־כך ה'**בריאה'** בלה.

וזהו: **"למען שתי אתי אלה בקרבו"** - הינו: שמה ש'**הכבדתי את לבו'** שאי־אפשר למצא שם השם־יתברך - זה היה **"למען שיתי"** וכו' - כדי שאשית בקרב ה'**אותיות של ה'בריאה'**, הינו: כדי שתוכל ה'**בריאה'** להתהוות שם בתוך ה'**חלל־הפנוי'**, שצמצם ופנה אלקותו משם כביכול - כי אם לא היה מצמצם אלקותו משם, לא היה מקום לבריאה.

וזה: **"ולמען תספר"** וכו' - כי שם בתוך ה'**בריאה'** שנתהוה בתוך ה'**חלל־הפנוי'** - שם תוכל לספר ולדבר, כי יש שם **'אותיות'** ו'**דבור'** שעלידם נתהוה ה'**בריאה'**.

וזה: **"באזני בנה וכן בנה"** - כי עקר **'כלל הבריאה'** היתה בשביל דחמנותו **'כנל'**, ו'**ה'בריאה'** היתה על ידי ה'**דבור'** **'כנל'**.

נמצא: שכל דבר שנברא בתוך ה'**חלל־הפנוי'**, יש שם צמצום ורחמנותו, כי השם־יתברך צמצם רחמנותו וברא הדבר הזה בתבנית ודמות הזה, כפי שמדת רחמנותו חיבה שזה הדבר יהיה כך. כי ה'**רחמנות'** - שיש כל הבריאה, כי הכל נברא כדי לגלות רחמנותו **'כנל'**.

וזה: **"ולמען תספר באזני בנה וכן בנה"**, **"עד כאן רחמי האב על הבן"** (רש"י בראשית כא, ג). כי במה שהוא אחר הבריאה, שם תוכל לספר ולדבר, ולהשיג צמצום רחמנותו שיש בכל דבר. **"עד כאן רחמי האב"** וכו' - הינו: שבדבר הזה יש כל־כך רחמנות, ובדבר הזה יש כל־כך רחמנות.

הינו: כי על־ידי ה'**בריאה'** תוכל לספר בה'**רחמנות'** שתבחן בהבחנת שכלך. **"באזני"** זה בחינת **'הבחנה'**, כמו (איוב יב, יא; לד, ג): **"אזן מלין תבחן"** - כי ה'**ספור'** בא מכת **'אותיות הדבור'** שנברא בהן העולמות, ו'**הבחנה'** באה מחכמתו יתברך־שמו שברא בה העולמות.

וזה: **"את אשר התעללתי במצרים"** וכו' - זה בחינת ה'**קלפות'** שבאים מ'**דבוי־אור'** מ'**שבירת־כלים'**. **"כי התעללתי"**, פרש רש"י: **"שחקתי"** - הינו: ש'**עשיתי שחוק'** ו'**עוללות'** בעולם - הינו בחינת ה'**קלפות'** שהן כנגד הקדשה רק כמו מי שמדמה ומשחק ומעקם עצמו לחברו, כי הם רק ב'**קוף המשחק'** ומדמה עצמו לאדם. כמו **'שחוק'** שמשחקין [שקורין: נאכגעשפּעט].

וזהו: **"ואת אתי אשר שמתי בם"** - כי יש שם **'אותיות'**, כי הם באים מ'**דבוי־אור'** מ'**שבירת־כלים'**. על־כן: **"וידעתם כי אני ה'"** - כי שם תוכלו להפיר את השם, כי יש שם **'ניצוצי הקדשה'** ו'**אותיות'**. הינו: שאפלו בתוך בחינת ה'**שחוק'**, בחינת ה'**קלפות'**, הינו בחינת **'אפיקורסית הראשונה'** שבא מבחינת **'דבוי־אור'** - גם שם תוכל להפיר את השם - כי אפשר למצא שם אותיות וניצוצות לישבם, כי הם באים מ'**שבירת־כלים'** **'כנל'**.

וכשבא משה לפרעה: **"כה אמר ה' אלקי העברים, שלח עמי ויעבדני"** - **"אלקי העברים"**, הינו אלקותו ואורו שצמצם לצדדין, וזה לשון **'עברים'**, לשון (יהושע כד, א): **"מעבר הנהר"** [כנל], ועל־שם־זה אנו נקראים **'עברים'**, שאנו

משליכים כל החכמות, ודבקים בהשם יתברך לבד, באמונה לבד - ו'משה' בא ל'פרעה' כדי להכניע אותו בנ"ל.

וזוהו: "עד מתי מאנת לענת מפני". ועקר הדבר: "שלח עמי" בנ"ל.

וזוהו: "ויבא משה אל פרעה וכו', פי אם מאן אתה לשלח וכו', הנני מביא מחר ארבה בגבולך". "מחר" - הוא בחינת 'לעתידי לבוא', פי "מחר לקבל שכר" (ערובין כב.), בחינת (בראשית ל, לג): "וענתה בי צדקתי ביום מחר", בחינת 'קבול השכר לעתידי לבוא', ואז יבינו בחינת ה'חלל' הפנוי שהוא על ידי ה'צמצום', איך אפשר להיות שבאמת יש שם אלקות, ואף-על-פי-כן הוא 'חלל' הפנוי. - הינו: 'לעתידי' יענה ויספיר לי תרומים על כל הספקות וכו'.

וזוהו בעצמו ה'קבול שכר' - פי עקר ה'קבול שכר לעתידי' הוא: ש'שינוי השגות ובינו מה שהיה אי אפשר להבין בעולם הזה, ואז ידעו: שה'חלל' הפנוי הוא בבחינת 'ארבה', "פה הוא קמצא דלבושה מנה ובה" (בראשית רבה כא, ה).

'לבוש' הוא בחינת ה'צמצום של חלל הפנוי, שעל-ידו בחינת ה'לבושין' - יבינו שהוא "מנה ובה" - שבאמת יש שם אלקות, ואף-על-פי-כן הוא בחינת 'לבוש', בחינת 'צמצום', בחינת 'חלל' הפנוי. הינו: פי אפילו ה'הלבושה' היה ב'חכמה'.

שאז יתגלה סוד בחינות ה'לבושין', בחינת ה'צמצום' של ה'חלל' הפנוי - פי אז יתגלה ראש אמנה, בחינת (שיר השירים ד, ח): "תבואי תשורי מראש אמנה", בחינת 'הנגון העליון של ראש אמונה' הנ"ל, שעל-ידו נתבטל כל המבוכות של 'חלל' הפנוי.

וזוהו: "הנני מביא מחר" - הינו: "לעתידי". "ארבה בגבולך" - הינו: "גבולך", שהוא בחינת 'חלל' הפנוי, יתגלה שם 'לעתידי'. ה'ארבה' זה בחינת ה'צמצום' - דלבושיה מניה וביה' בנ"ל.

וזוהו: "הנני מביא מחר ארבה" - ראשי-תבות (איוב לב, ח): "א'כן ר'זח הוא באנוש" - בחינת 'נגינה', שהוא בחינת 'רוח'. הינו: שאז יתגלה הנגון והזמר של ראש אמונה' בנ"ל - ועל-ידו יתבטלו כל

ה'אפיקורסות', אפלו של 'חלל' הפנוי. [עין עוד ב'לקוטי הלכות', תפלין ה, ל].

עה. ח"ב עט (ראשי-פרקים של רבנו ז"ל - ועין בפנים באור מזהרנ"ת ז"ל על הראשי-פרקים של הפרשיות 'תולדות יצא') - "בא אל פרעה" (שמות י, א). 'משה' בחינת 'אחדות הזמנים' - "מ'ה ש'היה הוא ש'היה" (קהלת א, ט; תקוני-זהר קיב.). "פרעה" - 'קולח' פנחש ילך" (ירמיה מו, יזכב). "אני הכבדתי את לבו, למען שתי אתתי" (שמות י, א). "אם לא יאמינו ל'קול' האות" (שמות ד, ח). "בקרבו" (שמות י, א). "הכבדתו שהכביד על ישראל כדי לעוררם בתשובה - ופרעה הקריב" (שמות יד, י; שמות רבה כא, ח).

"ויאמר משה, בנערינו ובזקנינו נלך, בבנינו ובננותנו, בצאננו ובבקרנו נלך" (שמות י, ט)

עו. ח"א נד, ג - פשאדם עושה איזה מצוה, יש ב'ח בהמצוה, לילך ולעורר כל העולמות לעבודת השם יתברך, בבחינת (שמות י, ט): "בנערינו ובזקנינו נלך, בצאננו ובבקרנו נלך".

[בפרוש 'מייחנחל' לר' אלטר טעפליקער ז"ל: הינו: ש'משה אמר לפרעה: שעל-ידי מצות הקרבן-פסח' שמקריב בשמחה, נעורר כל העולמות וכל אשר בהם לעבודת השם יתברך].

"וימש חשך" (שמות י, כא)

עז. ח"א יא, ב - פשהתורה באה לתוך דבורים פגומים, לפה פגום, לא די שאין דבורי התורה מאירים לו, פי-אם גם התורה עצמה, נתגשם ונתחשך שם מפיו, כמו שכתוב (יהושע א, ח): "לא ימוש ספר התורה הזה מפיה", בחינת (שמות י, כא): "וימש חשך" - הינו: שלא יתגשמו ויתחשכו מפיה.

עת. ח"א קי - התורה היא רוחניות. ואשר זך ישר פעלו, ושכלו רוחני - יכול לתפס כל התורה בלה, ולא ישבח דבר. פי דבר רוחני אינו תופס מקום, ויכולה התורה להתפשט ולשפן בשכלו.

אך מי שהוא מגשם דברי התורה ועושה ממנה ממשות - אזי יש לה שעור וקצבה, במה הוא יכול לתפס בשכלו ולא יותר. ואם ירצה להשיג יותר, אזי ידחה מה שפבר נכנס בשכלו. פדרך כל דבר גשמי, אם הוא פבר מלא, אם ימלאנו יותר ידחה מה שהיה בו פבר. ומזה בא השכחה.

וְזָהוּ (יהושע א, ח): **"לֹא יְמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ"**. **"יְמוּשׁ"** - מְלָשׁוֹן **'מִמְשׁוֹת'**, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (שְׁמוֹת י, כא): **"וַיְמוּשׁ הַשֵּׁד"**. כְּלוּמַר: הַזֶּהר שֶׁלֹּא תִהְיֶה **'מִמְשׁוֹת'** וְגַשְׁמִיּוֹת' בְּדַבְרֵי-הַתּוֹרָה. **"מִפִּיךָ"** - כְּלוּמַר: מַחֲמַת **'פִּיךָ'**, שְׂיוּצֵא מֵאִתְּךָ, יִהְיֶה לָּהּ **'מִמְשׁוֹת'** וְגַשְׁמִיּוֹת' - תִּזְהַר מִזֶּה.

"צֵא אֶתְּךָ, וְכַל הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ" (שְׁמוֹת יא, ח)
"הַהוֹלְכִים אַחֲרַי עֲצַתְךָ" (רש"י)

ע.ט. ח"א יז, ח - **"וְהוּינֵא שִׁין פֶּרְסָה"** (בְּבֵרֵי-בְרָא עד.). **"פֶּרְסָה"** בְּחִינַת **'רַגְלִי'**, הֵינּוּ **'עֵצָה'**, כְּמוֹ (שְׁמוֹת יא, ח): **"וְכַל הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ"** - **"הַנִּמְשָׁכִים אַחֲרַי עֲצַתְךָ"** (רש"י שם) - הֵינּוּ: שֶׁהַנִּשְׁמָה נִזְכָּרַת: **"שֶׁהִיְתָה תַּחֲלָה בְּמַחְשָׁבָה, וּבֵה נִמְלָךְ וְנִתְיַעַץ בְּבִרְיַאת עוֹלָמוֹ"** (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה ח, ז; רות-רַבָּה ב, ג). (עַיֵן בְּפָנִים).

פ. ח"א נ, י - **"הַמּוֹדֵעִים מְכַנְּיִם בְּשֵׁם רַגְלֶיךָ, כְּמוֹ (שְׁמוֹת יא, ח): "וְכַל הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ"**.

פ.א. ח"א נב, א - **יֵשׁ מוֹכִיחֵי-הַדּוֹר, וְהֵם בְּחִינּוֹת רַגְלֶיךָ. וְנִקְרְאִים רַגְלֶיךָ** - עַל שֵׁם שֶׁהֵם **"לְמוֹדֵי ה'"** (ישעיה נד, יג), הֵינּוּ: שְׁלוֹמְדִין כְּבִיכּוֹל אֶת הַשֵּׁם, שְׁנוֹתְנִין לוֹ **'עֵצוֹת'**, וְהֵם הוֹלְכִים בְּשְׁלִיחוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, לְהוֹכִיחֵם וּלְהַחֲזִירֵם לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ.

וְעַל-שֵׁם-זֶה נִקְרְאִים בְּחִינּוֹת רַגְלֶיךָ, עַל-שֵׁם הָעֵצָה, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רִש"י (שְׁמוֹת יא, ח) עַל: "וְכַל הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ", "הַהוֹלְכִים אַחֲרַי עֲצַתְךָ". וְעַל שֵׁם הַהֲלִיכָה שֶׁהוֹלְכִים בְּשְׁלִיחוֹתוֹ לְהוֹכִיחַ כְּנ"ל.

פ.ב. ח"א סג - **הַצְדִּיק' הוּא בְּחִינּוֹת (נְדָרִים כ:): "מְגַלֶּה טַפַּח וּמְכַסֶּה טַפַּח". לְפַעְמִים הוּא בְּחִינַת 'מְגַלֶּה' - שֶׁמְגַלֶּה וּמְקַרֵּב עֲצָמוֹ. וְלְפַעְמִים הוּא בְּחִינַת 'מְכַסֶּה' - שֶׁנִּתְכַּסֶּה וְנִתְעַלֵּם, שֶׁמִּתְרַחֵק מְאֹד. וְלֹא דִי שֶׁמִּתְרַחֵק וְאֵינָם יְכוּלִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, אֶלֶּא שְׁנוֹפְלִים עָלָיו קִשְׁיוֹת וְתַמְיָהוֹת, עַד שֶׁנִּתְעַקֵּם וְנִתְבַּלְבַּל מִחֵם, מַחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֵק מִהֵם מְאֹד, וְקִשְׁיָה עָלָיו קִשְׁיוֹת וּפְלִיאוֹת.**

וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה נ, ב): **"וּבִשְׁתֵּי יָכֶסֶה רַגְלֶיךָ" - רַגְלֶיךָ לְשׁוֹן הַמְשָׁכָה, כְּמוֹ (שְׁמוֹת יא, ח): "וְכַל הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ" - "הַהוֹלְכִים אַחֲרַי עֲצַתְךָ"** (רש"י שם).

הֵינּוּ: שֶׁבְּהַמְשָׁכָה שֶׁמִּמְשִׁיךְ הָעוֹלָם אֵלָיו, הוּא בְּחִינַת **"מְגַלֶּה טַפַּח וּמְכַסֶּה"** וְכוּ' כְּנ"ל. כִּי מַחֲמַת

ש'מַח הַצְדִּיק' בְּעֲצָמוֹ אֵי-אֶפְשֶׁר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, עַל-כֵּן הוּא צָרִיךְ לְהִתְפַּסּוֹת וּלְהִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּדַבְרֵי-קְטָנִים, כְּדִי שְׂיוּכַל לְהִתְגַּלּוֹת, שְׂיוּכַלוּ הָעוֹלָם לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ.

וְזֶה בְּחִינַת: **"מְגַלֶּה טַפַּח וּמְכַסֶּה טַפַּח"** - שֶׁמָּה שֶׁ**'מְכַסֶּה'** וּמִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ, הוּא בְּחִינַת **'מְגַלֶּה'** - שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְגַלֶּה עֲצָמוֹ אֵלֵיהֶם, כִּי בְּלֹא זֶה לֹא הִיָּה אֶפְשֶׁר לְהִתְגַּלּוֹת אֵלֵיהֶם.

וּלְפַעְמִים הוּא בְּחִינַת 'מְכַסֶּה' מְמַשׁ - שֶׁמִּתְכַּסֶּה וּמִתְעַלֵּם מִהֵם וְנִתְרַחֵק וְנִפְלֵא מִהֵם כְּנ"ל.

פ.ג. ח"ב ה, ב - **"וְאֲנֹכִי תַרְגְּלֹתִי לְאִמְרִים"** (יהושע יא, ג), זֶה בְּחִינַת **'עֵצוֹת'**, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (שְׁמוֹת יא, ח): **"הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ"** - **"הַהוֹלְכִים אַחֲרַי עֲצַתְךָ"** (רש"י שם).

פ.ד. ח"ב לט - **וְאֲנַחְנוּ הֵם: "הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ"** (שְׁמוֹת יא, ח) - **"הַהוֹלְכִים אַחֲרַי עֲצַתְךָ"** (רש"י שם), שֶׁמִּתְנַהֲגִים אַחֲרַי הַמְנַהִיג. וְכִי יִתֵּן וְהִיָּה לָנוּ מְנַהִיג כְּמוֹ **'מֹשֶׁה רַבְּנוּ'** עָלְיוֹהֶשְׁלֹום וְכוּ'.

"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים, רֹאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה" (שְׁמוֹת יב, ב) - **עַנְיַנִי 'חֲדָשׁ נִיסָן'**

פ.ה. ח"א מט, ו - **"בְּרֵאשִׁית"** (בְּרֵאשִׁית א, א), **"ב' רֵאשִׁית"** (זֶהר בְּרֵאשִׁית כט:), הֵינּוּ: **'שְׁנֵי רֵאשִׁית'**. וְהֵם **'רֵאשִׁית-הַשָּׁנָה וְנִיסָן'**, שְׁגַם **"נִיסָן הוּא רֵאשִׁית הַשָּׁנָה"** (רֵאשִׁית-הַשָּׁנָה פ"א מ"א). וְ"תַרְיָן דְּרוּעִין דְּמַלְכָּא" (תַּקּוּנֵי-זֶהר נז:), הֵם **'תִּשְׁרֵי וְנִיסָן'** - וְהֵם **'יְמֵי תְּשׁוּבָה'**, כִּי **"בְּנִיסָן עֲתִידִין לְגָאֵל"** (רֵאשִׁית-הַשָּׁנָה יא.), וְ"אִין הַגָּאֵלָה אֶלֶּא עַל-יְדֵי תְּשׁוּבָה" (סַנְהֶדְרִין צז:).

פ.ו. ח"א ע - **בְּרֵאשִׁית-חֲדָשׁ נִיסָן, הִיָּה גִמְרַת הַקָּמַת הַמְשָׁפָן** (שְׁמוֹת מ, יז), שֶׁמְשַׁם נִמְשָׁךְ ה'כְּבוֹד שֶׁל **'מַלְכִים'** [הֵינּוּ שֶׁל מַלְכֵי-יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵי שְׁלוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל], וְשֶׁל כָּל הַמְּמַנִּים וְהַרְאשִׁים. כִּי זֶה בְּחִינַת **'רֵאשִׁית-חֲדָשׁ'** - שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה **'נִתְחַדְּשִׁים כָּל הַרְאשִׁים'**. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (רֵאשִׁית-הַשָּׁנָה פ"א מ"א): **ש'נִיסָן רֵאשִׁית-הַשָּׁנָה לְמַלְכִים"**.

פ.ז. ח"ב ה, י-בסוף - **בְּנִיסָן הוּא זְמַן הַגָּאֵלָה, כִּי "בְּנִיסָן נִגָּאֵלוּ"** (רֵאשִׁית-הַשָּׁנָה יא.), וְזֶה יְדוּעַ (שַׁעֲרֵי-הַכְּנֹת פֶּסַח א): **"שֶׁעַקֵּר גְּלוֹת-מִצְרַיִם הִיָּה לְתַקֵּן הַטָּא אָדָם-הָרֹאשׁוֹן"** - **"שֶׁהָיוּ שָׂדִים מִתְּמִינֵן אוֹתוֹ וְהוֹלִיד שְׂדִינִי"** וְכוּ' (עֲרוּבֵין יח:).

וה'חמום' הוא על-ידי 'חלישות-המלאך', ומחמת זה היה 'צלות-מצרים'. ו"בניסן נגאלו", ונתתקן 'חטא אדם-הראשון' אז. נמצא: שבניסן נתחזק 'כח המלאך', שזה בחינת 'תקון חטא אדם-הראשון', שנתתקן בניסן בעת 'גאלת-מצרים'.

וזה שכתוב (שמות ז, ד): "והוצאתי את צבאתי" - בחינת 'מלאכים' שיצאו ונגאלו בניסן - פי אז נתחזקו ונתתקנו.

פ.ח. ח"ב ה, יבסוף - ניסן, הוא בחינת 'תקון-הברית'. ועל-ידי 'שמחה', ממשיכין 'קדשת' ושמחת ניסן בכל השנה בלה, וזוכין ל'תקון-הברית', ולהנצל מ'מקרה-לילה' חסוֹשֵׁלוֹם.

פ.ט. ח"ב לט - "ניסן ראש-השנה למלכים" (ראש-השנה יא), ואז ממנין כל המלכים למעלה, ובודאי נותנין מתנות לכל אחד ואחד שממליכין אותו. [ובתורה יז ח"א: שביום 'גנוסיא דמלכא', מגלה המלך רצונו לכל אחד ואחד, ומחלק ונותן מתנות לכל אחד ואחד לפי כבודו, כפי רצון המלך ואהבתו שיש לו לכל אחד ואחד. עיר-שם].

ועל-כן אז הזמן להתחנן ולבקש מלפניו יתברך: "שיתן לנו מלך ומנהיג רועה נאמן, שיהיה בבחינת משה רבנו עליו-השלוש"! - שיוכל להאיר בנו ידיעה והשגה בזאת, עד שנוזפה להשיג ולדעת את התכלית האמת, על-ידי כל מפעלות השם אשר ברא בזה העולם השפל, שבשביל זה נברא הכל.

צ. שיחות-ה'ר"ן צח; חיי-מוהר"ן עב - בימי ניסן קדם פסח, דבר רבנו ז"ל: 'הרף' הוא בחינת 'עבור', ו'קנין' הוא בחינת 'לדה'. פי בחרף, כל העשבים וכל הצמחים פלם מתים, פי בטל פחם, והם אז בבחינת 'מיתה'. וכשבא הקנין, פלם נתעוררים וחיים.

ואז טוב ויפה מאד פשיוצאים "לשוח בשדה" (על-פי בראשית כד, טג), "שיחה, זו תפלה" (ברכות כז); ויתחנה ותשוקה ונענועים להשם-יתברך.

ואז כל "שיח ושיח השדה" (על-פי בראשית ב, ה) המתחילים לחיות ולצמוח אז, פלם נכספים ונכללים בתוך שיחתו ותפלתו. (עין ענין זה באריכות ב'לקוטי-מוהר"ן ח"ב א, יאיד; ח"ב יא).

צ.א. חיי-מוהר"ן קד - בראש-החדש ניסן בשבת, נולד בו רבנו ז"ל.

צ.ב. ימי-מוהר"ן ח"ב י - ואני הייתי מוכן אז, לנסע בסמוך לאומאן על ערב ראש-החדש ניסן, פדרמי בכל שנה. והיה בדעתי להתעבב באומן איזה ימים, כדי להרבות שם בתפלה על ציון רבנו ז"ל וכו'.

צ.ג. שיח-שרפי-קדש ח"ו קנז - רבי אברהם שטרנהרץ ז"ל, היה מדגיש בתפלתו בשליח-צבור, את התבות שב'תפלת-טל', בתבות: "וכל נאות דשא לו נכספים" - בהדגשה מיוחדת הנודעת לבקואים.

והוא על-פי המבאר בתורה ח"ב י"א: בענין העשבים והדשאים שנותנים פחם בתפלת האדם, בבחינת הכתוב (בראשית כד, טג): "ויצא יצחק לשוח ב'שדה", ראשי תבות 'יבו"ל' עיר-שם.

וכמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות-ה'ר"ן צח; חיי-מוהר"ן עב): "שבימי חדש ניסן בעת שהשדות נותנים יבוליהם, אז טוב ביותר להיות איש פשה, ולהתפלל ולהתבודד בין העשבים".

ועתה ב'תפלת-טל' לקראת האביב, הזכיר זאת בעל הפיט בתבות: "וכל נאות דשא לו נכספים" - הינו: שנכספים להכלל בהשם-יתברך - ועל-כן נותנים פחם בתפלתו של האישי-הפשר המתפלל בינותם.

"ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים" (שמות יב, ו) - ענין 'קרבן פסח'

צ.ד. ח"א נ - נמצא להלן בפסוק (שמות יב, מז): "ועצם לא תשברו בו".

צ.ה. ח"ב עד - "אחר פורים קורין פ'רשת-פ'רה", שהיא 'הכנה לפסח'. "פדי שיהיו נוהרין לטהר מטמאת-מת, שיהיו טהורין לעשות הפסח" (מגלה כט); ובתחלה הוא בחינת 'פור', פי "פורים על-שם הפור" (אסתר ט, כז), ואחר-כך נעשה 'פ'רה' - פי גם 'פורים' הוא בודאי הלוך ודרוך ל'פסח' וכו'.

"ואכלו את הבשר בלילה הזה עלי אש" (שמות יב, ח)

צ.ו. לקוטי-הלכות, תפלה ד, טו-יז - עקר שבירת ובטול תאות-מזון, הוא על-ידי 'קרבנות' - פי ה'קרבנות' שמקריבין, נקראין בחינת 'מאכלין דמלכא' (זהר צו לג).

וזה בחינת המאכלים המבארים בהמעשה של הבעל-תפלה (ספורי-מעשיות, מעשה יב), שעל-ידם עקר התקון של הכת שנפלו לתאות-ממון - במבאר שם: **שִׁמְכַל הַתְּאוּוֹת אֲפֹשֶׁר לְהוֹצִיא, אֲבָל מִתְּאוּוֹת־מִמּוֹן אִי־אֲפֹשֶׁר לְהוֹצִיא, בִּי־אִם עַל־יְדֵי אֱלוֹי הַמַּאֲכָלִים הַמְּבֹאָרִים שָׁם, שֶׁהוֹלִיךְ אוֹתָם, עַד שֶׁהִגִּיעַ לָהֶם הַרִיחַ שֶׁל אֱלוֹי הַמַּאֲכָלִים, וְנִתְאוּ לָהֶם מְאֹד וְכוּ', וְאַחֲרֵיכֵן בְּשִׁנְתָן לָהֶם מֵאֱלוֹי הַמַּאֲכָלִים, אִז רָאוּ מֵאוֹס סְרַחוֹן תְּאוּוֹת־מִמּוֹן, עַד שֶׁמָּאִסוּ בַחֲיִיָּהֶם, וּבְרַחוּ וְקִבְּרוּ עֲצָמוֹן בַּחֲפִירוֹת וְקִבְּרִים מַחֲמַת בּוֹשָׁה וְכוּ', עֵינֵי־שָׁם.**

וְאֵלוֹ הַמַּאֲכָלִים, הֵם בַּחֲנִינֵת 'קִרְבָּנוֹת', שֶׁעֲקָרָם בַּחֲנִינֵת הַרִיחַ, בַּחֲנִינֵת (וַיִּקְרָא א. ט): "אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לָהּ", וְהֵם נִקְרָאִים 'מַאֲכָלִין דְּמִלְכָּא'.

וזה בחינת **"ה'קרבן-פסח' שאינו נאכל אלא צלי"** (זבחים פ"ה מ"ח), שהוא סיום פרשיות ומשניות הקרבנות שאומרים בבקר בשעת התפלה. פי **'צלי'** ריחו נודף - פדי להכניע ביותר עבודת-הזרה של הממון, שהכנעתה על-ידי הריח של המאכלים הנ"ל, שהם בחינת **'מאכלין דקרבנין פנ"ל'**. וגם **'צלי שולט בו האש ביותר** - פי עקר הכנעת העבודת-הזרה שהוא **'תאות-ממון'**, הוא על-ידי האש המבאר בהמעשה הנ"ל, וכמבאר בפונות (תפלת-השחר דרוש ג; זחר פקודי רלז): **שֶׁהַעֲבוּדָה־הַזְּרָה הֵם קַלְפוֹת קִשּׁוֹת מְאֹד, שְׂאִי־אֲפֹשֶׁר לְבַעֲרָם כִּי אִם עַל־יְדֵי הָאֵשׁ, וְעַל־כֵּן "ה'קרבן-פסח' הוא 'צלי אש' דיקא.**

פי ה'קרבן-פסח' הוא עקר שבירת תאות-ממון, שהוא העבודת-הזרה - פי 'קרבן-פסח' נצטוו ישראל ביציאתן ממצרים, ועקר 'יציאת-מצרים' הוא בחינת 'שבירת תאות-ממון', ולזכות ל'תקון העשירות-דקדושה, בחינת (בראשית טו, יד): **"וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרַב־שׁ גְּדוֹל"** - פי מצרים מלאה גלולים ועבודת-הזרה, שזהו בחינת 'תאות-ממון', ששם כל העבודות-זרות (לקוטי-מוהר"ן ח"א כג, א).

וכן מבאר בסוף המעשה הנ"ל: **ש'מצרים' - הוא המדינה שסברו 'בעלי תאות-ממון': שהם בלם אלהות, מרובי הממון שלהם - עד שאמרו: שהם בלם אלהות, ונוסעים עם מלאכים, שהפוסים שלהם הם מלאכים מחמת שמצפין בעשירות גדול.**

עין-שם מה שכתוב: **שְׁכַל הַמַּעֲשֶׂה נִזְרָאָה מִרְמֹזַת בִּישְׁעֶיהָ ל"א: "הוֹי הַיְדִידִים מִצְרַיִם לְעִזְרָה וְעַל סוֹסִים יִשְׁעֵנוּ" וכו', עין-שם.**

נמצא: **ש'מצרים' הוא עקר בחינת העבודת-הזרה של 'תאות-ממון'. וזה עקר בחינת 'יציאת מצרים', בחינת 'שבירת תאות-ממון'. וכן מבאר בהתורה 'תקעו א' (ח"ב א, ה): "שִׁפְסַח הוּא תִקּוֹן תְּאוּוֹת־מִמּוֹן". וזהו בחינת ה'קרבן-פסח' שהוא 'צלי אש', וכנ"ל.**

כִּי הַקִּרְבָּן־פֶּסַח הָיָה מִן הַצֹּאן, שֶׁהוּא הָעֲבוּדָה־זָרָה שֶׁל מִצְרַיִם - "כְּדֵי לְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הָעֲבוּדָה־זָרָה שֶׁלָּהֶם" (שמות-רבה טז, ג). כִּי הַמִּצְרַיִם שֶׁהָיוּ שְׂקוּעִים בְּעֲבוּדַת־הַזְּרָה שֶׁהוּא 'תְּאוּוֹת־מִמּוֹן' - הָיוּ עוֹבְדִים לַצֹּאן, שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת הָעֲשִׂירוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דברים ג, יג): "וְעִשְׂתֵּרוֹת צֹאנֶךָ" - 'שִׁמְעֵשְׂרוֹת אֵת בְּעַלְיָהֶן' (חליו פד:), עַל־כֵּן נִמְשְׁכוּ בְּטַעֲיוֹת שֶׁלָּהֶם, עַד שֶׁעָשׂוּ הַצֹּאן שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת 'עֲשִׂירוֹת', לְעֲבוּדַת־זָרָה מִמֶּשׁ. וְעַל־כֵּן נִצְטוּיָנוּ לְהַבִּיא הַקִּרְבָּן־פֶּסַח מִן הַצֹּאן - כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָעֲבוּדָה־הַזְּרָה זֹאת שֶׁל מִמּוֹן וְעֲשִׂירוֹת.

וזהו בחינת שני כבשים של התמידים בכל יום שהם מן הצאן - כדי לשבר ולבטל בכל יום ויום תקוף הקלפה והעבודת-הזרה של ממון והעשירות, שצריכין להקריב שני תמידין מן הצאן בכל יום ערב ובקר, כדי לשבר עבודת-הזרה זאת של ממון, שקשה מאד לשברה, כפי-אם על-ידי המאכלים הנ"ל, שהם בחינת קרבנות פנ"ל.

"ומצות על מדרים יאכלהו" (שמות יב, ח)

- מצות 'מרור' -

צז. ספר-המדות, עניני 'מרור' - [א] פזית מרור שאוכלין בפסח, מסגל לפרנסה (ממון לה - עין לקוטי-הלכות 'הרשאה' ד, טו-טזיז). [ב] אשה שהיא מקשה לילד, תתלה על צוארה ממרור הנשאר (קשו"ל לילד ו).

צח. שיח-שרפי-קדש ח"ב קח - רבנו ז"ל אומר: "אם יאכלו בני-ישראל 'מרור' ב'ליל פסח', כבר ישובו ב'תשעה-באב' לומר 'קנינות!' - [אז מ'זועט עסקן מרור ביים 'סדר', וזועט מען שוין זיצן 'תשעה-באב' ביי 'קנינות']. (הם חלים באותם הימים - שלח-ערוך

אורח-חיים תכת, ג).

[וב'איכה-רבה, פתחתא יה: "רבי אבין פתח: 'השביעני במרורים' (איכה ג, טו), בלילי הפסח של יום-טוב הראשון. 'הרנני לענה' (שם), בתשעה-באב. ממה שהשביעני בלילי יום-טוב הראשון של פסח, 'הרנני' בלילי תשעה-באב 'לענה'. הווי בלילי יום-טוב הראשון של פסח, הוא לילי תשעה-באב. ועל-זה היה מקונן ירמיה (שם א, א): 'איכה ישבה בדד'"]

ועוד ב'איכה-רבה ג, ה: "השביעני במרורים, זה יום-טוב הראשון של פסח דכתיב בו (שמות יב, ה) 'על מצות ומרורים' (ומצות על מרורים), 'הרנני לענה', מה שהשביעני בליל יום-טוב הראשון של פסח, 'הרנני' בליל תשעה-באב 'לענה'. הווי ליל יום-טוב הראשון של פסח, הוא ליל תשעה-באב"]

צט. נונבי-אור, ספורים-נפלאים מרבי נפתלי ה; שיח-שופי-קדש א-תקעט - מעשה ממרור שבילי-הסדר שספר רבנו ז"ל:

שפעם-אחת הלכו יהודי קבצן עם גוי גרמני קבצן פמותו - לנדד על פני העירות, ולמד היהודי את הגרמני, שיעשה את-עצמו כמו יהודי, ולא יקשה עליו הדבר, ביון שלשונם דומה, והיהודים הרי רחמנים הם, ובודאי ירחמו עליו.

ביון שהתקרב חגי-הפסח - למדו, איך שיתנהג בבית היהודי שיזמינו לשלחן הסדר, שבתחלה עושין קדוש, ואחר-כך רוחצים ידים, אולם שכח לומר לו, שאוכלים גם מרור.

וכן היה: שהזמינו יהודי אחד אליו לסדר, אולם הוא היה רעב מפל היום, וצפה שכבר יגיעו לאכל את הדברים הטובים שאמר לו היהודי.

אולם הוא ראה: כי נתנו לו חתיכת פרפס במי-מלח ושאר הדברים הנוהגים בסדר, ואומרים ההגדה, והוא בעינים צופיות מצפה כבר לאכילה, והוא שמח כבר שאוכלים כבר המצה, כי הנה עוד מעט קט יוכל להשקיט את רעבונו.

ופתאום נותנים לו מרור, ונעשה לו מר בפיו, והוא חשב שזהו הפעודה, שרק זה יאכלו. ברח תכה במרירות ורעבון, וחשב לעצמו: יהודים ארורים! אחר כל החגיגה נותנים לי לאכל מרור?! ובא לבית-המדרש ונרדם שם.

אחר-כך בא היהודי בפנים שמחות שבע מאכילה ושתייה, ושאלו: "איך היה לך הסדר"? - וספר לו בכעס ממה שעבר עליו.

אמר לו היהודי: "אוי גרמני שוטה! אם היית מחכה רק עוד מעט - היית אוכל כל טוב פמוני!"

וספר זאת רבנו, לומר: שזכור הגוף בא במרירות, אולם האדם חושב, שתמיד יהיה רק המרירות, על-כן בורח תכה, אולם אם ימתין מעט ויסבל מעט המרירות מזכור גופו, ירגיש אחר-כך כל מיני חיות ותענוג.

"ואכלתם אתו בחפזון" (שמות יב, יא)

"כי בחפזון יצאת מארץ מצרים" (דברים טז, ג)

ק. לקוטי-הלכות, פסח ד, ז - ועל-כן אסור חמץ במשהו ב"בל יראה ובל ימצא" (שמות יב, יב) וכו', כי פשרוצים לברח מן הספקות והקשיות, צריכים לזהר ממשוהו בעלמא, כי תכה בשמתחילין להחמיץ המוח באיזה ספק כל שהוא, תכה נתבלבל המוח מספק לספק, עד שנתבלבל דעתו בספקות וקשיות גדולות.

ומאחר שעכשיו אין לנו פח לברר הספקות והקשיות, על-כן "חמץ אסור במשהו" (פסחים ל). - כי אסור לפגס עכשיו בבחינת 'חמוץ-המוח בכלל, כי מחמת תכה הסטרא-אחרא של פרעה ומצרים, תכה בשמתחילין להחמיץ המוח באיזה ספק כל-שהוא, הם יכולים להתגבר חסו-שלום לבלבל את המוח מספק לספק, עד שישאר שקוע שם חסו-שלום.

ועל-כן "יצאנו בחפזון ממצרים" (דברים טז, ג), "כי לא יכלו להתמהמה" (שמות יב, לט), כי תכה פשהאיר עליהם השם-יתברך 'הארת הגאלה' שהיא בחינת 'שעשוע עולם-הבא', בחינת 'פסקי-הלכות' - הצרכו לצאת מיד "בחפזון", בלי שום עכוב במצרים - כי צריכים לברח מן הספקות והקשיות שהיא בחינת 'גלות-מצרים', מאחר שאין להם פח לבררם, ואם יתעכבו שם, יכולים לשאר שם שקוע חסו-שלום.

על-כן צריכים לצאת משם מיד, לברח מן הספקות והקשיות - לזכות תכה לבחינת 'הלכות ברורות', שעשוע עולם-הבא, שנתגלה עליהם ברחמיו הגדולים יתברך, שזהו בחינת 'מצה', שממהרין בחפזון ואין מניחין להחמיץ, הינו: שאין מניחין את המוח להחמיץ פלל בקשיות וספקות, כ"א זוכין להלכה-פסוקה' מיד.

"פסח הוא לה" (שמות יב, יא-כז)

קא. ח"א מט, ו - עקר ידיעת הקבלה, סודות התורה, יהיה לעתיד, שאז יתגלה

אֲוִרִיתָא דְעֵתִיקָא, בְּבַחֲיִנַת תַּעֲנוּג שַׁבַּת, בְּבַחֲיִנַת (ישעיה נח, יד): **"אִז תַּתְעַנֵּג עַל ה'".**

וְזֶה לְשׁוֹן תַּשְׁרִי, לְשׁוֹן שִׁירָה, וְלְשׁוֹן **פְּסַח' פ"ה** (שער הפגנות פסח), כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שם ל, כט): **"הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלִיל הַתְּקַדֵּשׁ חָג"** - כִּי יִתְעַר שִׁיר וּנְגוּנָא בְּעֵלְמָא, בְּבַחֲיִנַת **פ"ה ס"ח**, בְּבַחֲיִנַת (תהלים ל, יג): **"לִמְעַן יִזְמְרֶךָ כְּבוֹד וְלֹא יֵדֵם", וְלֹא יֵדֵם** דִּיקָא, הֵינּוּ: **פ"ה ס"ח**.

קב. ח"ב עד - פּוּרִים' הוּא בּוּדְאֵי הַלּוּךְ וְדָרֶךְ לְפִסְחָא, שִׁיחֵיו יְכוּלִים לְהִיֵּת נִזְהָרִין מִ'חֶמְיָא.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שיר השירים ה, יג): **"שִׁפְתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים נֹטְפוֹת מִזֶּרַע עֵבֶר"**. **"שִׁפְתוֹתַי"** - זֶה בְּחִינַת **פְּסַח' - פְּהִסָּח** (פְּרִיעֵץ-חַיִּים, חֲגִיגַת מִצּוֹת פ"א). **שׁוֹשְׁנָה' - הִיא אֶסְתֵּר, וְשׁוֹשְׁנָה' גִּימְטְרִיא אֶסְתֵּר'** (שם פורים פ"ו). **"נֹטְפוֹת מִזֶּרַע עֵבֶר"** - זֶה בְּחִינַת (שמות ל, כג - חֲלִין קִלְטִי): **"מְרַדְּכֵי, מֶרְדְּרוֹר"**, לְשׁוֹן 'חֵרוֹת', בְּחִינַת 'חֵרוֹת שֶׁל פְּסַח'.

קג. ח"ב פג - **פְּסַח"** (שמות יב, יא) - **"פְּסַח', הוּא פְּהִסָּח"** (שערי הפגנות פסח), בְּחִינַת (מלאכי ב, ו): **"תּוֹרַת אֱמֶת הֵיטָה בְּפִיהוּ"**.

"וְעִבְרִיתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (שמות יב, יב) - **"אֲנִי וְלֹא מִלֶּאֱהָ, אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ, אֲנִי ה' וְלֹא אֲחֵר"** (הגדה של פסח)

קד. ח"א נו, ד - הִתּוֹרָה הַמְּלַבֵּשׁ תּוֹךְ הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבַתּוֹךְ הַסְתֵּרָה, הִיא תּוֹרָה גְבוּהָ דִיקָא, הֵינּוּ **סְתֵרֵי-תּוֹרָה**.

כִּי מִחֲמַת שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּמִקּוֹמוֹת נְמוּכִים כְּאֵלוֹ, הֵינּוּ אֵצֶל אֵלוֹ שֶׁעֲבָרוּ הַרְבֵּה, עַד שֶׁנִּסְתַּר מֵהֶם בְּהֶסְתֵּרָה שֶׁבַתּוֹךְ הַסְתֵּרָה - עַל-כֵּן חָשַׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחֲשֻׁבוֹת לְבָלִי לְהַלְבִּישׁ שָׁם פְּשׁוּטֵי תּוֹרָה - לְבַל יוּכְלוּ הַקְּלָפוֹת לִינֵק מִשֵּׁם הַרְבֵּה, וְיִהְיֶה הַפָּגַם גָּדוֹל מְאֹד.

עַל-כֵּן הוּא מְסַתֵּיר וּמְלַבֵּשׁ שָׁם תּוֹרָה גְבוּהָ דִיקָא, **סְתֵרֵי-תּוֹרָה**, שֶׁהִיא תּוֹרַת-הַשֵּׁם בְּעֶצְמָה' - כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַקְּלָפוֹת לִינֵק מִשֵּׁם הַרְבֵּה.

בְּבַחֲיִנַת (שמות יב, יב; הַגְּדָה שֶׁל פְּסַח): **"וְעִבְרִיתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם"** - **"אֲנִי וְלֹא מִלֶּאֱהָ, אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ, אֲנִי ה' וְלֹא"** וְכוּ' - כִּי בְּאֶרֶץ-מִצְרַיִם שֶׁשֵּׁם מְקוֹם הַקְּלָפוֹת מְאֹד, עַל-כֵּן שָׁם דִּיקָא מְלַבֵּשׁ וּמְסַתֵּר

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֶצְמוֹ, הֵינּוּ: **'תּוֹרַת-הַשֵּׁם' מִמַּשׁ, סְתֵרֵי-תּוֹרָה**.

עַל-כֵּן דִּיקָא מְהֶסְתֵּרָה שֶׁבַתּוֹךְ הַסְתֵּרָה, כְּשֶׁחֻזַּר וּמְהַפְּכָה לְדַעַת, נַעֲשֶׂה מְמֻנָּה דִיקָא תּוֹרַת-הַשֵּׁם מִמַּשׁ, כִּי שָׁם נִסְתַּר תּוֹרַת-הַשֵּׁם, **סְתֵרֵי-תּוֹרָה**.

קה. חיי-מוהר"ן רא - הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵיךְ מְתַלְבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּמִצְרַיִם, כִּי כָּל הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל מִצְרַיִם, הִיא כְּלָה בְּחִינַת **'לְבוּשֵׁיו'** - עַד שֶׁאַחֲרֵי כֵן הִתְחִילוּ לְהַפִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. [הַשִּׁיחָה הַזֹּאת נִמְצָא לְעִיל בְּאֲרִיכוֹת, בְּפִסּוֹק (שמות ג, ז): וְיִדְעַתֶּם כִּי אֲנִי ה' אֲלֵכֶיכֶם, הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבֻלוֹת מִצְרַיִם].

"שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ. בְּעֶרְבַת תֹּאכְלוּ מִצַּת" (שמות יב, טו-יח) - **מִצַּת 'אֲכִילַת מִצָּה'**

קו. ח"א נו, זח - הַדְּבִיר' הוּא הַתְּגֻלוֹת-הַדַּעַת, וּבְמִצְרַיִם שֶׁהִיא הַדַּעַת בְּגֻלוֹת, **"הֵיךְ גַּם הַדְּבִיר' בְּגֻלוֹת"** (זֶהר וְאָרָא כה:). וּכְשִׁינִיאוֹ מִמִּצְרַיִם, שִׁנִּיעַא הַדַּעַת מִהַגֻּלוֹת' - יֵצֵא וְנִפְתַּח הַדְּבִיר'.

וְזֶה בְּחִינַת (שבת קד): **"מֵאֲמֵר פְּתוּחַ, נֶאֱמַן פְּשׁוּט"**. **"מֵאֲמֵר פְּתוּחַ"** - שֶׁנִּפְתַּח הַדְּבִיר' וְנִתְגַּלָּה הַדַּעַת'.

וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִכְרַ שֶׁהוּא נֶאֱמַן מִבְּטִיחַ וְעוֹשֶׂה. וְזֶה בְּחִינַת: **"נֶאֱמַן פְּשׁוּט"** - שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט נֶאֱמָנוֹתוֹ.

וְזֶה בְּחִינַת מ'ן', רֵאשֵׁי-תִבּוֹת **"מֵאֲמֵר נֶאֱמַן"**, בְּחִינַת **"מֵאֲמֵר פְּתוּחַ נֶאֱמַן פְּשׁוּט"** כִּי הַמֶּן הוּא בְּחִינַת דַּעַת גְּדוֹל' וְכוּ'. וְעַל-כֵּן **"אֲכָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה"** (שמות טז, לה), כִּי **"בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה"** (אַבוֹת פ"ה מ"א).

וְזֶה שֶׁאֲמָרוּ חז"ל (קדושין לח): **"אֶת הַמֶּן אֲכָלוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְהֵלֵא אַרְבָּעִים שָׁנָה חֶסֶר שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֶלָּא עוֹנָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם טַעְמוֹ בְּהַ טַעַם מֶן"**.

כִּי בְּאֵמַת, הַמֶּן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, הֵיךְ רְאוּי שִׁיאֲכָלוּ אוֹתוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּשִׁלְמוֹת, בְּחִינַת בִּינָה וְדַעַת כִּי ל?!

וְעַל-זֶה תִּרְצוּ: **"עוֹנָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם"** - הֵינּוּ: הַמִּצּוֹת' - **"טַעְמוֹ בְּהַ טַעַם מֶן"**. כִּי הַשְּׁלוֹם תְּלוּי בְּדַעַת, וּמִחֲלַקְת' הוּא הַפֶּךְ הַדַּעַת'.

אך יש מחלקת לשם-שמים, שהוא באמת דעת גדול מאד, יותר מהדעת של שלום, כי היא אהבה ושלום גדול.

וזו: "עונה שהוציאו ממצרים" - כי מצה היא בחינת מחלקת, כמו שפתיב (ישעיה מא, יב): "אנשי מצתך יהיו כאין".

"שהוציאו" דיקא - כי במצרים שהיה הדעת בגלות, בודאי לא היה מחלקת לשם-שמים. הינו: "שהמצה" שהיא בחינת מחלקת - "שהוציאו ממצרים" - טעמו בהם טעם מן!

כי לאחר שהוציאו בחינת המחלקת מן הגלות מצרים, היה בהם טעם מן, בחינת דעת גדול, בחינת מחלקת לשם-שמים פנ"ל.

וזו שפתיב בזהר הקדוש (תצוה קפג): "שמצה היא אסותא". כי מצה שהיא בחינת מחלקת לשם-שמים, בחינת דעת, בחינת שלום פנ"ל - הוא רפואה. כי שלום הוא רפואה וכו'. כי עקר החולאת חסד ושלום, הוא מחמת העדר השלום, הינו: מחלקת היסודות שיסוד אחד מתגבר על חברו. ושלום הוא רפואה.

וזו שנקרא מצה (דברים טז, ג): "לחם עני" - כי (גדרים מא): "אין עני אלא מן הדעת". וזה בחינת חולה, כמו שפתיב (שמואל ב יג, ד): "מדוע אתה פכה דל בן המלך", ו"מצה היא אסותא" פנ"ל. וזה: "לחם עני" - שהוא רפואה להעני.

קז. ח"א נו, ח - יש חלוק בין השלום של התענית של חל, ובין השלום של ענג-שבת. שהשלום של תענית, אין לו בחינת דבור. ועלי ידי ענג-שבת, נשלם הדבור לשלום.

וזו שאמרו חז"ל (זהר פנחס רנב): "אין בין חמץ למצה אלא משהו". חמץ - זה בחינת תקון הפעם עלידי התענית, בחינת (ישעיה סג, א): "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים". אדום זה בחינת 'כבד' (זהר פנחס רלד, תקוניזוהר נב, נג, קז): ו'חמץ' זה בחינת הכנעתו, בחינת תענית, בחינת העדר אכילה, בחינת (שמות יב, כ): "כל מחמצת לא תאכלו".

מצה זה בחינת אכילת ענג-שבת, בחינת (ישעיה סו, יא): "למען תמצו והתענגתם" וכו'.

וזו: "אין בין חמץ למצה" וכו' - הינו: אין בין התענית, לבין אכילת ענג-שבת - אלא משהו - נוטריקון: "והיה מעשה הצדקה שלום" (ישעיה לב, ז).

הינו: כי אין דומה שלום של התענית לשלום של שבת, כי זה אין לו פה, וזה יש לו פה. והחלוק הוא כמו מעלת מדבר על חי.

וזו החלוק בין חמץ למצה - בין חיית ליה"א. חמץ הוא בחינת, בחינת שלום שאין לו פה, בחינת חי. ומצה היא ביה"א, בחינת ח' מוצאות הפה, בחינת פה הדברי.

וזו בחינת (בראשית מז, ט): "הא לכם זרע", בחינת (הושע י, יב): "זרעו לכם לצדקה".

קח. ח"א רא - צדקה תציל ממות" (משלי י, ב) - ראשי-תבות: "מצות" (שמות יב, יח; יג, ו).

קט. ספר-המדות, מפלת ח"ב - הטחינה של קמח, והלישה, של המצות של פסח - הוא סגולה לאשה שמפלת נפלים.

קי. שיח-שופי-קדש החדש ח"ג תעב - פעם תפס רבנו ז"ל בידו חתיכת מצה, ואמר: "מצה עם שמירת-הבית, זהו מצה-שמורה!" [מצה מיט שמירת-הבית, איז מצה-שמורה!]

ובעת אמרו התבות שמירת-הבית, החוה והראה רבנו ז"ל עלי-עצמו!

[בתקוניזוהר (ב): "דבת-זוגיה דצדיק, איהו מצה שמורה, לגבי מצה שלימה עשירה. ומאן גרים דא למחוי בת-זוגיה מצה שמורה לגבה? בגין דנטר טפה דיליה. ומאן דפגים טפה דיליה, אתקרי בת-זוגו מצה פרוסה" לחם עני" וכו'.

קיא. שיח-שופי-קדש החדש ח"ג תעג; שערי-צדיק מנתב עא, ו - פעם אחת בשנכנסו אנשי העיר ברסלב לרבנו ז"ל, ביום הראשון של פסח אחר התפלה, בכדי לברכו ולקבל ברכתו פנהו, ורבנו ז"ל ישב בראש השלחן, וכל אנשי העיר התישבו מסביב לשלחן, והיה מנח על השלחן פמה פרוסות מצה.

לקח רבנו ז"ל בידו פרוסת מצה, והגביחה להראותה לכל הנמצאים - ואמר בזה הלשון: "כשאוהזים מצה בידים, אוהזים בכיכול את השם-יתברך בידים" [אז מהאלט מצה אין די הענט, האלט מען גאט אין די הענט].

ק"ב. שיח-שופי-קדש החדש ח"ג תעא -
רבנו ז"ל היה נוהג לאכול בפסח, רק מצה שמורה משעת קצירה. וכן היה נוהג לבלי לאכול מצה שרויה. וכך נהגו גם אנשי ביתו.

ק"ג. שיח-שופי-קדש ח"ב סט - רבנו ז"ל אמר: "מי שלא התחיל להחמיר בפסח, ואוכל שרויה, שלא יחמיר. ומי שבבר קבל עליו חומרא זו, שלא יפסיק הנהגה זו". (עי' בקטע הקדמ.)

ק"ד. שיח-שופי-קדש ח"ג רפח - בידוע: הקפידו אנ"ש שלא לאכול בפסח שרויה [געבראקס], שכן נהג רבנו. ואף-על-פי-כן נענה פעם רבי נחמן מטולטשין ז"ל ואמר לבני ביתו: "שפשיראו שנופל איזה פרור מצה ממנו לתוך המרק, שלא יספרו לו! - פי התורה הזהירה ואסרה משהו-חמץ, ולא משהו-מצה!"

"וביום הראשון מקרא קדש, וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם" (שמות יב, טז)

קטו. ח"ב ז, וז"י ט - התגלות-הרצון' הוא על-ידי 'מים-טובים', כי כל אחד מה'מים-טובים' מכריז וקורא ומגלה את הרצון, שהכל מתנהג רק על-פי רצונו בלבד, בבחינת (שמות יב, טז; ויקרא כג): **"מקרא קדש" - שהיום טוב קדש קורא ומכריז את הרצון.**

כי בכל יום-טוב ויום-טוב עשה השם-יתברך עמנו אותות נוראות, הפך הטבע, שעל-ידיה נתגלה: **"שהכל ברצונו, ואין שום חיוב הטבע כלל".** בפסח: **"יציאת-מצרים, שהוציאנו ממצרים באותות נוראות וכו'.** [ההמשך נמצא בעניני שלש רגלים].

"שבעת ימים שאר לא ימצא בנתיכם" (שמות יב, יט)
- מצות 'בעור חמץ' -

קטז. ח"ב פג - פסח, הוא בחינת 'מיון', וב'מיון' הזה מעבירין ה'חשד' מה'עינים'. ואז 'עיניהם' רואות 'נפלאות'. ו'נפלאות' אלו - הם בעצמם גם-כן בחינת 'פסח'.

ו"**אורי-העינים מעוררין הגאולה התלויה בלב**" (תקוני-זהר ג), בבחינת (ישעיה סג, ד): **"פי יום נקם**

בלבי" - הינו: שמעוררין היום נקם שבלב, לבטל 'שאור וחמץ' של "יצר לב האדם רע שנשאר לו מנעוריו" (בראשית ה, כא).

ו'שאור וחמץ שב'לב האדם' - הוא המסית את האדם שיהרהר אחר תלמידיו-הכמים שבדור, ולומר: "זה נאה וזה לא נאה!" - שזה בחינת (הושע י, ב): **"חלק לבם, לב"ם הם 'ע"ב צדיקים שבדור.**

וזהו (פסחים פ"א מ"א): **"אור לארבעה עשר" -** הינו: 'אורי-שבעינים', שיש בהם שני פעמים "שבעה גלדי עינא" (תקוני-זהר יג קכת. קמה.) - בהם "בודקין את החמץ".

וכשמבטלין ה'שאור והחמץ' שב'לב' ה'נ"ל - אז יכול ה'ל"ב, להתלהב ב'למוד-התורה, ב'שלהובין-דרחימותא'.

ק"ז. ח"א ה, ד - נמצא להלן בפסוק (שמות יב, כ): **"כל מחמצת לא תאכלו".**

"כל מחמצת לא תאכלו" (שמות יב, כ)
- אסור 'אכילת חמץ' -

ק"ח. ח"א ה, ד - צריך לפנות את ה'מחין', מ'חכמות-חיצוניות' ומ'מחשבות-זרות'. מ'חמץ' - שלא יחמיץ את חכמתו ב'חכמות-חיצוניות' וב'תאוות'. ועקר: לשמר מחו שלא יחמיץ.

וזהו (תהלים סח, לא): **"גער חית קנה" -** כדאי-תא בזרז (פנחס רנב): **"קנה חי"ת תשבר ותעשה ממנה ה"א, ותעשה מאותיות חמץ מצה".** הינו: שלא תחמיץ חכמתך.

וזהו לשון "גער", לשון 'מריבה', כי 'מצה' לשון 'מריבה' - "דצדיקיא עבדין מצותא בסטדין אחרניו, דלא יתקריבו למשכנא דקדשה" (זהר שם רנא):

הינו: כשתשמר את חכמתך שלא יכנס בו 'חכמות-חיצוניות', שלא תהרהר ב'הרהורים' רעים, שהם בחינת 'קנה דסטרא-אחרא' - על-ידיה תנצל מבחינת 'חמץ', שהיא 'סטרא-דמותא', כדאי-תא (זהר שם רנא: - על שמות יב, כ): **"מחמצת, תמן סטרא-דמותא".**

[על-כן צריכין לזהר בהם במשהו, כי הם עקר החמץ והשאור שבפסח שצריכים לבערם ב'בלי-ראח' (שמות יג, ז) וב'בל ימצא'

(שם יב, יט), ולטהר ולפנות את המלח מהם - (לקוטר יעצות, מקשבות והרהורים א).

כְּשֵׁאתָה שׁוֹמֵעַ מְרִיבוֹת שְׂבִין הַצְּדִיקִים - תִּדְעַ:
שְׁזָה מִשְׁמִיעֵין אוֹתָךְ תּוֹכַחָה, שְׁאֵתָה דְּבוּק בְּסִטְרָא־
דְּמוֹתָא, בְּחִינַת 'חֲמִיץ'. וּבּוֹדָאי אִם לֹא הָיָה נִפְגָּם
מִחָךְ, לֹא הָיָה נִשְׁמָע לְךָ מְרִיבוֹת שְׂבִין הַצְּדִיקִים.

**וְאֵין הַמְרִיבָה אֶלָּא בְּשִׁבְלָךְ - כְּדֵי שֶׁתִּשׁוּב מִ'מוֹת'
לְ'חַיִּים, מִ'חֲמִיץ לְ'מִצָּה, מִ'חַיִּית' לְ'ה"א. וְתִשׁוּב
מִ'רָאָה רְעוּה, מִ'קוֹל פְּגוּם, מִ'חֲכֵמָה פְּגוּמָה -
לְ'רָאָה טוֹבָה, לְ'קוֹל טוֹב, לְ'חֲכֵמָה טוֹבָה.**

**וּכְשֶׁתִּשְׁמַר אֶת מוֹחַךְ מִבְּחִינַת 'חֲמִיץ', שֶׁלֹּא יִהְיֶה
אֶטוּם - אֲזִי יִפְגַּע 'קוֹלְךָ' בְּ'גִלְגֻלְתָּךְ, וְיִתְעַבֵּד רְעִים,
וְיִתְפַּשֵּׁט 'עַקְמִימִיּוֹת שְׁבִלְבָדְךָ'. וְאֵז תִּזְכֶּה לְ'שִׁמְחָה.**

**וְזָה פֶּרוּשׁ (תְּהֵלִים פֵּא, ח): "אֲעַנְךָ בְּסִתְרֵי רַעַם, אֲבַחֲנֶךָ
עַל מִי מְרִיבָה סִלְה". מִי מְרִיבָה' - זֶה בְּחִינַת
'מִצָּה, בְּחִינַת 'מַחִין' - עַל־יְדֵי־זָה נַעֲשֶׂה רְעָמִים.**

**קִיט. ח"א נז, ח - נִמְצָא לְעִיל בְּפֶסוּק (שְׁמוֹת יב,
טו): "שִׁבְעַת יָמִים מִצוֹת תֹּאכְלוּ".**

"וְעָבַר ה' לִנְגַף אֶת מִצְרַיִם" (שְׁמוֹת יב, כג)

**קכ. ח"א לח, ז - "וְעָבְרוּ עֲלֵינוּ" (בְּכוֹרוֹת נז): -
'וְעָבְרוּ' לְשׁוֹן 'הַתְּגַלּוֹת', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יב, כג):
'וְעָבַר ה' לִנְגַף אֶת מִצְרַיִם', וְתִרְגַּם אֲנִקְלוּס:
'וְאֵתְגַלִּי'.**

**קכא. ח"א עג - "כִּי תַעֲבֹר בְּמִים אֶתְךָ אֲנִי"
(ישַׁעְיָה מג, ב) - "תַּעֲבֹר" מִלְּשׁוֹן "הַתְּגַלּוֹת", כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יב, כג): "וְעָבַר ה' לִנְגַף אֶת מִצְרַיִם",
וְתִרְגַּם אוֹנְקֵלוּס: "וְיִתְגַלִּי ה'" וְכוּ', "וְאֵין מִים אֶלָּא
תּוֹרָה" (בְּבֵאֲרָמָא יז).**

**וְהַפֶּרוּשׁ הוּא: כְּשֶׁתִּרְצָה שִׁיתְגַּלֶּה לְךָ הַנְּסִתָּךְ
מִהַתּוֹרָה! - "אֶתְךָ אֲנִי" - כְּלוֹמֵר: תִּרְאֶה שֶׁתַּעֲשֶׂה
הַ'פְּלִי' שֶׁנִּקְרָאת 'אֲנִי' (עֵין בְּפָנִים).**

**"וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת"
(שְׁמוֹת יב, כג)**

**"וְאֲעָבַר עֲלֵיךְ וְאֶרְאֶךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמְיָךְ, וְאֹמַר
לְךָ בְּדַמְיִךְ חַיִּי וְאֹמַר לְךָ בְּדַמְיִךְ חַיִּי" (יחֲזַקְאֵל טז, ו)**

**קכב. לְקוּטִי־הַלְכוֹת, הַשְּׂפָמַת־הַבְּקָר א, יב
- "וְאֲעָבַר עֲלֵיךְ וְאֶרְאֶךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמְיִךְ"
(יחֲזַקְאֵל טז, ו) - הֵינּוּ: שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ מְלַכְלָכִים, כִּי הָיוּ**

**בְּבַחֲנֵת אַרְבָּעִים־וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי טְמָאָה, כִּידוּעַ (זֶהר
הַקְדוּשׁ). וְהַשֵּׁם־יִתְבַרֵּךְ רַחֵם עֲלֵיהֶם וּמְצָא בָּהֶם
'נִקְדוּת־טוֹבוֹת' אֶפְלוּ בְּתַקְוָה טְמָאת מִצְרַיִם
שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם.**

**כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (מִדְרַשׁ תְּהֵלִים קיד): "בְּשִׁבְלִי
אַרְבָּעָה דְּבָרִים לְבַד נִגְאָלוּ" - זֶה בְּחִינַת 'נִקְדוּת־
טוֹבוֹת' שֶׁמְצָא בָּהֶם הַשֵּׁם־יִתְבַרֵּךְ אֶפְלוּ בְּמִצְרַיִם,
וְעַל־יְדֵי־זָה נִגְאָלוּ.**

**וְזָהוּ: "וְאֹמַר לְךָ בְּדַמְיָךְ חַיִּי בְּדַמְיָךְ חַיִּי" -
אֶפְלוּ בְּתַקְוָה הַדְּמִים וְהַלְכוּכִים, אֲהִי־עַל־פִּי־כֵן -
חַיִּי! - כִּי גַם שֵׁם יְכוּלִין לְמַצָּא 'נִקְדוּת־טוֹבוֹת',
שֶׁעַל־יְדֵי־זָה נִגְאָלוּ.**

**"וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנִינְכֶם, מָה הָעֵבֶדָה
הַזֹּאת לָכֶם" (שְׁמוֹת יב, כו) - "כִּנְגַד אַרְבַּעַת בְּנִים
דְּבָרָה תּוֹרָה" (הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח) - עַנְיָן 'אַרְבַּעַת בְּנִים'**

**קכג. ח"א ל, ו - עֵקֶר עֲלִית הַמְּלָכוֹת־
דְּקִדְשָׁה' שֶׁהִיא בְּחִינַת דְּל"ת, "דְּלִית לָהּ מַגְרָמָה
כְּלוּם" (הַקְּדָמֶת־הַזֶּהֱרַר יא), מִבֵּין הַ'אַרְבַּע מְלָכוֹת
דְּסִטְרָא־אַחְרָא' - הוּא עַל יְדֵי הַ'חֶסֶד.**

**וְעַל־כֵּן אֲבָרְהָם אָבִינוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַ'חֶסֶד' -
יֵצֵא מִמֶּנּוּ: 'יִצְחָק', וְ'יִשְׁמַעֲאֵל', 'יַעֲקֹב', וְ'עֵשָׂו'.**

**שֶׁהֵם בְּחִינַת (הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח): "כִּנְגַד אַרְבַּעַת בְּנִים
דְּבָרָה תּוֹרָה, אֶחָד חֶכֶם, וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד תָּם,
וְאֶחָד שְׂאִינוּ יוֹדַע לְשֵׂאֵל" - "שֶׁהֵם כִּנְגַד אַרְבַּע
מְלָכוֹת שֶׁבְּקִדְשָׁה" (פְּרִי־עֵץ־חַיִּים, חֵג הַמִּצּוֹת פ"ז).**

**א) 'יִצְחָק' - זֶה בְּחִינַת 'בֶּן חֶכֶם', כִּי "יִצְחָק - עַל־
שֵׁם הַצְּחוּק וְהַשְּׂמֵחָה" (בְּרֵאשִׁית כא, ו), בְּחִינַת (מְשָׁלִי
י, יא): "בֶּן חֶכֶם יִשְׂמַח אָב".**

ב) 'עֵשָׂו' - הוּא 'בֶּן רָשָׁע'.

**ג) 'יַעֲקֹב' - הוּא 'בֶּן תָּם', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה,
כז): "וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם".**

**ד) 'יִשְׁמַעֲאֵל' - הוּא בְּחִינַת 'בֶּן שְׂאִינוּ יוֹדַע
לְשֵׂאֵל', כִּי "יִשְׁמַעֲאֵל עָשָׂה תְּשׁוּבָה" (בְּבֵאֲרָתָא
טז): וְעֵקֶר הַ'תְּשׁוּבָה' הִיא בְּבַחֲנֵת 'שְׂאִינוּ יוֹדַע
לְשֵׂאֵל', הֵינּוּ: לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְלְשֵׂאֵל כְּפָרָה'
מֵהַשֵּׁם־יִתְבַרֵּךְ עַל 'שְׂאִינָם יְדוּעִים' - שְׁזָה 'עֵקֶר
הַתְּשׁוּבָה', בְּבַחֲנֵת (תְּהֵלִים סט, ה): "אֲשֶׁר לֹא גִזְלִיתִי
אֶז אָשִׁיב".**

יזה בחינת (ברכות כו): **"אברהם תקן שהרי"ת** - נוטריקון: **"ח'כס, ר'שע, ת'ם, ש'אינו י'ודע"**.

"זה נתן את חן העם בעיני מצרים, וישאלום וינצלו את מצרים" (שמות יב, לו)

קכד. ח"א ט, בסוף - **"ירדו במצולת כמו אבן"** (שמות טו, ה). **"מצולת"** זה בחינת **'מצרים'**, שנגאמר (שמות יב, לו): **"וינצלו את מצרים"**.

קכה. ח"ב א, ה - ב'פסח' נתתקן 'תאות' ממוין, כמו שפתיב (שמות יב, לו): **"זה נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום"** - **"בעל פרחם"** (ברכות ט); **כי הם לא רצו כלל, כי אז נתתקן 'תאות' ממוין**.

"כי גרשו ממצרים, ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם" (שמות יב, לט)

קכו. לקוטי הלכות, ברנת השחר ה, נא - עקר ההתחלה בכלל ובפרט, הוא בחינת **'מצה'**, שאין צריכין לעשות כלל, בחינת (שמות יב, לט): **"וגם צדה לא עשו להם"** וכו'.

ואחר כך עושין איזה עסק וכו', שזה בחינת (אבות ב, ב): "טוב תורה עם דרך ארץ". אבל העקר הוא התורה, בחינת (מכילתא בשלח ט): **"לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן"**, שהוא בחינת **'מצה'**.

וגם בהתורה ומצוות בעצמן, צריכין שתי בחינות הנ"ל - כי אין צריכין לעשות כלל, כי "מה אנו" וכו' (תפלת שחרית), וכמו שאמרנו רז"ל (אבות ב, ב): "לא עליך המלאכה לגמר" - כי "העקר הוא הרצון" וכו' (שיחות הר"ן נא) - אך אחר כך עושין.

קכז. לקוטי הלכות, גלות ג, יב - ב'פסח נתגלה אור גדול ביותר" (פרי עץ חיים שם, חגי המצות פ"א), ואי אפשר להשיגו בשום אופן וכו', ועל כן אז בפסח, בתחלת התגלות אלקותו ותברך, צריכין לזהר מאד אפלו ממשוהו חמץ, **"ולא יראה ולא ימצא שאור וחמץ בכל גבולנו"** (שמות יב, יט; יג, ז; דברים טו, ד) כלל, כי חמץ היא בחינת חמוץ המוח, בחינת 'חכמות וחקירות' וכו'.

והנה בכל השנה בלה שאין האור גדול כל כך, וגם שפבר קבלנו התורה וכו' - על כן אנו יכולין לאכל החמץ, ואינו מזיק לנו כלל וכו', ואף על פי

שאוכלין אז חמץ - אין מתגבר עלידידיה חמוץ המוח כלל.

אבל עכשיו בפסח - אז התחלת התגלות אלקותו ותברך, ואז נתגלה אור גדול מלמעלה בלי אתערותא דליתא כלל, כי לא היה אפשר לצאת ממצרים בלא זה, מחמת שהיו משקעים מאד בטמאת מצרים - על כן היה ההכרח שיתגלה אז אור גדול ביותר (פרי עץ חיים שם).

והנה באור הגדול הזה אין לנו שום תפיסה כלל, רק על ידי התגלות האור הגדול הזה - מתעורר הנפש בהתעוררות גדול לעבודתו ותברך, בהשתוקקות נמרץ מאד וכו'.

ועל כן צריכין לצאת ממצרים "בחפזון" גדול (שמות יב, א), בבחינת (שם יב, לט): **"כי גרשו ממצרים, ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם"** - כי בחינה זו ישנה בכל אדם ובכל זמן!

כי כל אחד ואחד - כל זמן שהוא משקע בתאוות והבלי עולם הזה, זה בחינת גלות מצרים פיזוע, ויש אנשים שמשקעים מאד בטמאת מצרים, בגלולי החטאים והעוונות רחמנא לצלן, ומחמת שהוא משקע בתועבותיו מאד מאד, על כן אי אפשר להוציאו משם בשום תוכחה ומוסר, כי כבר נתקשר בשטותים וחטאים שלו כל כך, עד שאי אפשר להוציאו משם בשום פנים - אם ירצו לדבר לו תורה ומוסר לפי מדרגתו.

אבל השם יתברך **"חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח"** (שמואל ב יד, יד), ועל כן הוא יתברך ברחמיו שולח לו לפעמים, התנוצצות גדול והתעוררות גדול בלב, שישוב להשם יתברך, שזהו בחינת פרוצא דלעלא, פיזוע.

וצריך האדם שיחוס על נפשו, ותכף בשבא עליו ההתעוררות לתשובה, תכף ומיד ימהר להמלט על נפשו, ואל יסתכל לאחוריו כלל, בבחינת (בראשית יט, יז): **"מהר המלט על נפשך אל תביט אחריך"**, בחינת (משלי ה, ו): **"ארחיחיים פן תפליס"** וכו'.

מחמת שהוא משקע בשטותים ובלבולים ותאוות כל כך, על כן תכף בשמתחיל לחשב איך ומה, ובאיזה אופן יברח מתאוותו, ובאיזה דרך יזכה

לתשובה וכו' - בודאי יחזר וישוב לאונתו חס' ושלום, מחמת שהוא משקע ומבלבל מאד מאד.

על-כן בתחלת התעוררות-התשובה - צריך לברך מיד שמתעורר, ואל יביט לאחוריו בכלל, יהיה איד שיהיה, יחוס על נפשו, ויברך בחפזון, ממה שהוא צריך לברך.

וזה בחינת "פסח" - שאז היה 'יציאת-מצרים', שאז נתגלה אור רב מלמעלה כנ"ל, ואז תכה ומיד יצאו ישראל "בחפזון" גדול, "כי לא יכלו להתמהמה" - "כי-אם היו נשארים שם עוד רגע אחד, היו נשארים משקעים שם" (זהר-הקדוש).

וגם אסור לו אז להתחיל לחשב על פרנסה - אם כן, מהיכן יתפרנס? - רק יבטח בהשם, וישליך עליו יתברך יהבו והוא יכלכלהו.

וזה בחינת (שמות יב, לט): "וגם צדה לא עשו להם" - שכשצריכין לברך ממה שצריכין לברך מפחד יוקשים, אסור לחשב על פרנסה וצדה, כי בודאי פשנופלים על האדם רוצחים וגזלנים או חיות רעות, והוא ממחר לברך מהם - בודאי אינו חושב אז מהיכן יתפרנס וכיוצא.

מפלי-שפן פשהאדם צריך לברך מן השאול-תחתיות ומתחתיו, ומיסורי עולם לחיי עולם - איד הוא צריך לברך למחר ולהמלט על נפשו, ולא יביט לאחוריו בכלל, כי אינו יכול להתמהמה, וגם צדה ופרנסה לא יעשה לו, ויבטח בהשם וישען באלקיו, כי לא יעזבהו.

"זיהי בעצם היום הזה, יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים" (שמות יב, מא)

קב"ח. ח"ב ה, בסוף - עקר פח הרפואה שיש בכל עשב ועשב, הוא על-פי הסדר שיש להזרעים לפי המקום ולפי הזמן. ו'סדר הזרעים' הוא על-ידי 'אמונה', בבחינת (שבת לא): "אמונה זה סדר זרעים" - שעל-ידי-זה יש להם פח לרפואות, ועל-ידי נפילת האמונה אין מועיל רפואות.

וזה פרוש (בבא-בב"א עד): "זמנא חדא הוה קאזלינן במדברא וכו'". הינו שספר: 'שפעם-אחד הלך במדבר, זה בחינת 'תקון האמונה', בבחינת (ירמיה ב, ב): "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

"ארץ לא זרועה" - זה בחינת 'פגם האמונה', שעל-ידי-זה נתקלקלו הזרעים.

ו'לכתך אחרי במדבר' - זה בחינת 'תקון האמונה', שהאמינו בו יתברך והלכנו אחריו במדבר, ותקנו בחינת 'ארץ לא זרועה', דהינו: נפילת האמונה.

"ליל שמרים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים" (שמות יב, מב)

קכט. לקוטי-הלכות, נטילת-ידיים-שחרית ב, ט - וזה בחינת (שמות יב, מב): "ליל שמרים" - "שמשמור מן המזיקים" (פסחים קט: ראש-השנה יא): כי עקר ה'מזיקים' הם מבחינת 'חכמת-הטבע', שהוא בחינת 'דינים', שהוא בחינת ה'עכו"ם' 'מזיקי-עלמא'.

ואז בליל יציאת-מצרים, שהיה 'בטול-הטבע' בליכה דיקא, כדי לשבר ולבטל בחינת 'ליכה', בחינת 'חכמת-הטבע' - על-כן אותו הליכה משמור מפל המזיקין ומפל הדינים - כי אז נתגלה השגחה, שעל-ידי-זה נתבטלון כל ההזקות וכל הדינים.

קל. לקוטי-הלכות, ראש-חדש ו, יב - ועל-כן היתה הגאולה בליכה, בחינת (שמות יב, מב): "ליל שמרים" - "שמשמור ובא מן המזיקין" (פסחים קט: ראש-השנה יא), הינו: שמשמור מחלום על-ידי שדים, שהם 'מזיקי-עלמא' (ברכות ו. וברש"י), שמשם פגם המקרה חס-ושלום. וביציאת-מצרים בליל-שמורים, נצולו מזה.

"כי גרשו ממצרים, ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם" (שמות יב, לט)

קלא. לקוטי-הלכות, ברנת-השחר ה, נא - עקר ההתחלה בכלל ובפרט, הוא בחינת 'מצה', שאין צריכין לעשות כלל, בחינת (שמות יב, לט): "וגם צדה לא עשו להם" וכו'.

ואחר-כך עושין איזה עסק וכו', שזה בחינת (אבות ב, ב): "טוב תורה עם דרך ארץ". אבל העקר הוא התורה, בחינת (מכילתא בשלח כ): "לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן", שהוא בחינת 'מצה'.

וגם בהתורה ומצוות בעצמן, צריכין שתי בחינות הנ"ל - כי אין צריכין לעשות כלל, כי "מה אנו"

וכו' (תפלת שחרית), וכמו שאמרו רז"ל (אבות ב, ב): **"לא עליך המלאכה לגמר"** - **"העקר הוא הרצון"** וכו' (שיחות הר"ן נא) - **אך אחריכך עושין.**

קלב. לקוטי הלכות, גלוח ג, יב - בפסח נתגלה אור גדול ביותר (פריייען-חיים שם, חגיגה מצות פ"א), ואייאפשר להשיגו בשום אופן וכו', ועל-כן אז בפסח, בתחלת התגלות אלקותו יתברך, צריכין לזהר מאד אפלו ממשוהו חמץ, **"ולא יראה ולא ימצא שאור וחמץ בכל גבולנו"** (שמות יב יט; יג, ז; דברים טז, ד) ככל, כי 'חמץ' היא בחינת 'חמוץ-המח', בחינת 'חכמות וחקירות' וכו'.

והנה בכל השנה בלה שאין האור גדול בל-כך, וגם שכבר קבלנו התורה וכו' - על-כן אנו יכולין לאכל החמץ, ואינו מזיק לנו כלל וכו', ואף-על-פי שאוכלין אז חמץ - אין מתגבר על-ידי-זה חמוץ המוח כלל.

אבל עכשיו בפסח - אז התחלת התגלות אלקותו יתברך, ואז נתגלה אור גדול מלמעלה בלי אתערותא-דלתא כלל, כי לא היה אפשר לצאת ממצרים בלא זה, מחמת שהיו משקעים מאד בטמאת-מצרים - על-כן היה ההכרח שיתגלה אז אור גדול ביותר (פריייען-חיים שם).

והנה באור הגדול הזה אין לנו שום תפיסה כלל, רק על-ידי התגלות האור הגדול הזה - מתעורר הנפש בהתעוררות גדול לעבודתו יתברך, בהשתוקקות נמרץ מאד וכו'.

ועל-כן צריכין לצאת ממצרים "בחפזון" גדול (שמות יב, א), בבחינת (שם יב, לט): **"פי גרשו ממצרים, ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם"** - **פי בחינה זו ישנה בכל אדם ובכל זמן!**

כי כל אחד ואחד - בלי-זמן שהוא משקע בתאוות והבלי עולם-הזה, זה בחינת 'גלות-מצרים' בידיע, ויש אנשים שמשקעים מאד בטמאת-מצרים, בגלילי החטאים והעוונות רחמנא-לצלון, ומחמת שהוא משקע בתועבותיו מאד מאד, על-כן אי-אפשר להוציאו משם בשום תוכחה ומוסר, כי כבר נתקשר בשטותים וחטאים שלו בל-כך, עד שאי-אפשר להוציאו משם בשום-פנים - אם ירצו לדבר לו תורה ומוסר לפי מדרגתו.

אבל השם-יתברך **"חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח"** (שמואל-ב יד, יד), ועל-כן הוא יתברך ברחמיו שולח לו לפעמים, התנוצצות גדול והתעוררות גדול בלב, שישוב להשם-יתברך, שזהו בחינת פרוזא דלעלא, בידיע.

וצריך האדם שיחוס על נפשו, ותכף כשבא עליו ההתעוררות לתשובה, תכף ומיד ימהר להמלט על נפשו, ואל יסתכל לאחוריו כלל, בבחינת (בראשית יט, יז): **"מהר המלט על נפשך אל תביט אחריך"**, בחינת (משלי ה, ו): **"ארחיחיים פן תפלוס" וכו'.**

מחמת שהוא משקע בשטותים ובלבולים ותאוות בל-כך, על-כן תכף כשמתחיל לחשב איך ומה, ובאיזה אופן יברח מתאוותו, ובאיזה דרך יזכה לתשובה וכו' - בודאי יחזר וישוב לאולתו חס-ושלום, מחמת שהוא משקע ומבלבל מאד מאד.

על-כן בתחלת התעוררות-התשובה - צריך לברח מיד שמתעורר, ואל יביט לאחוריו כלל, יהיה איך שיהיה, יחוס על נפשו, ויברח בחפזון, ממה שהוא צריך לברח.

וזה בחינת "פסח" - שאז היה 'ציאת-מצרים', שאז נתגלה אור רב מלמעלה בנ"ל, ואז תכף ומיד יצאו ישראל **"בחפזון" גדול, "פי לא יכלו להתמהמה"** - **"פי-אם היו נשארים שם עוד רגע אחד, היו נשארים משקעים שם"** (זחר-הקדוש).

וגם אסור לו אז להתחיל לחשב על פרנסה - **"אם פו, מהיכן יתפרנס?"** - רק יבטח בהשם, וישליך עליו יתברך יהבו והוא יכלל-להו.

וזה בחינת (שמות יב, לט): **"וגם צדה לא עשו להם"** - שפשצריכין לברח ממה שצריכין לברח מפחד יוקשים, אסור לחשב על פרנסה וצדה, פי בודאי כשנפלים על האדם רוצחים וגזלנים או חיות רעות, והוא ממהר לברח מהם - בודאי אינו חושב אז מהיכן יתפרנס וכיוצא.

מפלי-שפן פשהאדם צריך לברח מן השאול-תחתיות ומתחתיו, ומיסורי עולם לחיי עולם - איך הוא צריך לברח למהר ולהמלט על נפשו, ולא יביט לאחוריו כלל, **פי אינו יכול להתמהמה, וגם צדה ופרנסה לא יעשה לו, ויבטח בהשם וישען באלקיו, כי לא יעזבהו.**

"ליל שמרים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים"
(שמות יב, מב)

קלג. לקוטי הלכות, נטילת ידים שחרית
ב, ט - וזה בחינת (שמות יב, מב): **"ליל שמרים"** - **"שמשמור מן המזיקים"** (פסחים קט: ראש השנה יא:).
פי עקר ה'מזיקים' הם מבחינת 'חכמת הטבע', שהוא בחינת 'דינים', שהוא בחינת ה'עכו"ם' **'מזיקי-עלמא'**.

ואז בליל יציאת מצרים, שהיה ב'טול-הטבע' בלילה דיקא, כדי לשבר ולבטל בחינת 'לילה', בחינת 'חכמת הטבע' - על-כן אותו הלילה משמר מפל המזיקין ומכל הדינים - כי אז נתגלה השגחה, שעל-ידיה נתבטלון כל ההזקות וכל הדינים.

קלד. לקוטי הלכות, ראש-חדש ו, יב - ועל-כן היתה הגאולה בלילה, בחינת (שמות יב, מב): **"ליל שמרים"** - **"שמשמור ובא מן המזיקין"** (פסחים קט: ראש השנה יא:). הינו: שמשמור מחלום על-ידי שדים, שהם **'מזיקי-עלמא'** (ברכות ו, וברש"י), שמשם פגם המקרה חסוֹשֶׁלֹום. וביציאת מצרים בליל-שמורים, נצולו מזה.

"ועצם לא תשברו בו" (שמות יב, מו)

קלה. ח"א נ - כשמתפלל וטועם מתיקות בדבורי התפלה, זאת הבחינה נקראת: **"כל עצמותי תאמרנה"** (תהלים לה, י). ואין יכול לטעם 'מתיקות' בתפלה, אלא כשתקן פגם-הברית, כי **"מיין מתיקין"** (זהר נשא קכה, ועוד) - זה בחינת 'מיין דדבין', 'זרע קדש' (ישעיה ו, יג), 'שמירת-הברית'.

ומי שהוא בבחינת 'מיין מתיקין' - אזי דבוריו מתוקים וטובים. וכשיוצאים מפיו ומשמיע לאזניו, כמו שאמרו (ברכות טו): **"השמע לאזנך"** וכו' - אזי נכנסים 'מתיקות המיין' לתוך 'עצמותיו', בבחינת (משלי טו, ל): **"ושמועה טובה תדשן עצם"**.

וכשיעצמות מרגישין 'מתיקות הדבורים', זה בחינת: **"כל עצמותי תאמרנה"**. ואז: **"אריה נחת ואכל קרבנה"** (תקוני-זהר קמ). פי 'עצם' זה בחינת 'אריה' (שם).

אבל מי שפגם בבריתו - הוא בבחינת 'מיין מרירין' (תקוני-זהר פ), בבחינת (שמות טו, כג): **"ולא יכלו לשתת מים ממרה"**, **"מיין מסאבין"** (תקוני-

זהר שם), 'זרע טמא' - אזי אין יכול להתפלל בבחינת: **"כל עצמותי תאמרנה"**, ואז **"כלבא נחת"** (תקוני-זהר קמ), שהוא בחינת **"מיין מרירין"**, **"שצווח: הב הב"** (תקוני-זהר שם, על-פי משלי ל, טו).

וזה שנצטוינו ב'קרבן-פסח' (שמות יב, מו): **"ועצם לא תשברו בו"** - כדי שיבחינו כל אחד מישראל את-עצמו, אם 'בריתו' על תקונו.

פי ב'פסח' פתיב בו (שם יב, מח): **"וכל ערל לא יאכל בו"** - פי עקר ה'פסח' תלוי ב'מצות מילה', בידוע.

וכתוב בזהר (בא מא:): **"שהיו מקימין בעצמות לכלב תשלכון אתו"** (שם כב, ל), וזה היה קשה מאד להמצרים.

וכשהשליכו את 'עצמותיו' ל'כלבים', וראו אם שלטו בהם ה'כלבים' חסוֹשֶׁלֹום, היו יודעים שאין ה'ברית' על תקונו.

"וכל ערל לא יאכל בו" (שמות יב, מח)

קלו. ח"א נ - נמצא לעיל בפסוק (שמות יב, מו): **"ועצם לא תשברו בו"**.

"ויהי בעצם היום הזה, הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם" (שמות יב, נא)
- **עניני 'יציאת מצרים'** -

קלז. ח"א ד, בסוף - על-ידי 'ודוי-דברים' לפני הצדיקהאמת - מעלה 'מלכות-דקדושה' לשרשה, ומבטל 'ממשלת-עכו"ם', וזוכה לידע: **"שכל מארעותיו הם לטובתו!"** - וזאת הבחינה הוא 'מעין עולם-הבא'.

וזהו (שמות כ, ב): **"אנכי ה' אלקיך"** - הן 'הוי"ה' הן 'אלקיך', תבין: שכל זאת אנכי.

"אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - דאיתא במדרש (בראשית-רבה טז, ד): **"פי כל הגליות נקראים על שם 'גלות-מצרים' - מפני שהם מצרים לישראל"**.

הינו: שעל-ידי ה'צדיק' - נתבטל 'מלכותם' וממשלתם של העכו"ם, ועולה מתוכם 'מלכות-דקדושה'.

קלח. ח"א ה, י - **"ונצעק אל ה' וישמע קלנו, וישלח מלאך ויצאנו ממצרים"** (במדבר כ,

טז). "וישלח מלאך" - "זה משה" (במדבר רבה טז, א), בחינת 'דעת'.

"ויוציאנו" - פי "גלות מצרים היה על פנים הברית" (שערי הכנרת פסח), ו'פנים הברית' הוא 'פנים הדעת', בבחינת (בראשית ד, כה): "וידע אדם".

וה'קול' מעורר ה'דעת', בבחינת: "הקול מעורר הפונה" (ש"ל ה'הקדוש) - ובשביל זה: "ונצעק וכו', וישמע את קולנו". ועל ידי 'התגלות הדעת' בתקוננו, אז: "ויוציאנו".

ובשביל זה אומרים ה'הגדה' ב'קולרים' - פי ה'גאלה' היתה על ידי 'קול', בבחינת: "וישמע את קולנו".

קלט. ח"א נא, בסוף - לעתיד שיתגלה הדעת, ידעו שאין שום רע בעולם כלל, רק כלו טוב וכלו אחד. וגם ה'גלות' הוא רק מ'חסרון' הדעת, כמו שכתוב (ישעיה ה, יג): "לכן גלה עמי מבלי דעת".

ועל פי היתה 'גאלת מצרים' על ידי 'משה', שהוא היה בחינת ה'דעת'. וזה שכתוב (שמות ו, ז): "וידעתם כי אני ה' המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים" - פי עקר ה'גאלה' על ידי ה'דעת'.

קמ. ח"א מה - ענין 'מחאת כפים בתפלה' - פי בכל 'ד' חמשה אצבעות, והפאות האורות יד ימין ב'יד שמאל', הינו 'חמשה פעמים חמשה', גימטריא כ"ה. והפאות יד שמאל ב'יד ימין' חמשה פעמים חמשה, גימטריא גם כן כ"ה. שני פעמים כ"ה, גימטריא 'חמשים'. זה בחינות חמשים פעמים 'יציאת מצרים' שנוצר בתורה (זהר בראשית מז. - השלמה מההשקטות סימן כה).

פי "על ידי בחינות יובל, יצאו מגלות מצרים" (זהר בשלח מז:). ועקר 'גלות מצרים', שהיה ה'דבור' ב'גלות', ועל ידי 'גאלה', נתהוה בחינת 'פה'. נמצא: שעל ידי 'חמשין שערי בינה', נתהוה ה'פה'.

וזה בחינת (שמות ד, יא): "מי שם פה לאדם" - מ"י דיקא. נמצא: שעל ידי 'מחאת כף' פנ"ל, נתהוה בחינת מ"י - שעל ידיה נתהוה 'פה'.

קמא. ח"א נו, ז"ח - ה'דבור' הוא 'התגלות הדעת'. וב'מצרים' שהיה ה'דעת' ב'גלות', היה גם

ה'דבור' ב'גלות' (זהר וארא כה:). וכשיצאו מ'מצרים', שיצא ה'דעת' מה'גלות' - יצא ונפתח ה'דבור'.

וזה בחינת (שבת קד): "מאמר פתוח" - שנפתח ה'דבור' ונתגלה ה'דעת'.

ועל פי היה 'גאלת מצרים' על ידי 'משה' - פי עקר ה'גאלה' על ידי ה'דעת', כמו שכתוב (שמות טז, ו): "וידעתם כי ה' הוציא אתכם וכו', למען ידעו וכו' (ויקרא כג, מג).

קמב. ח"ב פג - 'פסח' הוא בחינת 'ימין'. וב'ימין' הנה, הוא מקום הנופלים באהבות ויראות רעות, לאהבות ויראות קדושות, פי 'ימין' מעביר ה'חשד' מ'עיניהם'.

ואז 'עיניהם' רואות 'נפלאות', בבחינת (תהלים קיט, יח): "גל עיני ואפיטה נפלאות". ו'נפלאות' האלו הן בבחינת 'פסח', שהוא 'ימין', בחינת (מ"כ ז, טו): "פימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות".

[נפלאות' נ' פלאות', 'חמשין פלאות'. דהא נ' תרעין דבינ"ה פתח קודש א-בריך הוא לאפקא לון מתמן. ובגיני פד: באורייתא אדפר יציאת מצרים נ' זמנין, לקבל נ' תרעין. כדון יעביד לזמי משיקא וכו'. (זהר ח"א רסא: השקטות סימן כה - השוף לזהר בראשית מז:)].

קמג. שיחות הר"ן פו - ה'פריסטאקעס' (פוזז ורכור) שעושין בשעת 'דקודין' - זה בחינת (בראשית מו, ד): "אנכי ארד עמך מצרימה, ואנכי אעלה". פי "גלות מצרים היה, בשביל לברר ניצוצי קרי של אדם הראשון" (פריעץ חיים, חג המצות פ"א), וה'תנה' היא 'תקון ויחוד הברית', שהיא בחינת: "אנכי אעלה גם עלה".

קמד. שיחות הר"ן פח - הפיכת השלחן ב'שבת הגדול' - מרמז: שעדין לא יצא ה'דבור' מה'גלות' עד 'פסח', בחינת "פ"ה"ס"ח" (שער הכנרת פסח), שזה עקר בחינת 'יציאת מצרים', שיצא ה'דבור' מה'גלות'.

וה'שלחן' הוא בחינת ה'דבור', בחינת (יחזקאל מא, כב): "וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'". פי עקר ה'פרנסה' וה'אכילה' בחינת 'שלחן', הוא מבחינת 'דבור'.

וכשאינן ה'דבור' ב'גלות' - אז ה'שלחן', בחינת 'דבור' - בבחינת 'פנים', בבחינת: "אשר לפני ה'", בחינת 'פנים'.

"והגדת לבנך ביום ההוא לאמור, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים" (שמות יג, ח) - מצות 'ספור יציאת מצרים' -

קמח. ח"א נ, י - "ונצעק אל ה' וישמע קולנו, וישלח מלאך ויצאנו ממצרים" (במדבר כ, טז). "וישלח מלאך" - "זה משה" (במדבר רבה טז, א), בחינת 'דעת'.

"ויוציאנו" - פי "גלות מצרים היה על פנים הברית" (שערי הכונות פסח), ו'פנים הברית' הוא 'פנים הדעת', בבחינת (בראשית ד, כה): "וידע אדם".

וה'קול' מעורר ה'דעת', בבחינת: "הקול מעורר הכונה" (של"ה הקדוש), ובשביל זה: "ונצעק וכו', וישמע את קולנו". ועל ידי 'התגלות הדעת' בתקונו, אז: "ויוציאנו".

ובשביל זה אומרים ה'הגדה' ב'קול' - פי ה'גאלה' היתה על ידי 'קול', בבחינת: "וישמע את קולנו".

ובשביל זה נקראת בשם 'הגדה' - להורות על 'תקוני הברית', בבחינת (דברים ד, יג): "ויגד לכם את בריתו".

ועקר המצוה ב'יין' - להורות על 'תקוני הדעת', בבחינת (סנהדרין ע): "בחמרא וריחני פקחין", ובבחינת (שם): "תירוש, זכה נעשה ראש", הינו: 'דעת'.

קמט. לקוטי הלכות, נדרים ה, ד ה'ד - על פי התורה "פתח רבי שמעון" (ח"א ט): "שעל ידי 'ספורי מעשיות' מעוררין מהשנה וכו'. וזהו בחינת 'פסח', פי עקר 'יציאת מצרים' "שפולל כל הגלויות" (בראשית רבה טז, ד) - הוא על ידי בחינת 'התעוררות השנה' שהוא על ידי 'ספורי מעשיות'.

פי זה ידוע: שה'גלות' הוא בחינת 'שנה', וה'גאלה' היא בחינת 'התעוררות השנה', כמו שכתוב (תהלים קכו, א): "בשוב ה' את שיבת ציון היינו פחלמים" וכו' - פי אחר כך בשנת עוררין מהשנה ויוצאין מהגלות ושבין לארץ ישראל, יודעין: שכל ה'גלות' היה בחינת 'שנה וחלום'.

ועל כן נאמר בגלות (שם מד, כד): "עורה למה תישן ה' הקיצה" וכו'. ובישועה וגאלה נאמר (שם עח, סה):

ועל כן ב'שבת הגדול' שאז הוא קדם 'יציאת מצרים', אזי הוא בחינת 'הפיכת השלחן' - ש'מרמזין: שה'דבור' היה ב'גלות מצרים', עד שזכינו ל'יציאת מצרים' בפסח, ואז יצא ה'דבור' מן ה'גלות' - בחינת פ' ה'ס"ח.

קמה. שיח שופי קדש ח"ב ז - פשדבר פעם רבנו ז"ל ממעלת בני ישראל, אומר: "מה היו פיוס בני ישראל לולא זאת שיצאו ממצרים, היו הם 'צוענים נוודים"! [וואס וואלטן אידן געווען ווען זיי גייען נישט ארויס פון 'מצרים', וואלטן זיי געווען ציגאנערס].

"קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל, באדם ובבהמה לי הוא" (שמות יג, ב)

קמו. לקוטי הלכות, חלב ודם ז, ז - ה'בכור' הוא 'ראשית', בחינת 'התחלה'. ועל כן נתקדשו הבכורות, פי עקר הוא ה'התחלה'. וכשמקדשין ה'התחלה', על ידי זה מתקדשין בנקל שאר הבנים וההולדות הבאין אחריו, וכמו שכתוב בכתבי האריז"ל: "שכל הבנים שבאין אחריו, כלם מקבלים מחלק הנפש של הבכור".

ועל כן עקר 'יציאת מצרים', היה על ידי 'קדשת בכורים' - פי אז "הרג ה' בכורי מצרים" (שמות יב, כט), והכניע ה'בכור דסטרא אחרא, והציל 'בכורי ישראל', בכור דקדשה. ואז נתקדשו הבכורים, כמו שכתוב שם (שמות יג, ב): "קדש לי כל בכור" וכו' - פי עקר 'יציאת מצרים', הוא בבחינת קדשת ה'התחלה' וכו'. (עין בפנים).

ועל כן באמת, 'פסח' שהוא 'יציאת מצרים', הוא עקר ה'התחלה' - פי הוא תחלת התקרבות ישראל לאביהם שבשמים, שהתחילו להפיר אותו ולהתחיל להתקרב אליו בשעת 'יציאת מצרים' בפסח. ואז נתקדשו 'בכורות', שהם גם כן בחינת 'התחלה' כנ"ל.

"היום אתם יצאים בחודש האביב" (שמות יג, ד)

קמו. ח"א מט, ד - 'ניסן' נקרא 'אביב' (שמות יג, ד), אל"ף עם ב"ת, יו"ד עם ב"ת. וזה 'יחודא' עלאה, ו'יחודא' תתאה.

"ויקץ פישן ה". והתעוררות השנה שהוא בחינת 'יציאת מצרים', הוא על ידי 'ספורי מעשיות' וכו'.

אבל יש שמעוררין מהשנה, על ידי 'ספורי מעשיות' שהם בחינת "בקרוב שנים" (חבקוק ג, ב), בחינת 'שבעים שנים', 'שבעים פנים לתורה' וכו'.

אבל יש שנפלו מכל השבעים פנים - שצריכין לעוררם ב'ספורי מעשיות' של שנים קדמוניות, שהם בחינת שרש של כל השבעים פנים לתורה הנמשכין מהם וכו'.

וכל הגאלות שהם בחינת התעוררות השנה - בלם היה העקר על ידי בחינת 'ספורי מעשיות' של בקרב שנים. ומחמת זה היה אחריהם חרבן - כי עדין לא הגיע העת לעסק בזה בשלמות אז בשעת 'יציאת מצרים', כדי שתהיה גאלה שלמה שאין אחריה גלות - כי אז עדין היה קדם מתן תורה, שעדין לא התחיל להתגלות שום פנים מהתורה - על כן לא היה באפשר להמשיך ולהאיר מיד, 'ספורי מעשיות' הגבוהים של שנים קדמוניות.

ואחר כך בשיוצאין מהגלות מבחינת 'שנה' - אז מגלין התורה שהיתה מלבשת בה 'ספורי מעשיות', שזהו בחינת 'מתן תורה' אחר 'יציאת מצרים' וכו'. אבל עקר כל המעשיות והתגלות התורה על ידי, היה העקר מבחינת "בקרוב שנים" הנ"ל וכו' (ענין בפנים).

וזה בחינת 'מצות ספור יציאת מצרים', בחינת (הגדה של פסח): "כל המרבה לספר ביציאת מצרים, הרי זה משבח" - כי עקר הספור הוא להזכיר נפלאות השם וחסדיו העצומים, שהוציאנו ממצרים באותות נוראות, שעל ידי זה אנו מקוים ומחפים, שגם עתה יעשה עמנו נפלאות ויוציאנו מגלות הארץ הזו, בבחינת (מכה ג, טו): "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וכמו בא מזה (פרי ע"חיים, שער חגי המצות פ"ז).

כי על ידי רבוי הספור מ'יציאת מצרים', שהוא בחינת 'התגלות התורה' על ידי 'ספורי מעשיות' של בקרב שנים - על ידי זה יכולים להמשיך עלינו הארה, מבחינת 'ספורי מעשיות' של שנים קדמוניות.

כי מבאר שם בהתורה הנ"ל: שאי אפשר לעורר מהשנה, בייאם בשמתעוררין תחלה מעצמו, כי צריך שיהיה 'אתערוותא דלתתא' וכו', ועקר אריכת הגלות הוא רק מחמת זה וכו'.

ועל כן לא היה אפשר בעת 'יציאת מצרים', לעוררם על ידי 'ספורי מעשיות' של שנים קדמוניות - כי אז היה קדם מתן תורה לגמרי, ולא היה 'אתערוותא דלתתא'. רק השם יתברך ברחמיו ונפלאותיו סבב: שיהיה להם איזה התעוררות מעט, על ידי המצות שמסר להם - דם פסח ודם מילה, ועל ידי זה היו יכולין לעוררם ולגאלם.

וזה בחינת 'מצות ספור יציאת מצרים' - שעל ידי זה אנו ממשיכין עלינו חסדיו המרבים, שנזכה שיעוררנו עתה ב'ספורי מעשיות' הגבוהים הנ"ל - כי אנו מספרין ב'יציאת מצרים', וזוכרין חסדיו שעשה עמנו והוציאנו ממצרים, על ידי התעוררות מעט דמעט כנ"ל. כן יגדיל חסדו עמנו עתה, שיהיו נחשבים מעט המצות שאנו מקימין עתה, להתעוררות מלמטה, ועל ידי זה יעוררנו משנתנו על ידי 'ספורי מעשיות' השניים הגבוהים הנ"ל.

וזה: "כל המרבה לספר ביציאת מצרים" - שירבה לספר, עד שיבא על ידם לעורר רחמי השם יתברך, שיאיר עלינו התעוררות, מ'ספורי מעשיות' הגבוהים הנ"ל, שהם מלבשים ונעלמים ב'ספור יציאת מצרים' בהעלם גדול, כי באמת הם שרש הכל כנ"ל. עד שיזכה על ידי זה, להרגיש נפלאות השם וחסדיו עתה גם עתה, שעוסק לעוררנו משנתנו על ידי 'ספורי מעשיות' הגבוהים של שנים קדמוניות.

"הרי זה משבח", ואיתא בכתבים (פרי ע"חיים, חגי המצות פ"ג): "הרי זה משבח בהסדדים". "בהסדדים" ודאי, בחינת "ורב הסד" (שמות לד, ו), שהם בחינת 'ספורי מעשיות' של שנים קדמוניות, שהם בחינת "ורב הסד" - שעל ידי זה יש תקוה לכל.

כי עקר הספור מ'יציאת מצרים', ומכל הנסים והנפלאות שהשם יתברך עושה עמנו בכל דור ודור, ובכל שנה ושנה, ובכל אדם ואדם, בכלל ובפרט, שהוא מצוה גדולה, כמו שכתוב (תהלים קה, ב): "שיחו בכל נפלאותיו" - הכל הוא בשביל

להתעורר על-ידי-זה לשוב להשם-יתברך, על-ידי שאנו רואין רבוי חסדיו ונפלאותיו שהוא מסבב עמנו לטובתנו, כדי לזכותנו לחיים-נצחיים, להפיר אותו יתברך.

ועל-כן ראוי לנו להתעורר באמת להתקרב אליו יתברך, ועל-כן צריכין להתרבות לספר בהם, בבחינת: "כל המרבה לספר ביציאת מצרים" וכו' - עד שנזכה לעורר רבוי רחמיו וחסדיו על-ידי-זה, עד שיעורר אותנו בשלמות על-ידי ספורי-מעשיות הגבוהים הנ"ל, שהם בחינת "ורב חסד".

קנ. לקוטי-הלכות, נח-והרשאה ז, ז - כל אחד מישראל צריך לקרב נפשות להשם-יתברך. וכמו שהוא צריך לצאת מגלות נפשו - כמו-כן הוא צריך לעסק להוציא אחרים עמו, לקרב נפשות הרבה להשם-יתברך, כי זה עקר עבודת האדם - "להודיע לבני האדם גבורתיו" וכו' (תהלים קמה, יב), כמו שכתוב (דברים ד, ט): "והודעתם לבניך ולבני בניך", שנאמר על התלמידים" (ברכות כא):

וזה עקר מצות זכירת וספור יציאת-מצרים - כי יציאת-מצרים הוא עקר התחלת התקרבות ישראל להשם-יתברך, על-ידי כל האותות והמופתים אשר ראינו בעינינו אז, ועל-כן מצוה לזכר זאת ולספר מזה בכל יום, כמו שכתוב (תהלים קה, ב): "שיחו בכל נפלאותיו" - כדי לקרב כל הנפשות שבעולם להשם-יתברך.

כי זה היה עקר פונתו יתברך בכל המופתים הגדולים והאותות נוראות שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים, אשר לא נשמעו ולא נראו מימות-עולם - הפל פדי לגלות אלקותו ואדנותו וממשלתו לכל באי עולם, כמו שכתוב (שמות ט, טז): "ולמען ספר שמי בכל הארץ", וכתוב (שם י, ב): "ולמען תספר באזני בנה ובן בנה" וכו'.

ועל-כן כל התורה תלוי ביציאת-מצרים - כמו שהתחיל בתחלת העשרת-הדברות (שמות כ, ב): "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ-מצרים" וכו', וכמו שהזכיר יציאת-מצרים בכמה וכמה מצוות.

כי עקר התקרבות הנפשות להשם-יתברך לקיים את כל דברי התורה - הוא על-ידי ספור יציאת מצרים - דהינו: על-ידי שמספרין גבורותיו ונפלאותיו שראינו בשעת יציאת-מצרים, ואשר אנו

רואים מאז ועד הנה - כי כל הנסים וכל הישועות, הם בבחינת יציאת-מצרים "שכולל כל הגליות שמכנים בשם מצרים" (בראשית-רבה טז, ד).

נמצא: ש"יציאת-מצרים" הוא בחינת התקרבות נפשות להשם-יתברך.

ספירת העמר
- לפי סדר התורות והשיחות -

א. ח"א י, ח - המן השב שפבר מת משה המבטל פח העבודת-אלילים, ואין עוד מי שיוכל לבטלו. אבל מרדכי ואסתר היה להם פח לבטל העבודת-אלילים של המן - כי על-ידי הארת מרדכי ואסתר, הינו בחינת הידין ורגליו - נתבטלו הכפירות, ונתרבה אמונה בעולם על-ידיהם.

וזה בחינת "עמר שעורים".

"עמר" - זה בחינת מרדכי, עין מו"ר, מר דרור" (שמות ל, כג - חליון קלט), דרור - לשון חרות (ראשי-שנה ט), הינו בחינת (שמות לב, טז): "חרות על הלחת", כמו שאמר רז"ל (ערובין נד): "אל תקרי חרות אלא חרות", שהוא בחינת התורה-בנגלה, שהוא בחינת: "עין בעין" (במדבר יד, יד).

"שעורים" - זה בחינת אסתר ברוח-הקדש" (מגלה ז), כמו שכתוב (דברים לב, ב): "פשעירם עלי דשא", לשון רוח (רש"י שם) - בחינת הצדיק שהוא הרוח-שבלב.

ובשביל זה (מגלה טז, אסתר-רבה י, ד): "כשבא המן למרדכי, מצאו עוסק בעמר שעורים, אמר להם: עמר שעורים דיכנו, אתי ונצח אותו ואת בניו" - כי על-ידי עמר-שעורים, בחינת ידיו ורגליו, בחינת המהאת-בה ורקודין - נתבטל העבודת-זרה, בחינת המן, בחינת גאות.

ובשביל זה צוה המן לעשות "עץ גבה חמשים אמה" (אסתר ה, יד) - כי רצה לבטל פח החמשים יום של ספירת-העמר, שהוא הפח של מרדכי ואסתר.

וְזֶה (בְּבִּי-תְרָא ע.ד.): "וְשָׁקִיל גְּבֵבָא דְעַמְרָא" - זֶה בְּחֵינַת 'עַמְר'.
 וְזֶה בְּחֵינַת 'עַמְרָא' - זֶה בְּחֵינַת 'שְׁעוּרִים', בְּחֵינַת 'אֶסְתֵּר בְּרוּח־הַקֹּדֶשׁ', שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'רְגֻלִין'.

ב. ח"א נא, ז - "צַעֲקַתְנוּ יוֹדַע תַּעֲלֹמוֹת" (תַּפְּלַת אֲנָא בַּחַח) - הַצַּעֲקוֹת שֶׁאֲדָם צוֹעֵק בְּתַפְּלוֹתוֹ וּבַתּוֹרָתוֹ כְּשֶׁנֶּסְתַּלְקִין הַמַּחִין בְּבְחֵינַת עֵבוֹר, הֵן בְּחֵינַת 'צַעֲקַת הַיּוֹלְדֵת' בְּשִׁעָה שֶׁהִיא כּוֹרַעַת לִילֵד, שְׂרָאמַת 'עִיָּן קַלִּין' כְּמִנְיֵן תְּבוּת שְׁבַמְזִמּוֹר "וַיַּעֲבֹד" (תְּהַלִּים כ), וְאִז מוֹלְדֵת (זֶהר פְּנָחַס רַמְט:).

וְהַשְּׁבָעִין קַלִּין, הֵם בְּחֵינַת 'שְׁבָעָה קוֹלוֹת' שֶׁאָמַר דוֹד עַל הַמִּים (תְּהַלִּים כט), שֶׁכֵּל אֶחָד כְּלוֹל מֵעֶשֶׂר. וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁהוּא יוֹדַע תַּעֲלֹמוֹת שֶׁל הַמַּחִין, הוּא מֵאֲזִין צַעֲקַתְנוּ, בְּחֵינַת (תַּפְּלַת אֲנָא בַּחַח): "צַעֲקַתְנוּ יוֹדַע תַּעֲלֹמוֹת."

וְהוּא בְּמָקוֹם צַעֲקַת הַשְּׂכִינָה, כְּאִלוֹ הִיא צוֹעֵקַת - וְאִז מוֹלְדֵת הַמַּחִין. וְזֶה בְּחֵינַת (שְׁל"ה): "הַקּוֹל מְעוֹרֵר הַכּוֹנֵן" - הֵינּוּ הַמַּחִין.

ג. ח"א קפב - דַּע: שֶׁכֵּל מַה שֶׁהַעוֹלָם מְדַבְּרִים בְּסַפִּירָה בְּכֹל יְמֵי הַסַּפִּירָה, הֵם מְדַבְּרִים רַק מִהַסַּפִּירָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְיָמֵי שֶׁהוּא מְבִיֵן, יוֹכֵל לְשָׁמַע וְלִידַע זֹאת, אִם יִטָּה אֲזַנּוֹ הַיֵּטֵב לְסַפִּירֵי דְבָרֵיהֶם, יִשְׁמַע שֶׁהֵם מְדַבְּרִים רַק מִהַסַּפִּירָה שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם.

ד. ח"ב נג - עַקֵּר הַזִּדְכָּכוֹת שְׁנִים-עֶשֶׂר שְׁבָטֵי י"ה, שֶׁהֵם מ"ט אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם בְּחֵינַת מ"ט שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה, הֵיחָ בְּמַצְרִים, שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'מִצַּר הַגְּרוּן', שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'תְּשׁוּבָה עֲלָאָה' (פְּרִיעֵץ-חַיִּים, שַׁעַר חַג הַמַּצּוֹת פ"ז).

וְעַל-כֵּן אַחַר שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ שָׁם בְּמַצְרִים וְזָכוּ לְצֵאת מִשָּׁם - סָפְרוּ מ"ט יְמֵי הַסַּפִּירָה, כְּנֶגֶד מ"ט 'שְׁעָרֵי-תְּשׁוּבָה', בְּחֵינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת הַנֵּל.

וּבַיּוֹם הַחֲמִשִּׁים - אִז (שְׁמוֹת יט, כ): "וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי", זֶה בְּחֵינַת (מִלְאֲכֵי ג, ז): "וְאִשׁוּבָה אֲלֵיכֶם" - בְּחֵינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ בַּעֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל, בְּחֵינַת 'שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים'.

וְזֶהוּ (שְׁמוֹת א, א): "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ" - סוֹפֵי תְּבוּת הֵם אוֹתִיּוֹת 'תְּהַלִּי"ם' וְאוֹתִיּוֹת 'תְּשׁוּבָה"ה'.

כִּי עַל-יְדֵי 'תְּהַלִּים', זוֹכִין לְתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא בְּחֵינַת "שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה" וְכוּ'. כִּי מ"ט 'שְׁעָרֵי-תְּשׁוּבָה', הֵם בְּחֵינַת מ"ט אוֹתִיּוֹת שִׁישׁ בְּשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה, לְהַזְדַּכֵּךְ שָׁם.

ה. לְקוּטֵי-הַלְּכוֹת, רֵאש־חֲדָשׁ ו, ז - וְזֶה בְּחֵינַת גְּדֹל הַצַּעֲקָה מֵעַמְקֵי הַלֵּב שֶׁנּוֹהֲגִין בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל הַכְּשָׁרִים לְצַעֵק בְּשַׁעַת הַסַּפִּירָה, כִּי הוּא בְּחֵינַת צַעֲקַת הַלֵּב "מִמַּעַמְקִים" (תְּהַלִּים קל, א) - כְּדֵי שֶׁנִּזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ 'עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת', כְּדֵי שֶׁנִּזְכָּה לְטָהֵר עַל-יְדָם מִזְּהָמַתְנוּ וּמִטְמָאֲתָנוּ - כְּדֵי שֶׁנִּזְכָּה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת וְכוּ'.

ו. סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, עֲנִינֵי 'סַפִּירַת הָעַמְר' - [א] עַל-יְדֵי 'סַפִּירַת-הָעַמְר', נִצּוֹלִין מִ'גְּרוּשׁ' (סַפִּירַת-הָעַמְר ח"ב א). **[ב]** בְּיוֹתֵר צָרִיד לְהִזְהֵר לְטַבֵּל לְקַרְיוֹ בְּיַמֵּי עַמְר (סַפִּירַת-הָעַמְר ח"ב ב). **[ג]** בְּסַפִּירַת-הָעַמְר - יוֹכֵלִין לְהַכְנִיעַ אֶת הַמַּסּוֹר. וְסִימָן: לְעַמְר"ר - רֵאשִׁי-תְּבוּת: מ'אִיגְרָא ר'מָא ל'בִּירָא ע'מִיקָתָא (סַפִּירַת-הָעַמְר ח"ב ג).

ז. לְקוּטֵי-הַלְּכוֹת, 'פְּקֻדוֹן' ז, ה-ז - עַקֵּר כּוֹנֵן הַסַּפִּירָה, שֶׁצָּרִיכִין לְסַפֵּר בְּכֹל יוֹם בְּפָה מְלֵא: שֶׁצָּרִיכִין לְדַעַת וּלְזַכֵּר הַיֵּטֵב: שִׁימֵי הָאָדָם מְנוּיִים וְסַפּוּרִים בְּמַסְפֵּר וּבְמִנְיֵן כָּל יוֹם וְיוֹם, וְהָאָדָם יִצְטָרֵךְ לְתַן דִּין וְחֶשְׁבוֹן מִכָּל יוֹם וְיוֹם, כִּי אִין שׁוּם יוֹם, וְאִפְלוֹ שְׁעָה וְרַגַע אַחַת, אֵינּוּ הוֹלֵךְ לְבַטְלָהּ, בְּבְחֵינַת "שְׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה". שֶׁהַשְּׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁהֵם יְמֵי הַסַּפִּירָה, צָרִיכִין לְהִיּוֹת תְּמִימוֹת וְשְׁלֵמוֹת בְּעִבוּדַת-הַשָּׁם, וְלֹא יִלָּךְ מֵהֶם רַגַע לְאִבּוּד. כִּי הַשְּׁבַע שַׁבָּתוֹת מְרַמְזִין עַל כָּל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם.

כִּי מִחֲמַת 'זְהַמַּת מַצְרַים' יוֹכֵלִין הַסַּטְרָא-אַחֲרָא וְהַקְּלָפוֹת לְבַלְבֵּל אֶת הַמַּח, שִׁיטְעָה אֶת עַצְמוֹ: כְּאִלוֹ אִין הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא בּוֹ, מְסַגֵּל לְעִבּוּדַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, וְיִרְצָה לְדַחוֹת עִבּוּדַת-הַשָּׁם מִיּוֹם לְיוֹם, כְּמִצּוֹי זֹאת בְּרַב בְּנֵי-אָדָם, שֶׁעַקֵּר הַתְּרַחֲקוּתָם מֵעִבּוּדַת-הַשָּׁם, הוּא רַק עַל-יְדֵי-זֶה שְׂדוּחִין עַצְמָן מֵעִבּוּדַת הַשָּׁם מִיּוֹם לְיוֹם, עַל-יְדֵי הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַעֲפוּבִים שִׁישׁ בְּכֹל יוֹם, עַד שֶׁנִּדְמָה כְּאִלוֹ אִין זֶה הַיּוֹם נִמְנָה וְנִסְפָּר כְּלָל, וְכְאִלוֹ הַיּוֹם הַזֶּה אֵי-אֶפְשֵׁר לְעַבֵּד הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן דוֹחָה עַצְמוֹ לְיוֹם הַמָּחָר, וְלְיוֹם הַמָּחָר נִמְצָאִים מְנִיעוֹת וּבְלוּלִים

ח. שיח-שרפי-קדש החדש ח"ג תנח; נחלי-אמונה נ - אָמַר מוֹהַרְנָת ז'ל: **פִּי הַמ"ח קַנְיָנִים הַמְבַאֲרִים בְּמַסְכַּת אָבוֹת (פ"ו מ"ו) - הֵם פִּנְגָד מ"ט יְמֵי הַסְפִירָה. וְהַמְדָּה הַמ"ט הִיא תְּפִלָּה.**

« פְּלִיאוֹת שְׁלֹש־רִגְלִים »
- לְפִי סֵדֵר הַתּוֹרוֹת וְהַשִּׁיחוֹת -

א. ח"א יד, י - "חַגְנוּ" (תְּהַלִּים פֵּא, ד) - זֶה בְּחִינַת 'תְּפִלָּה', 'עֲבוּדָה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (פְּסָחִים ק"ח.): "לְמָה נִסְמְכָה פְּרֻשֵׁת עֲבוֹת לְמוֹעֲדִים", לֹאמַר: כָּל הַמְבִזָּה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוּדַת-אֱלִילִים.

נִמְצָא: 'שְׁמִירַת הַמוֹעֵד', זֶה בְּחִינַת 'עֲבוּדָה תְּמִיחָה', וְאֵין 'עֲבוּדָה' אֶלָּא 'תְּפִלָּה' - וְעַל-יְדֵי 'תְּפִלָּה' יְבוֹא ל'שְׁלוֹם הַכֶּלֶל'.

ב. ח"א יט, בְּסוּף - "וְרוֹמְמָתְנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת" (תְּפִלַּת שְׁלֹש־רִגְלִים) - עַל-יְדֵי 'לְשׁוֹן-הַקֶּדֶשׁ', רוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְזֶה בְּחִינַת (בְּרַשִׁית רַבָּה לֵא, ח): "לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן" - כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת נוֹפְלִים עַל-יְדֵי 'לְשׁוֹן-הַקֶּדֶשׁ'.

ג. ח"א ל, ה; ח"א קלה - עֵקֶר ה'חִיּוֹת' הוּא מ'אוֹר־הַפְּנִים', בְּחִינַת (מִשְׁלֵי טז, טז): "בְּאוֹר פְּנֵי מִלְכָּד חַיִּים".

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת ה'מַלְכוּת', בְּחִינַת 'חֲכֻמָּה תִתְּאָה' - אֶל 'אוֹר־הַפְּנִים' הַמְאִיר ב'שְׁלֹש־רִגְלִים'.

כִּי עֵקֶר 'אוֹר־הַפְּנִים' הוּא 'שְׁמֻחָה', כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (שָׁם טו, יג): "לֵב שְׂמֵחַ יִיטֵב פְּנִים". וְעֵקֶר ה'שְׁמֻחָה' הוּא מִן ה'מְצוּוֹת', כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (תְּהַלִּים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרִים מְשֻׁמְחֵי לֵב".

וְעֵקֶר ה'שְׁמֻחָה' הוּא ב'לֵב', כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (שָׁם ד, ח): "נִתְּתָ שְׂמֻחָה בְּלִבִּי". וְהַלֵּב שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה הֵם הַשְּׁלֹש־רִגְלִים, בְּחִינַת (וַיִּקְרָא כג, ד): "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ", וְרַשִׁי-תִּבּוֹת 'אִמ"י', שֶׁהִיא "אִם לְבִינָה" (מִשְׁלֵי ב, ג), ו"בִּינָא לְבָא" (תְּקוּנַת-זֶהַר יז, פֶּתַח אֲלִיָּהוּ).

וְהַשְׂמֻחָה שֶׁל כָּל הַמְצוּוֹת שְׂעוֹשִׁין בְּכָל הַשָּׁנָה - הוּא מִתְּקַבֵּץ אֶל הַלֵּב, שֶׁהֵם הַשְּׁלֹש־רִגְלִים. וְעַל-כֵּן הֵם יְמֵי שְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (דְּבָרִים טז, יד): "וְשֻׂמְחָתָ בְּחֻגְךָ".

אַחֲרֵים, וְדוּחָה עֲצֻמוֹ לְהִלָּךְ, וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם, עַד שְׂרֵב יְמֵיהֶם כָּלִים בְּזָה לְהַבֵּל וְלָרִיק חֲסִי-וְשְׁלוֹם.

וּבִאֲמַת בּוֹדָאִי: כְּפִי הַתְּגַבְרוֹת הַשְּׂתַטְחוֹת וְהַתְּפִשְׁטוֹת הַסְטֵרָא-אַחֲרָא שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם, בּוֹדָאִי קִשָּׁה מְאֹד לְעַסֵּק בְּעֲבוּדַת-הַשֵּׁם. אֲבָל צְרִיכִין לִידַע הַיֵּטֵב: שֶׁאֵף-עַל-פִּי-כֵן, זֶה הַיּוֹם הוּא יוֹם, וְעוֹלָה בְּחֻשְׁבוֹן, וּבּוֹדָאִי יֵשׁ בּוֹ טוֹב. הַיְנוּ: כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ חֲכֻמָּה וְשִׁכְל מִיְחָד דְּקִדְשָׁה, שֶׁיִּכְוֹלִין לְהַכִּיר וּלְהַשִּׁיג הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ עַל-יְדוֹ, שֶׁזֶה הָעֵקֶר, וְכָל אֶחָד מִטַּל עֲלָיו לְהַמְשִׁיךְ זֶה הַחֲכֻמָּה וְהַשִּׁכְל בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּפִי בְּחִינַתוֹ.

עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַתְּגַבֵּר וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְשַׁבֵּר הַקְּלִפָּה, שֶׁהֵם כָּלֵל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַבְּלִבוֹלִים הַנִּזְכָּרִים, וְלִידַע וּלְהַאֲמִין: "שֶׁדִּיקָא בְּיוֹם זֶה יִכּוֹל לְהַתְּקַרֵּב לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, וְלִמְצֹא הַטוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דִּיקָא, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ". וְזֶה יְסוּד כָּלֵל 'קְבֻלַּת-הַתּוֹרָה', בְּבְחִינַת: "הַיּוֹם הַזֶּה אֲנִכִּי מְצוּדָה" וְכוּ', וּכְתִיב: "אֲשֶׁר אֲנִכִּי מְצוּדָה הַיּוֹם", וְכֵן הַרְבֵּה, שֶׁזֶה בְּחִינַת: "הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמְעוּ" - שְׁמִי שְׂרוּצָה לְדַבֵּק עֲצֻמוֹ בְּהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, וְלִשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, וּלְקַבֵּל עֲלָיו עַל תּוֹרָה וְעֲבוּדַת-הַשֵּׁם, צְרִיךְ לִידַע בְּכָל יוֹם וְיוֹם: "שֶׁהָעֵקֶר הוּא 'הַיּוֹם הַזֶּה' דִּיקָא שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ, וְלֹא לְדַחוֹת מִיּוֹם לְחֻבְרוֹ כְּלָל".

וְזֶה בְּחִינַת 'מְצוּת סְפִירַת-הָעֵמֶר', שֶׁהוּא 'הַכְּנָה לְקְבֻלַּת-הַתּוֹרָה'. לְהוֹרוֹת: שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, כִּי אִם בְּשִׁיזְדֻעִין: "שֶׁהָעֵקֶר הוּא 'הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בּוֹ, וְלֹא לְדַחוֹת מִיּוֹם לְיוֹם"! - כִּי כָּל יְמֵי הָאָדָם מְנוּוִיִּים וְסַפּוּרִים, וְהַלּוֹאִי שֶׁיִּפְרַע חוֹבַת כָּל יוֹם וְיוֹם בְּזַמְנוֹ. וְעַל-יְדֵי שְׁסוּפְרִין 'שִׁבְעַת שְׁבָתוֹת' קִדְּם 'קְבֻלַּת-הַתּוֹרָה', יוֹצֵאִין מִטְּמָאָה לְטַהָרָה, וּמְמַשִּׁיכִין הָאֲמַת וְהַקֶּדֶשׁ עַל-עֲצֻמוֹ, שֶׁיִּדַע תְּמִיד בְּכָל יוֹם וְיוֹם: שֶׁהָעֵקֶר הוּא 'הַיּוֹם הַזֶּה' דִּיקָא.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְסַפֵּר בְּפֶה מְלֵא - כִּי הַדְּבוּר יֵשׁ לוֹ כַּח גְּדוּל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם, אֲפִלּוּ בְּעַת שֶׁאִינוּ נִקְי עֲדִין מְזַהְמָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת. אֲבָל אַחַר קְבֻלַּת הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת, אֲזִי אֵין צְרִיכִין עוֹד לְסַפֵּר הַיָּמִים בְּפֶה מְלֵא בְּכָל יוֹם בְּשֶׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, כִּי כְּבָר הִמְשַׁכְּנוּ עֲלֵינוּ הַקֶּדֶשׁ עַל-יְדֵי 'מְצוּת סְפִירַת-הָעֵמֶר' וְקְבֻלַּת-הַתּוֹרָה, עַד שֶׁמִּמֵּלֵא צְרִיכִין לְזַכֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁזֶה הַיּוֹם מְנוּי וְסַפּוּר, וְצְרִיכִין לְצַאת בּוֹ חוֹבַת הַיּוֹם בְּזֶה הַיּוֹם דִּיקָא, שֶׁזֶה עֵקֶר הַקֶּדֶשׁ.

[ב'לקוטי עצות' (מעדי-השם, שלש-רגלים ב): וְזֶהוּ הַשְּׂמֵחָה שֶׁל יוֹם-טוב. כִּי אִזּוֹ מִתְקַבֵּץ וּמִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֵחָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת שֶׁל כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל הַמְּצוּוֹת שְׂעוּשֵׁין בְּכָל הַשָּׁנָה.

וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל-עֲצָמוֹ הַשְּׂמֵחָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת שֶׁל הַמְּצוּוֹת שֶׁהוּא שֹׂמֵחַת יוֹם-טוֹב בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלָה.

מְכַלֵּשׁכֵן וְכַל-שֶׁכֵן בְּיוֹם-טוֹב קָדֵשׁ בְּעֲצָמוֹ, שְׂאֵז חִיבִים לְשִׂמְחָה מְאֹד כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב: "וְשִׂמְחָתָּ בַחֲגֹד" - כִּי אִזּוֹ מִתְקַבֵּץ יַחַד הַשְּׂמֵחָה שֶׁל כָּל הַמְּצוּוֹת אֲשֶׁר אֵין שְׂעוֹר וְעָרֵף לְשִׂמְחָה הַזֹּאת כְּאֲשֶׁר יִבְרַן כָּל אֶחָד בְּלִבּוֹ].

וְאִזּוֹ מְאִיר הַפְּנִים עַל-יְדֵי הַשְּׂמֵחָה, בְּבַחֲיִנּוֹת: "לֵב שִׂמְחָה יִיטֵב פְּנִים" - בְּשִׁבִיל זֶה נִצְטוּיְנוּ (שֵׁם שֵׁם, טז): "שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָה אֶת פְּנֵי ה' אֶלְקֵינוּ", בְּשִׁבִיל לְקַבֵּל אֹרֶת-הַפְּנִים.

וְזֶה בַּחֲיִנּוֹת (סִפָּה כז): "חֵיב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרִגְלָה" - בְּדִי לְקַבֵּל אֹרֶת-הַפְּנִים, וְלַהֲחִיזוֹת אֶת בַּחֲיִנּוֹת הַמְּלָכוֹת. וְזֶה (תְּהִלִּים פה, יד): "צִדְקָה לְפָנָיו יִהְיֶה", "צִדְקָה מְלָכוֹתָא קִדְיִשָׁא" (פֶּתַח אֱלֹהִים), כְּשִׂמּוּלִיכִין אֹתָהּ אֶל אֹרֶת-הַפְּנִים. הַעֲקָר עַל יְדֵי בַּחֲיִנּוֹת: "וַיִּשֶׂם לְדָרוֹךְ פְּעָמָיו", הֵינּוּ 'שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה' וְכוּ', שְׂעַל-יְדֵיהֶם מְקַבְּלִין מְאֹרֶת-הַפְּנִים כִּנְ"ל.

וְלַפְעָמִים שְׂנוּפֵל חֲסִין-שְׁלוֹם בַּחֲיִנּוֹת ה'מְלָכוֹת-דְּקַדְשָׁה, בַּחֲיִנּוֹת 'חֲכֵמָה-תְּתַאֲה', לְגַלוֹת שֶׁל 'אַרְבַּע-מְלָכוֹת', כִּי ה'מְלָכוֹת' הוּא בַּחֲיִנּוֹת 'דָּל'ת', בְּגִין דְּלִית לָהּ מְגֻרְמָה כְּלוּם. וְצָרִיךְ לְרְאוֹת לְחַתְּכָה וְלַהֲבַדִּילָהּ מִבֵּין ה'אַרְבַּע-גְּלוֹת', וְלַהֲעֵלוֹתָהּ מִשָּׁם.

וְזֶה (שְׂמוּאֵל-ט טו, לג): "וַיִּשְׁפֹּף שְׂמוּאֵל אֶת אֲגָג" - כִּי 'אֲגָג' הוּא כְּלָלוֹת ה'אַרְבַּע מְלָכוֹת דְּסִטְרָא-אַחְרָא.

וְזֶה שְׂפִרְשׁ רַש"י: "וַיִּשְׁפֹּף", "חֲתָכוּ לָד" - שְׂחַתְּךָ וְהַבְּדִיל הַדָּל'ת, ה'מְלָכוֹת-דְּקַדְשָׁה, מֵאֲגָג' שֶׁהוּא 'כְּלָלוֹת אַרְבַּע מְלָכוֹת דְּסִטְרָא-אַחְרָא, וְהַעֲלָה אֹתָהּ בְּשִׁלְשֵׁי-רִגְלִים.

וְזֶה: "וַיִּשְׁפֹּף" - רְאֵי-תְבוֹת שְׂבוּעוֹת סְפוֹת פְּסָח, כִּי עָקָר חִיוֹתָהּ מְאֹרֶת-הַפְּנִים שְׂבִשְׁלֵשֵׁי-רִגְלִים. בְּבַחֲיִנּוֹת (שְׂמוּאֵל-ב יא, א): "וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה לְעַת צֵאת הַמְּלָכִים". תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה זֶה בַּחֲיִנּוֹת שְׂלֵשֵׁי-רִגְלִים, שֶׁהֵם 'יְמֵי דִין', 'יְמֵי תְּשׁוּבָה', כְּמֵאֲמַר חֲז"ל (רַאשֵׁי-הַשָּׁנָה טז): "בְּפֶסַח נִדְוָנִין עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרָת" וְכוּ'.

וְאִזּוֹ "עַת צֵאת הַמְּלָכִים" (דְּבָרֵי-הַיָּמִים-א, כ, א), שְׂמוּצִיאִין אֶת בַּחֲיִנּוֹת ה'מְלָכוֹת-דְּקַדְשָׁה' מְגַלְיוֹת שֶׁל

ה'אַרְבַּע-מְלָכוֹת', וּמַעֲלִין אֹתָהּ אֶל אֹרֶת-הַפְּנִים הַמְּאִיר בְּשִׁלְשֵׁי רִגְלִים.

וְעַל-כֵּן יֵשׁ אַרְבַּע בַּחֲיִנּוֹת בְּכָל רִגְלָה: "בְּפֶסַח הַם אַרְבַּע פּוֹסוֹת" וְכוּ', כְּנֶגֶד בַּחֲיִנּוֹת הַד', בַּחֲיִנּוֹת מְלָכוֹת, שְׂצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל אֹרֶת-הַפְּנִים, עַל-יְדֵי שְׂמֵחָת הַמְּצוּוֹת שְׂמֵחָתָבְצִין לְתוֹךְ הַרְגְּלִים.

ד. ח"א לא, ט - ב'שְׁלֵשֵׁי-רִגְלִים', נִתְגַּלֵּין פְּנֵי ה' ה', בַּחֲיִנּוֹת (דְּבָרִים טז, טז): "וְלֹא יִרְאֶה אֶת פְּנֵי ה' רִיקָם", בַּחֲיִנּוֹת 'פְּנִים'.

וּבְזֶה שְׂכָל אֶחָד מְבִיא 'עוֹלֹת רְאִיָּה' מִיְגִיעָתוֹ שְׂמֵחָתָבְצֵה כָּל הַשָּׁנָה - עַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן וְנִתְעַלָּה כָּל לַחְמוֹ וּפְרֻנְסָתוֹ, בְּבַחֲיִנּוֹת "לֶחֶם הַפְּנִים".

ה. ח"א מא; לְקוּטֵי-עֲצוֹת 'שְׂמֵחָה' יב - עַל-יְדֵי 'רְקוּדִין שֶׁל מְצוּה', כְּגוֹן: שְׂשׁוֹתָה יִין בְּשַׁבַּת יוֹם-טוֹב וְכוּ', וְשׁוֹתָה בְּמִדָּה, וְכוֹנְנָתוֹ לְשָׂמִים לְזָבוֹת לְשִׂמְחָת יִשְׂרָאֵל, לְשִׂמְחָה בְּהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוֹ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ', וְנִתְעוֹרֵר לְשִׂמְחָה עַל-יְדֵי-זֶה. עַד שְׂנִמְשָׁךְ הַשְּׂמֵחָה לְתוֹךְ הַרְגְּלִים, דְּהֵינּוּ: שְׂמֻרְקָד מַחְמַת שְׂמֵחָה.

עַל-יְדֵי-זֶה מְגֻרְשׁ הַחִיצוֹנִים הַנְּאָחִזִים בְּהַרְגְּלִין, וּמְמַתִּיק וּמְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים, וְזוֹכָה לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת. וְהַתְּלַחְבוֹת הַזֹּאת שֶׁל הַרְקוּדִין הִיא "אִשָּׁה רִיחַ גִּיחַח לַח" (וַיִּקְרָא א, ט).

ו. ח"א קלה - סְגָלָה לְהַנְצִל מְצַדְלוֹת' - לְכַבֵּד ה'יָמִים-טוֹבִים', וְלְקַבֵּל 'יוֹם-טוֹב' בְּשִׂמְחָה וּבְהַרְחַבַת הַלֵּב כְּפִי יְכָלָתוֹ.

כִּי מִשָּׁה רַבְּנוֹ עֲלוּי-הַשְּׁלוֹם - עַל-יְדֵי שְׂזָכָה לְאַרְבַּעִים-וְתִשְׁעָה שְׂעָרֵי בֵּינָה, זָכָה לְהִיוֹת "עָנּוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם" (בַּמִּדְבָּר יב, ג). וְיוֹם-טוֹב מַחִין דְּאֵמָא, שֶׁהִיא בֵּינָה. וְעַל-כֵּן כְּשִׂמְקַבֵּל אֶת הַיּוֹם-טוֹב, זוֹכָה לְעַנְּוָה.

כִּי יוֹם-טוֹב בְּגִימְטְרִיא ס"ג עִם ה'י' אוֹתִיוֹת, כְּמוֹבָא בְּפָנּוֹת, שֶׁהוּא הַפָּדָה ג"ס רוּחַ. כִּי יוֹם-טוֹב מְבַטֵּל הַגְּדָלוֹת, כִּי טַבַּע הַקְּטָנוֹת שְׂיִתְבַטֵּל לְגַבֵּי הַגְּדָלוֹת.

וְעַל-כֵּן כְּשִׂמְקַרְב לְהַצְדִּיק נִתְבַטֵּל הַגְּדָלוֹת, כִּי עַל-יְדֵי אוֹר הַגְּדוּל שֶׁל הַצְדִּיק, נִתְבַטֵּל לְגִמְרֵי.

וְעָקָר כַּח קְדֻשַׁת יוֹם-טוֹב, תְּלוּי בְּצַדִּיקִים, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (וַיִּקְרָא כג, ד): "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדֵם", "אֵל תִּקְרִי אֹתָם אֵלָּא אֹתָם" (רַאשֵׁי-הַשָּׁנָה כד).

ועל־כן כְּשֶׁמִקְבֵּל וּמְכַבֵּד אֶת הַיָּמִים טוֹבִים, וּמְקַבֵּל אֹזֶר הַגְּדוֹל שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת צַדִּיק - נִתְבַטֵּל הַגְּדֻלוֹת שָׁלוֹ, בִּי הַקְטָנוֹת בְּטַל לְגַבֵּי גְדֻלוֹת.

ועל־כן (סֵפֶה כז): **"חַיֵּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרַגְלָא"** - בִּי עַקֵּר פַּח יוֹם טוֹב תְּלוּי בְּצַדִּיקִים.

וְזֶה פֶּרוּשׁ (תַּהֲלִים עה, ג): **"כִּי אָקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט"** - כְּשֶׁאֶקְבֵּל אֶת הַיָּמִים טוֹבִים, עַל־יְדֵי־זֶה אֲזַכֶּה לְעֵנֹוה, בַּחֲנִינַת "מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (חֲלִין פט): **"יְכוּל אֶפְלוֹ אִם הִגִּים יְדַעְתוּ, תִּלְמוּד לֹא מֵר: מִיִּשְׂרָאֵל תִּשְׁפֹּטוּ בְּנֵי אָדָם"**.

וּבְזֶה מֵיֵשֵׁב שֶׁפִּיר מִה שֶׁהִקְשׁוּ בְּגִמְרָא (סֵפֶה כז): **"עַל רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁאָמַר: מִשְׁבַּח אֲנִי אֶת הָעֲצָלָנִים בְּרַגְלָא שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טז, יד): 'וְשִׂמְחַת בְּהַגְדָּא, וְהָאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן חַיֵּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרַגְלָא, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים ב, ד, כג): 'מִדּוּעַ אֶת הַלְכַת' וְכוּ', עֵינֵי־שָׁם הֵיטֵב.**

כִּי אֵף שֶׁהוּא בְּרַחוּק מֵאֵה פֶּרְסָה מֵרַבּוֹ בְּיוֹם טוֹב, וְלֹא אֲזַל וְאָתִי בְּיוֹמָה - עַל־כִּלְזֶה הוּא מְחַיֵּב לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרַגְלָא, הֵינֵנו: שֵׁיפִיר 'פְּנֵי רַבּוֹ' בְּרַגְלָא, הֵינֵנו שֵׁיכַבֵּד אֶת הַיָּמִים טוֹב, וְיִקְבֵּל 'אֹזֶר הַגְּדוֹל' שֶׁל יוֹם טוֹב, בַּחֲנִינַת 'פְּנֵי רַבּוֹ' וְכוּ', בִּי עַקֵּר קִדְשַׁת יוֹם טוֹב תְּלוּי בְּצַדִּיקִים, וְכִשְׁמִקְבֵּל אֶת הַיָּמִים טוֹב הוּא מְקַבֵּל 'פְּנֵי רַבּוֹ' מִמֶּשׁ.

עוֹד שֶׁמַּעֲנֵנוּ בְּעֵינֵינוּ זֶה: אִם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק, יוֹכֵל לְהַרְגִּישׁ קִדְשַׁת יוֹם טוֹב, כִּי הַצְדִּיק הוּא בַּחֲנִינַת קִדְשַׁת יוֹם טוֹב, וְעַקֵּר יוֹם טוֹב תְּלוּי בְּצַדִּיקִים. וְהַסִּימָן עַל־זֶה אִם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק, הוּא אִם יֵשׁ לוֹ שִׁפְלוּת, כִּי טֹבַע הַקְטָנוֹת, שִׁיתְבַטֵּל לְפָנֵי גְדֻלוֹת כְּנ"ל.

[בְּלִקוּטֵי־עֲצוֹת (מוֹעֲדֵי ה', 'שְׁלֹש־רְגָלִים' ה): בְּיוֹם טוֹב - צְרִיף לְשׁוֹב בְּתִשְׁבָּה מִתּוֹךְ שִׁמְחָה, כִּי בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים הָעוֹלָם נִדוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: **"בְּאַרְבַּעַת פְּרָקִים"** וְכוּ', עַל־כֵּן צְרִיכִין אֲז לְשׁוֹב בְּתִשְׁבָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹצֵא מְלָכוֹת דְּקִדְשָׁה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת כְּנ"ל, וּמְקַרֵּב אֶת הַגְּאֻלָּה].

ז. ח"א קמד - יֵשׁ יָמִים שֶׁהַתְּרָה אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (פְּסָחִים סח): **"חֲצִיזוּ לַה' וְחֲצִיזוּ לָכֶם"**. וְהַצְדִּיק, אֶפְלוֹ בְּזֹאת ה' חֲצִיזוּ, הוּא כּוֹבֵשׁ אֶת יְצֵרוֹ, וְאוֹחֵז תְּאוּתוֹ בְּיָדוֹ.

ח. ח"א רלה - דַּע: שְׁמִי שֶׁהוֹלֵךְ וְנַחֲלֵק וְנוֹפֵל, וְאֲזִי הָעוֹלָם שׁוֹחֲקִין מִמֶּנּוּ, וְהוּא מִתְבַּיֵּשׁ מְזֵה, זֶה בָּא עַל יְדֵי שִׁפְגָם בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב.

כִּי **"יוֹם טוֹב"** נִקְרָא **"רַגְלָא"**, וְגַם נִקְרָא **"מוֹעֵד"**, וְעַל־יְדֵי שִׁפְגָם בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, נַעֲשֶׂה מְזֵה **"רַגְלָא מוֹעֵד"**, עַל־כֵּן רַגְלוֹ מוֹעֵדָה וְנִפְלָא.

וְזֶה הַשְּׂחֹק שֶׁשׁוֹחֲקִין - הוּא בַּחֲנִינַת הַשְּׂמֻחוֹת נְפוּלוֹת מִפְּגָם שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, וְעַל־כֵּן מִתְבַּיֵּשׁ, כִּי 'עֲבוּדַת־אֲלִילִים' נִקְרָא 'בְּשֵׁת' (הוֹשַׁע ט, י), **"וְהַמְבֹזָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת כְּאִלּוֹ עוֹבֵד עֲבוֹתִים"** (פְּסָחִים קיח), עַל־כֵּן בָּאָה עָלָיו בּוֹשָׁה. וְלִפְעָמִים הוּא לוֹ לְכַפֵּרָה, וְלִפְעָמִים אֵין נִתְכַּפֵּר לוֹ בְּזֶה, רַק כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ שִׁשׁוּב.

ט. ח"ב א, דה - יֵשׁ שְׁלֹשׁ מִדּוֹת שֶׁמִּפְסִידִין הַיָּרְאָה הַתְּלוּיָה בְּלֵב. (א) תְּאוּת־מְמוֹן. (ב) תְּאוּת־אֲכִילָה. (ג) תְּאוּת־מִשְׁגָּל. - וְלִתְקַן 'שְׁלֹשׁ מִדּוֹת' אִלּוּ הוּא עַל־יְדֵי ה' יְדַעְתוּ, שֶׁצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב, בְּבַחֲנִינַת (דְּבָרִים ד, לט): **"וַיְדַעְתָּ הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתָּ אֶל לְבָבְךָ"**.

כִּי ה' יְדַעְתוּ הוּא בַּחֲנִינַת 'תְּלַת מַחֲוִין', 'תְּלַת חֲלָלֵי דְגִלְגָּלְתָא', וְהֵם בַּחֲנִינַת 'שְׁלֹש־רְגָלִים', כִּי כָּל 'רַגְלָא' הוּא בַּחֲנִינַת 'הַתְּחַדְּשׁוֹת הַמַּחֲוִין', שֶׁנִּמְשָׁךְ 'שׁוֹכֵל חֲדָשׁ' לְתַקַּן 'שְׁלֹשׁ מִדּוֹת' אִלּוּ. - **"בְּפִסְחָא נִתְתַקַּן 'תְּאוּת־מְמוֹן', כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (שְׁמוֹת יב, לו): 'וְהָ נָתַן אֶת הַן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁאַלֹּם", "בְּעַל־כְּרַחֵם"** (בְּרַכּוֹת ט), כִּי הֵם לֹא רָצוּ כְּלָל, כִּי אֲז נִתְתַקַּן 'תְּאוּת־מְמוֹן' וְכוּ'.

עַל־כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד בְּכַבּוּד יוֹם טוֹב, וְלִקְבֵּל ה' שְׁלֹש־רְגָלִים' כְּרַאוּי.

וְזֶהוּ בַּחֲנִינַת (בַּמִּדְבָּר טז, ב): **"קְרוּאֵי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שָׁם"**. **"אֲנָשֵׁי שָׁם"** - זֶה בַּחֲנִינַת 'שְׁלֹשׁ מִדּוֹת' הַנ"ל, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נִקְרָא בַּחֲנִינַת 'שָׁם'.

'מְמוֹן', כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (שְׁמוֹת כ, כ): **"בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוּא אֵלֶיךָ וּבִרְכִיתֶיךָ"**, בַּחֲנִינַת (מְשָׁלֵי י, כב): **"בְּרַכַת ה' הִיא תַעֲשִׂיר" וְכוּ'**. וְגַם ה' יָרְאָה שֶׁבְּלֵב' הִיא גַם־כֵּן בַּחֲנִינַת 'שָׁם', בְּבַחֲנִינַת (דְּבָרִים כח, נח): **"לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד"**.

וְזֶהוּ: **"קְרוּאֵי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שָׁם"**, שֶׁצְרִיכִין לְקַרוֹת אֶת הַמוֹעֲדוֹת, הַשְׁלֹש־רְגָלִים, לְתַקַּן הַשְׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנ"ל, בַּחֲנִינַת 'אֲנָשֵׁי שָׁם'.

[בְּלִקוּטֵי־עֲצוֹת (מוֹעֲדֵי ה', 'שְׁלֹש־רְגָלִים' ז): עַל־כֵּן צְרִיף לְזַהֵר מְאֹד, לְכַבֵּד מְאֹד אֶת הַשְׁלֹשׁ רְגָלִים, כְּרַאוּי, בְּמֵאֵל וּמִשְׁתָּה, וּבְגָדִים

נאים, כפי יכלתו, ובקדשת וטהרת המחשבה, ובשמחה ובטוב לב, וכיוצא בזה שאר עניני קדשת ושמחת יום-טוב - כדי לזכות לצאת משלש תאוות רעות הנ"ל, שכל עקר היהדות תלוי בתקון שלש תאוות אלו.

ועל-ידי-זה זוכין: להשפעת הנבואה, ולתפלה בשלמות, ולרפואה, ולהתנוצצות משיח וכו'. עד שזוכה: שתתקיים ממשלתו על המלאכים, אשר בשביל זה נברא איש הישראלי, וזה עקר התכלית וסוף של ישראל.

י. ח"ב ד, וז"י ט - 'התגלות הרצון' הוא על-ידי 'ימים טובים', כי כל אחד מה'ימים טובים' מכריז וקורא ומגלה את הרצון, שהכל מתנהג רק על-פי רצונו בלבד, בבחינת (ויקרא כג): "מקרא קדש" - שה'יום טוב' קדש קורא ומכריז את הרצון.

כי בכל יום-טוב ויום-טוב עשה השם-יתברך עמנו אותות נוראות, הפך הטבע, שעל-ידי-זה נתגלה שהכל ברצונו, ואין שום חיוב הטבע כלל. **'ב'פסח' - 'יציאת מצרים', שהוציאנו ממצרים באותות נוראות וכו'.**

ועל-כן נקראים רגל, שהיא בחינת 'יראה' - כי על-ידי יום-טוב, שהוא 'התגלות הרצון', על-ידי-זה נעשה 'יראה'.

וכל אחד לפי מה שמרגיש ושומע את קול הקריאה של יום-טוב שמכריז וקורא את הרצון - פמו-כן יש לו 'שמחת יום-טוב'.

כי פשנתגלה הרצון שהכל ברצונו יתברך - אזי יודעים: שכל השעבודים והגלות וכל ההכפדות של העבד שהם מכבידים עלינו, על כלם ינקם בהם הוא יתברך ויגאלנו מידם

אבל בפסוברים שהכל על-פי חיוב הטבע, אין שיה נקמה בהם, מאחר שהכל מתנהג רק על-פי סדר הטבע.

וזה בחינת (תהלים נח, יא): "ישמח צדיק כי חזה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע". "פעמיו" דיקא, הינו על-ידי "שלש פעמים בשנה" (דברים טז, טז), על-ידי-זה: "ישמח צדיק כי חזה נקם" וכו'.

אך לא כל אחד ואחד שומע קול הקריאה הנ"ל של יום-טוב, כי יש חיות רעות דורסים וטורפים, חכמי-הטבע, שמראין בחכמתם המטעית שהכל על-פי הטבע, וכאלו אין שום רצון חסו-שלום, ואפלו

האותות נוראות משימים הכל בתוך דרך הטבע. וכשהם מתגברים, אזי קול שאגתם עולה ומתגבר על קול הקריאה של יום-טוב, שקורא את הרצון, ואזי נשבת שמחת יום-טוב חסו-שלום.

וזה בחינת (תהלים עד, ד): "שאגו צרריך בקרב מועדך, שמו אותם אותות" - ש'שאגת הצוררים', דהינו 'קול החיות רעות', שהם 'חכמי הטבע' - נכנס בקרב המועדים ממש, בתוך קול הקריאה של יום-טוב שמכריז וקורא את הרצון, נכנס בתוכם ממש ושואגים בקולם שהכל רק על-פי חיוב הטבע כפי סדר אותות השמים.

וזה: "שמו אותם אותות" - שמשימים אותות השמים לאותות, שאומרים שהכל רק על-פי אותות השמים, כפי חיוב הטבע.

והכנעתם של אלו החיות רעות חכמי-הטבע, הוא על-ידי חכם גדול שבקדשה, שיכול לקשר כל הרצונות בשרש הרצון, בחינת 'מצח הרצון'.

אך כנגד זה יש בחינת 'מצח הנחש', שרש חכמת-הטבע, ויניקתו מזקני-הדור שאין בהם שלמות, וצדקה מועיל לזה.

ואזי פשנכנע 'מצח הנחש' ונתגלה בחינת 'מצח הרצון' - אזי נכנעים ונופלים קול החיות רעות, ונשמע קול הקריאה של יום-טוב, שהוא התגלות הרצון.

ואזי פשנתגלה הרצון, נעשה יראה. ועל-ידי היראה יכולין לקבל החסד. וכששופע החסד, אזי אין צריכין לעשות שום עסק ומלאכה, כי אזי נתקיים (ישעיה סא הו): "ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו', ואתם כהני ה' תקראו" וכו'. וכל-זה נעשה על-ידי הצדקה.

יא. ח"ב ד, יב - 'שלש רגלים' הוא בחינת רפואה, כי על-ידי רגל ויום-טוב שהוא התגלות הרצון, על-ידי-זה נעשה בחינת הדחת וכבוס הדמים, כדי שיוכלו הדמים לסבב סבובם פסדר.

וזה בחינת רגל, בחינת (מלכים-א א, ט): "עין רוגל", "עין כובס", כמו שפרש רש"י שם. ואזי יכולים הדמים לסבב פסדר, ונתרפא בשלמות.

ובשביל זה נקרא הרגל 'חג', לשון 'סבוב', כמו שכתוב (ישעיה מ, כב): "הישב על חוג הארץ", על סבוב הארץ, כי על-ידי הדחת וכבוס הדמים, על-ידי-זה הם מסבבים פסדר.

יב. ח"ב ו - על-ידי זעה טובה (פגון: על-ידי דבר שבקדשה), נעשה שמחה, בחינת (דברים טז, יד): "ושמחת בחגך", בחינת שמחה של יום-טוב. (ולאו דוקא יום-טוב ממש, אלא כל יום שהוא בחינת טוב, נקרא יום-טוב).

פי השמחה על-ידי הדמים, פי העצבות מן הטחול, וטחול היא עכירות הדמים. וכשמתגבר עכירת הדמים של הטחול, באין חלשות חסיון-שלום. והרפואה היא זעה, פי על-ידי הזעה, יוצא האדם שיש בהדמים העכורים, ואזי נשארין הדמים זפים, ואזי זוכה לשמחה, פי עקר העצבות על-ידי הטחול, שהוא עכירת הדמים.

זזה אותיות 'זיעה', ראשי-תבות (תהלים קיח, כד): "ז'ה היום ע'שה י'י", הינו בחינת שמחה של יום-טוב, שנעשה על-ידי זעה טובה.

יג. ח"ב פא - כשאדם משמח עצמו בשמחה של מצוה, והשמחה גדולה כל-כך, עד שנוגעת עד רגליו, הינו שמרקד מחמת שמחה - נתעלים כל הדברים הנקראים רגל'.

יד. שיחות-הר"ן ב; רלח - וכן כשמגיע שבת או יום-טוב, אזי אני מוסר כל ההתנהגות וכל הענינים והתנועות של אותו השבת או היום-טוב, להשם-יתברך, שיהיה הכל כרצונו יתברך. ואזי, איך שמתנהג באותו השבת ויום-טוב, שוב אינו חושב וחושש בכל שמא לא יצא ידי-חובה בהנהגת קדשת אותו היום, מאחר שכבר מסר הכל להשם-יתברך וסמך עליו יתברך לבד.

טו. שיחות-הר"ן רצט - פי חפצו ורצונו היה מאד, שנהיה שמחים בכל השנה בלה, בפרט וכו' ובשבת ויום-טוב.

טז. ימי-התלאות, בסוף - ספר מוהרנ"ת ז"ל: שקדם איזה רגל ואיזה יום-טוב, שהעקר הוא השמחה, כמפרש בתורה (דברים טז, יד): "ושמחת בחגך" וכו', ובפרט על-פי ענין רבנו ז"ל. ובכן נפל למרה-שחורה, מי יודע אם יוכל לקיים זאת, ובפרט בעת המחלקת!?

אבל עם דרך ההתחזקות של "עוד מעט" [אביסלע איז אויך גוט - מעט זה גם טוב] שהודיעו רבנו ז"ל בהתורה [לענין 'למוד התורה', עיר-שם] - אז מיד עלה בדעתו: "איך אפשר שלא יזכה לשמחה מעט,

ואולי עוד מעט, ועוד מעט!" - עד שיצא מהמרה-שחורה לגמרי.

יז. ספר-המדות, עניני 'שלש-רגלים' -
[א] על-ידי אמירת הלל בקול גדול, זוכים לאהבת השם-יתברך (אהבה ח). **[ב]** על-ידי קריאת הלל, יושיע לך הקדוש-ברוך-הוא מאויבך (מריבה ג). **[ג]** אמירת הלל וצדקה מסגלין לחן בעיני השר (שרים ג). **[ד]** פרשיות המועדים הכתובים בפרשת פנחס - מסגלים בקריאתם לבטל דינים, ומסגלים לזפות בדיני עפוי"ם (המתקדין ח"ב ד). **[ה]** כשמבזה את המועדות, בא להרהורי עבודה-זרה (הרהורים יז). **[ו]** המבזה את המועדות, פאלו עובד עבודה-זרה (הרהורים נג). **[ז]** הדין את בני-אדם לכפי-זכות, יזכה לקבל את המועדים פנכון (צדיק יב). **[ח]** על-ידי שמחת יום-טוב, ועל-ידי הנחת תפלין פראוי, תלד אשתו בנים זכרים (בנים י).

חול-המועד פסח א

א. תי-מוהר"ן שטו - הוכיח את אחד שהיה מקרב ונתרחק, ואחר-כך חזר ונבא אליו, **בחל-המועד פסח תקפ"ט**. ענה ואמר: "אפלו אם עוברים פמה שנים, ואינו נעתק ועולה ממדרגתו למדרגה עליונה ממנה ביראת-שמים, רק הוא עומד במדרגתו הראשונה בבתחלה, ואפלו אם הוא גרוע יותר מבתחלה, אם הוא מקרב לצדיק האמתי, ההתקרבות בעצמו הוא טוב מאד בלי שעור וערך (ואם לא היה מקרב להצדיק היה גרוע עוד יותר ויותר).

שביעי של פסח א

תפלה בהשפמה

א. ימי-מוהרנ"ת ח"ב עא - והנה דרבנו תמיד בברסלב: להתפלל ביום 'שביעי-של-פסח' בבקר השכם מאד, מעלות-השחר ממש - כאשר נוהגין כל זרע הפעל-שם-טוב זכרונו-לברכה והנלוים עליהם.

"וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם דְּרֹךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף, וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְץ מִצְרַיִם" (שמות יג, יח)

ב. ח"א לא, בסוף - זאת התורה נאמרה על פסוק (שמות יג, יח): "וַיִּסַּב אֱלֹקִים", "אין הסבה אלא סעדה" (שמות-רבה כ, יח) - הינו בחינת 'פרנסה', בחינת 'בר' ו'מזון', שהוא בחינת 'בירא' (אית לן בירא בדברא. בכורות ח:). (עין בפנים).

ג. ח"א סב, הו; ח"א קסג (ובכתביד רבנו ז"ל בסוף הספר - מאמר "ויסב" סימן ס"ב, נאמר ב'שבת-שירה' תקס"ה. תנימוהר"ן נט) - לפעמים מנח ה'דבור' ומוכן לצאת, ואינו יוצא דרך ה'פה', כ"א דרך ה'ערה'.

פי יש 'ש'לש קלפות' שרוצים תמיד לתפס ה'דבור' לעצמם, בפרט דבור הקדוש מאדם גדול, פי אצלם כל הדבורים יפים ונאים וחשובים ורוצים לתפסם, מכל-שפן כש'הדבור נאה באמת וכו'.

ועקר 'תקון הדבור', הוא על-ידי ה'תענית' - פי עקר יניקת הקלפות, אינו אלא מאחורי הקדשה. וכשמתגברים ה'תאוות' על האדם, הוא התגברות ה'קלפות' על הקדשה.

ו'ראשי התאוות' - הם ה'ש'לש קלפות', 'ש'לשה שרי פרעה': 'שר האופים', ו'שר המשקים', ו'שר הטבחים' (בראשית מ, ב"ג) - שהם: 'קנה', ו'ושט', ו'ורידין' ('שערה-פסוקים' להאר"ז ל פרשת וישב) - שהם בחינת 'תאוות אכילה ושתיה', שכל התאוות נמשכים אחריהם.

ויניקתם: מ'פרעה', אותיות 'ערף', הינו מאחורים ('שערה-פסוקים' שם). ועקר יניקתם מה'דבורים', בחינת (בראשית טו, א): "אחר הדברים", פי הם סמוכין לה, פי 'קנה' ו'ושט' ו'ורידין' הם סמוכים ל'חמשת מוצאות הפה'. וכשהם מתגברים, צריך להדביק ולהסתיר אחורי הקדשה שלא יינקו - על-ידי ה'תענית'.

ומחמת שהם סמוכים להדבור, כשמתגברים, ממשכין ה'דבור' ל'גלות מצרים', בחינת 'מצר הגרון', בחינת (תהלים סט, ד): "נחר גרוני", ואינו יכול לדבר שום דבור לפני השם-יתברך.

ועל-ידי ה'תענית' - ממשין מימי החסדים ללחלח הגרון, ואז יוכל לדבר.

וזהו (שמות יג, יח): **"וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם דְּרֹךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף, וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְץ מִצְרַיִם"**.

"וַיִּסַּב" - לְשׁוֹן 'סְעָדָה'" (שמות-רבה כ, יח) - הינו: לְשׁוֹן 'הַסְבָּה'.

"וַחֲמִשִּׁים" - "אֶחָד מִחֲמִשָּׁה" (רש"י; תנחומא בשלח א) - הינו: 'חמשת מוצאות הפה', שעל-ידם כל העפוס' פונים לאמונת ישראל' 'לעבדו שכם אחד' (צפניה ג, ט).

"עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְץ מִצְרַיִם" - מ'מצר הגרון'. הינו: על-ידי עלות בני ישראל מ'ראשי התאוות' הנ"ל - אזי על-ידי ה'דבור', מחזיר את העפוס'ם לאמונת ישראל'. וזה עקר 'קשוטי האמונה'. על-ידי אמונה בשלמות, אזי התרה 'אכילה', בחינת "ויסב".

ד. ח"י מוהר"ן תרט - "וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם דְּרֹךְ הַמִּדְבָּר יַם-סוּף" (שמות יג, יח). **"וַיִּסַּב אֱלֹקִים" - פֶּשֶׁ"דִינִין"** [אלקים הוא מ'דתי-דין] חס' ושלום "מקיפין" את האדם. **"דְּרֹךְ הַמִּדְבָּר מִיּוֹסֵף"** [אותיות ים-סוף] - הינו: צריכין לדבר מה'צדיק' הנקרא 'יוסף'. **"וַחֲמִשִּׁים עָלוּ"**, פרש רש"י: **"מחמשים"** - הינו: על-ידי 'חמשה מוצאות הפה', שהוא ה'דבור' - **"עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם"** - הינו: מכל ה'מצר'.

"וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ" (שמות יג, יט)

ה. ח"א ריא - מה שהעולם נוסעין על ראשי השנה לצדיקים - פי עקר 'המתקת-הדינין', אינו אלא על-ידי 'קדשת וטהרת המחשבות', פי שם שרשם. כמובא בזהר (זהר פקודי רנד): **"כָּלֵא בְּמַחְשָׁבָה אֶתְבַּרְרוּ"**.

ואי-אפשר לבוא ל'מחין זפים', אלא על-ידי 'התקשרות לצדיקים', כמו שפתוב (שמות יג, יט): **"וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף"**. 'משה' הוא בחינת 'מחין', ו'יוסף' הוא בחינת 'צדיק'.

הינו: שאין שלמות ל'מחין', אלא על-ידי 'התקשרות לצדיקים'. ו'ראשי-השנה' הוא מקור הדינים של כל השנה, וצריך לטהר מחשבתו פדי להתקיים, ובשביל זה נוסעין לצדיקים, פדי לזכות לקדשת המחשבה.

[ב'פרפראות-לחכמה' ח"א סא, יד: בזה גלה דעתו בפרוש: שפונתו להתאסף יחד גם על קברו ז"ל להתפלל שם - פי "עצמות יוסף" הוא בחינת 'קבר הצדיק ממש']

ו. נוכבי-אור, שיחות-וספורים לו - מבאר מצרופי דברי מוהרנ"ת ז"ל: שבהכרח השנויים, נשתנה כמורכב הכרח התקשרות נפשות ישראל ל"עצמות יוסף" (שמות יג, ט).

פי בגאלה הראשונה - היתה התקשרותם אליו, על-ידי קיחת עצמותיו.

ועתה יזפו מדור לדור, אלפים נפשות ישראל, להתקשר לעצמותיו - על-ידי ההשתטחות על קבורת עצמותיו - ושזה מה שהבטיח רבנו ז"ל בהבטחה גדולה לכל הפאים על קברו הקדוש - פי גם זה מעקרי 'אתחלתא-דגאלה'.

"ופרעה הקריב" (שמות יד, י)

ז. ח"ב יג - פשחולקין על האדם, נמצא שרודפין אותו, והוא בורח בכל פעם להשם-יתברך, וכל מה שחולקין עליו יותר, מקרבין אותו יותר להשם-יתברך, פי השם-יתברך בכל-מקום, בבחינת (תהלים קלט, ח): "אם אפק שמים שם אתה, ואציעה שאול הנה". נמצא: שבכל-מקום בורח להשם-יתברך.

וזו בחינת (שמות-רבה כא, י - על שמות יד, י): "ופרעה הקריב" - "שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים" - שעל-ידי רדיפתו אותם, נתקרבו יותר להשם-יתברך, כנ"ל.

ח. ח"ב עט (ראשי-פרקים' של רבנו ז"ל - בראשי-פרקים' של פרשת בא - ועין בפנים באור מוהרנ"ת ז"ל על הראשי-פרקים של הפרשיות 'תולדות' ו'יצא') - "אני הכבדתי את לבו, למען שתי אתתי" (שמות י, א). "אם לא יאמינו ל'קולי' האות" (שמות ד, ח). "בקרבו" (שמות י, א). "הכבדתי שהכביד על ישראל פדי לעוררם בתשובה - ופרעה הקריב" (שמות יד, י; שמות-רבה כא, ח).

"ה' ילחם לכם ואתם תחרשו" (שמות יד, יד)

ט. ח"א רנא - על-ידי מלחמות, הינו 'מחלקת' - על-ידי-זוה נופלים 'מחשבות של רשעים' על אנשים פשרים, הינו 'מחשבות של פירות'.

והתקון לזה: למסור המלחמה להשם, שהשם ילחם המלחמה. וזה בחינת 'שתיקה', הינו שצריך לשתק להם, רק לסמוך על השם שהוא ילחם בשבילנו.

וזו בחינת (שמות יד, יד): **"ה' ילחם לכם, ואתם תחרשו"**.

ועל-ידי ה'שתיקה' זו - נתעלה ה'מחשבה', פי נתבטלן 'מחשבות רעות' של 'כפירות'.

אך כשגם הם, שותקים - אזי יכולים חסו-ושלום לקלקל התקון שנעשה על-ידי 'שתיקתו'. הינו: שעל-ידי ה'צדקה' שלהם, הם יכולין להתגבר ששתיקתם יעלה על שתיקתנו. ומחמת זה אין מועיל העצה הנ"ל למסור המלחמה להשם, שהוא בחינת: **"ה' ילחם לכם ואתם תחרשו"**.

אך ה'אישי-האמת', מושך לעצמו כל ה'צדקות', ונתבטל 'פח הצדקה' שלהם - ואזי מפילא נתבטל 'מחשבתם הרעה', ונתבטלן כל ה'כפירות'.

"מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו" (שמות יד, טו)

"למדנו שהיה משה עומד ומתפלל, אמר לו הקדוש ברוך הוא: לא עת עתה להאריך בתפלה שישראל נתונין בצרה. אין להם אלא לסע, שאין הים עומד בפניהם. פדאי זכות אבותיהם, והם והאמונה שהאמינו בי ויצאו - לקרע להם הים" (רש"י; מכילתא בשלח ג)

י. ח"א קצח - כשאחד צועק להשם-יתברך, אומרים לו: "לסע"! כמו שכתוב (שמות יד, טו): "מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו".
[הנה כמה באורים על התורה הנ"ל]:

א. שבעת שצועק האדם להשם-יתברך באמת - אזי מהשמים מרמזים לו: "שיסע הלאה לדרכו"! - וכשמן-השמים אומרים לו לאדם לסע, הרי שדרכו כבר צלחה, ואין לדאג איך יצליח. פי כשאומרים לו לסע - יסע ויגיע למבקשו - מאחר שפעל זאת בדרך תפלה וצדקה, אף-על-פי שאי-אפשר להבין איך יבוא וינקה הדבר, פי אי-אפשר להסביר איך - אם מחמת שעדין אין לו זכות לזה, אם לסבה אחרת. (מוהרנ"ת ז"ל - שיח-שך-פייקדש הקדוש ח"ג תרנז)

ב. כשאומרים מן-השמים לנסע - אז כבר נוסעים בגשמיות ורוחניות. (רבי נחמן מטרטשין ז"ל - והלכתא-כנחמני, עמוד רצד)

ג. לפעמים יש שהאדם בצרה חסו-ושלום, אך יש עצות איך להמלט. אבל כשאחד בצרה רחמנא-לצלן, שאין לו שום עצה איך להמלט - ועל-ידי-זוה צועק להשם-יתברך - "אומרים לו: לסע הרצון מה לעשות" - הינו: לסע מהצרה! ומה שיעשה יהיה טוב. (רבי אפרים מפשעודבורג ז"ל - ענגי-שבת, עמוד פח)

ד. "כשאחד צועק להשם-יתברך" - "אומרים לו לסע" על ראש-השנה לצדיקים-אמתיים, כידוע מדברי רבנו ז"ל (תניי-מור"ן רכ):

"גאר מיין זאך איז ראשהשנה" (כל עניני הוא ראשהשנה). (רבי אפרים מפשענברג ז"ל - ענג'ל שבת, עמוד תקח)

ה. בא לומר לאדם: שאחר שכבר צעק להשם יתברך - תכף ומיד יזדרז, ויתחיל כבר לנסע ולילך, ולקיים דברי בקשתו. למשל: שאם התפלל שיזכה לתפלה פראוי - תכף אכן יתחיל להתפלל, ויציא בקשותיו מפה אל הפעל, וישועת-השם תלוננו, אמן. (רבי לוי יצחק בענדער ז"ל בשם אנשי-שלומו - מעדני-מלך' על התורה הנ"ל; 'שיח-שרי-קדש' הקדש ח"ג תרנז, הערה קיט)

ו. "כשאחד צועק להשם יתברך" לרוב המניעות - "אומרים לו: לפע הלאה" ולרוץ במהירות שוב לתורה ועבודה - עד שברב הימים יזכה שילך לו בסדר כחפצו באמת. (אנשי-שלומו - שיח-שרי-קדש' ח"ד מה)

"וישים את היים לחרבה, ויבקעו המים" (שמות יד, כא) - עניני 'קריעת ים-סוף' -

יא. ח"א ט, ב - "קשין מזונותיו בקריעת ים-סוף" (פסחים קיח), "וקשה זיוגו בקריעת ים-סוף" (סוטה ב).

כי "הים-סוף" נקרא לשנים-עשר קרעים, כנגד שנים-עשר שבטים" (פרקי-דרב"א ליעזר מב; תקוני-זהר נח:), ו"בני-ישראל בתפלתם, גורמים זיוגא דקדשא-בריה-הוא ושכינתה" (זהר; פרי-עץ חיים קריאת-שמע פ"ד; שער-הכפונות שבת, הקדמה; ועוד).

ולפי הזיוג שגורם בתפלתו, כן זוכה לזיוגו. ו"התפלה הם שתי-עשרה נסחאות" (שער-הכפונות, דרושי עלינו לשבח א). לפיכך הזיוג ב'קריעת ים-סוף', שהם 'שנים-עשר'.

וגם "ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים בתפלתם" (זהר ויקרא ז:). וכפי שמפרנס לאביו שבשמים בתפלתו, כן נותנין לו פרנסתו.

וזה: "קשין מזונותיו בקריעת ים-סוף" - הינו: 'מזונות' נתחלק לשנים-עשר שבילים, לפי 'שתי-עשרה שבטי יי'.

יב. ח"א נא, ט - אנחנו נקראים (דברים ז, ו): "עם סגלה" - כמו 'סגלה' שעושין לרפואה, אף-על-פי שאין הטבע מחייב שיהיה זה לרפואה, אף-על-פי-כן הדבר הזה מסגל לרפואה, וזה 'למעלה מהטבע' שאין השכל האנושי מבין זה.

כמו-כן אנחנו לקח אותנו השם-יתברך לעם סגלתו, אף-על-פי שאין השכל האנושי מבין את כל זה, איך לקח עם מתוך עמים, כמו "בשעת קריעת ים-

סוף, שקטרג מדת-הדין: הללו עובדי עכו"ם" וכו' (זהר תרומה קע:), אף-על-פי-כן הקדוש-ברוך-הוא לקח אותנו לעם קדוש.

נמצא: שזה הדבר כמו 'סגלה', שהוא 'למעלה מהטבע', 'למעלה משכל אנושי', וזה בחינת 'מקיפין'.

יג. ח"א לו, ו - עקר 'חסרון הפרנסה' שנתמעט בדורות הללו, אין זה אלא על-ידי ה'שוחטים שאינם מהגנים'.

וזה שאמרו חז"ל (פסחים קיח): "קשין מזונותיו של אדם בקריעת ים-סוף" - כי 'ים-סוף נקרא לשנים-עשר קרעים" (פרקי-דרב"א ליעזר מב; תקוני-זהר נח:), כנגד 'שתי-עשרה בדיקות הספין" (רא"ש חולין פ"א כד), שעל-ידיהם 'קשים מזונותיו של אדם' וכו'.

וזה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (ברכות נה:): "שלקח דומה למזבח", כי "שעור פגימות החליה, כשעור פגימות המזבח" (חלין יז:).

יד. ח"ב ה, ג - 'עמלק' טמא את ישראל בפגם 'תאות-נאוף', כמו שכתוב (דברים כה, יח): "אשר קרף בדרך", בחינת 'מקרה-לילה'. כי 'עמלק' יונק מבחינת ה'דעת', בבחינת (במדבר כד, כ): "ראשית גוים עמלק". וזה בחינת 'מלחמת עמלק'.

והתקון לזה: הוא בחינת 'קריעת ים-סוף', בחינת (תהלים עד, יג): "אתה פוררת בעזך ים, שברת ראשי תנינים על המים" - הינו בחינת 'מטה עז' (תפלה בבחינת דין' של ה'בעל-כח'), שעל-ידי-זה מוציאין מקומו 'מימי הדעת' שבלע מן הקדשה.

טו. ספר-המדות, ממון כ - קשים מזונותיו של אדם ב'קריעת ים-סוף', ויותר מן הגאלה, וכפלים ביולדה.

טז. שבחי-הר"ן ח"ב נא - אמר לו רבנו ז"ל (למלוהו ומשמשו, כשהיו על ה'ספינה' בחזרתם מ'ארץ-ישראל' - וקיו שם בסכנה גדולה מאד): "קח כל המעות עד פרוטה אחרונה, ותחלק לשנים, מחצה תקשר אצלך על גופך, ומחצה אקשר על גופי!" - ושאלו האיש: "למה זאת? הלא הדג שבים יוכל לבלע אותנו בלא המעות!" - השיב לו: "עשה כך כמו שאני אומר לך, ישראל היו על הים ולא טבעו, ואנחנו עדיו בספינה!"

יז. שיחות הר"ן קנא - ספור המעשה של יום הששי של השבעה בעטלערס - מרמז שם 'סוד קריעת ים-סוף', בענין העשר חומות של מים. ועין בלקוטי-הלכות בורה-דעה הלכות תולעים (הלכה ד) שם מבאר הענין מה שהאיר השם עיני בזה.

יח. חיי-מוהר"ן השמטות - על 'שדוף ידוע' אמר: "קשה לזונן בקריעת ים-סוף" (סוטה ב.) - פי שם היה קשה לפניו, פי היה "הללו עובדי עבודה-זרה והללו עובדי עבודה-זרה" (זחר תרומה קע:).

יט. לקוטי-הלכות שלוח-הקן ד, ה'זז - וזה בחינת (שירי-השירים ב, יד): "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה" וכו'. ופרש רש"י: "זה נאמר על אותה שעה שרדף פרעה אחריהם, והשיגם חונים על הים, ואין מקום לנוס לפניהם מפני הים, ולא להפנות מפני חיות רעות. למה היו דומין באותה שעה? - ליונה שבורחת מפני הנץ, ונכנסה לנקיקי הסלעים, והיה הנחש נושף בה, תכנס לפניו? - הרי הנחש! תצא לחוץ? הרי הנץ! - אמר לה הקדוש-ברוך-הוא: 'הראיני את מראיך' (שירי-השירים שם) - את פשרון פעלתך, למי את פונה בעת צרה? - 'השמיעיני את קולך' (שם) - ויצעקו בני ישראל אל ה', כנ"ל.

וכל ענין זה עובר על כל אדם בעת שרוצה לכנס בעבודת-השם - שהצריך-הרע וחילותיו, שהם בחינת 'פרעה ומצרים', רודפים אחריו בכמה מיני רדיפות, וכל פחם מחמת הדינים שיונקים מהם, ומתקף התעוררות הדינים שנתעוררים עליו, כמו שאמרו רז"ל (תענית ח.): "כל המצדיק את עצמו מלמטה, מצדיקין עליו מלמעלה" וכו'. על-ידי-זה רודפין אותו מכל הצדדין בכמה מיני מניעות ועובין ויסורים ובלבולים רבים.

והוא ממש כמו שהיה 'יציאת-מצרים' - שמאחוריהם רדפו המצרים אחריהם, ומלפניהם היה הים סוער, ומצדידיהם חיות רעות, עד שלא היה מקום לנוס בשום צד, כמו יונה שבורחת מפני הנץ וכו'.

וממש בחינות אלו, עוברים על כל אדם הרוצה לכנס בעבודת השם-יתברך, פי מי שרוצה לכנס

לעבודת השם-יתברך, הוא בחינת 'יציאת-מצרים' ממש.

פי עקר 'יציאת-מצרים', הוא מה שיוצאין מטמאה לטהרה, מטמאת וזהמת פרעה ומצרים, לקדשת וטהרת ישראל, כמו שכתוב (שמות ג, יב): "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים" וכו'.

וזה מורה לעבר על כל אדם בכל זמן בכל דור ודור. וכמו שאמרו רז"ל (פסחים קטז:): "בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים".

וכשבחינת 'פרעה ומצרים', שהם ה'פטרוא-אחרא' וחילותיו, רודפין אחר האדם בבלבולים ומחשבות רעות רבות מאד, ואין לו מקום לנוס, לא לפניו ולא לאחוריו ולא מן הצדדין, פי מכל צד מסבבין אותו בכמה מיני בלבולים ומניעות ויסורין - אזי אם ירצה להסתכל לאחוריו - בודאי יתגברו חסו-ושלום יותר כנ"ל.

על-כן אין תקנה - פי אם שיעקב אל השם ממקום אשר הוא שם, ולא יפנה ויסתכל לאחוריו ככל, וכנ"ל.

פי כל מה שעבר על ישראל ביציאת-מצרים וקבלת-התורה ואחר-כך, וכל המלחמות לכבש ארץ-ישראל, וכל מה שעבר עלינו אחר-כך - הכל כאשר לכל, עובר על כל אדם שרוצה לזכות לחיי-עולם - שבהכרח שיעבר עליו כמה מיני מלחמות בלי שעור. ובכל-עת שרוצה להתעורר ולהתחזק בעבודת-השם, מתגברים בכל פעם יותר, ובפרט בהתחלה.

כמו שהיה ביציאת-מצרים - שתכף כשבא משה אל פרעה להוציא את ישראל - התגרה בהם ביותר ואמר (שמות ה, ט): "תכבד העבודה" וכו'.

פי הפטרוא-אחרא כשרואה שבא 'צדיק-אמתי' בחינת 'משה', ורוצה להוציא איש הישראלי מגלות נפשו - הוא מתגרה ומתגבר עליו יותר ויותר, ומכביד עליו על העולם-זהה והתאות והפרנסה, עד שקשה עליו לזוז ממקומו לשוב להשם-יתברך.

בלל, רק לילך דרכם הקדש בתוכם, בתוך שטיפת הים עד שבאו עד חטמם.

ואז פשראה השם יתברך חזק לבכם, שאינם מניחים עבודתם בשום בלבול שבכולם - אזי חמל עליהם ובקע הים מפניהם, ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה.

כי כן הדבר, פשמתחזקים בהתחזקות גדול לילך דרכו בתפלתו ועבודתו ולכלי להביט לאחוריו ואינו מסתכל אחריהם כלל, אזי פתאם הם נתבטלים לגמרי ממש, כמו הים שנתבטל לפני בני ישראל ונתהפך ליבשה, וכנ"ל.

**– שאר עניני 'קריעת ים סוף' –
נמצאים על סדר הפסוקים**

"ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" (שמות יד, כב)

כ. ספר המדות, תשובה ח"ב ח – הקדוש ברוך הוא עושה 'שביליו' בים, כדי לכבש עונותינו ולהוציא צדקותינו.

[הרב מטשעהרין ז"ל ציין למדרש (שמות רבה כה, ו): הקדוש ברוך הוא עושה לו שביל בתוך הים שנאמר (תהלים עה, ט): 'בים דרכה ושבילה במים רבים ועקבותיה לא נדעו'. בשרודם מפשפש שטרותיו, אם מצא שמתחייבים לו בני אדם, הוא מוציא שטרותיו וגובה מהם. ואם מצא שהוא חייב לאדם, פובשו ואינו מוציא. אבל הקדוש ברוך הוא אינו פן, מצא שאנו חייבין לו, הוא פובשו וכו', ואם מוצא לנו זכות, הוא מוציא וכו'].

"ויהי באשמרת הבקר" (שמות יד, כד)

כא. ספר המדות, אנילה ח"ב ה; למוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח – מי שלמודו בתורה במחין זפים, שאכילתו כל-כך בקדשה, שגזון מזון שהמלאכים נזננין ממנו, על ידי זה שונאיו נדונין בחנק. וסימן לדבר: "ויהי ביום השלישי בהית הבקר" (שמות יט, טז), "ובבקר היתה שכבת הטל" (שם טז, יג), "ויהי באשמרת הבקר" (שם יד, כד).

(פרוש סימן זה שמעתי מפיו הקדוש: כי "ויהי ביום השלישי בהית הבקר" – נאמר ב'מתן תורה', שזהו בחינת: "מי שלמודו במחין זפים". "ובבקר היתה שכבת הטל" – נאמר בקן, שהוא מזון שהמלאכים נזננין ממנו, כמו שאמרנו חז"ל (יוקא עה): "ויהי באשמרת הבקר" – נאמר ב'קריעת ים סוף', שנטבעו המצרים

אבל דרך ישראל עם קדוש – שהם תופסין אפניות אבותיהם בידיהם, ובכל פעם הם צועקים אל השם, ועל ידי זה הם מכניעין בכל פעם פרעה וחילותיו, שהם הסטרא אחרא וכתותיהם.

אבל אף על פי שמכניעים – הם חוזרין ומתגברין בכל פעם, וכן פעם אחר פעם כמה פעמים וכו'.

וזה בחינת 'קריעת ים סוף', בחינת (שמות יד, טז): "ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה".

הינו: פש'מים הידונים' מתגברים הסושלום, שהם בחינת ההרהורים רבים ובלבולים וכו', שהם בחינת 'מצולות ים', ואין מקום לברח לא לפנים ולא לאחור ולא משום צד, שאז הנפש ישראלי בצרה ובמצוקה גדולה, בבחינת (שיר השירים ב, יד): "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה" וכו' פנ"ל.

אזי אין תקנה – בייאם שיסיה דעתו, ולא יסתכל לאחוריו כלל. רק יזדרז כגבור לרוץ ארה, לעבר על כל המחשבות והבלבולים, ולילך בדרך שהוא עוסק בו בתורה ותפלה וכו', ולא יסתכל לאחוריו כלל פנ"ל, רק יעשה את שלו פנ"ל.

וזהו בחינת (שמות יד, טז): "דבר אל בני ישראל ויסעו" – שילכו לדרכם, ויקפצו לתוך הים, ולא יחשבו ולא יסתכלו לאחוריהם כלל.

וכן עשו – "שקפץ נחשון לתוך הים, ואחריו כל ישראל, והלכו בים עד חטמם", כמו שאמרנו רז"ל (סוטה לז).

הינו: שלא הסתכלו על ה'מים השוטפים', מים הידונים, בחינת 'מצולות ים', שהם הבלבולים והרהורים הרעים והמחשבות רבות המבלבלות אותם בעבודתם, ובפרט בתפלתם,

רק קפצו לתוך ה'מצולות ים', והלכו לבטח דרכם, ועסקו בעבודתם בתורה ותפלה וכו', בתוך התגברות שאון גלי הים, שהם המחשבות והבלבולים, ולא הסתכלו לאחוריהם כלל, רק עשו את שלהם.

ובודאי כל מה שהתגברו לבלוי להסתכל עליהם ולילך בתוכם – בודאי התגברו ה'מצולות ים' פנגדם יותר ויותר – כמו שני אנשים הנלחמים זה עם זה.

אבל ישראל עם קדוש לא הסתכלו על-כפליה, וקימו עצה הנ"ל – להתחזק לבלוי להסתכל עליהם

בים, שזיהו בחינת 'הנקי, כמו שאמרו חז"ל (פסות ל): ולמד בקר מבקר, על-ידי-זה מצא השגה הנ"ל בתוך התורה).

"וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן, ויהם את מחנה מצרים" (שמות יד, כד)

כב. ח"נ עט (ראשי-פרקים' של רבנו ז"ל, ב'ראשי-פרקים' של פרשת יתרו - עם באור מזהרנ"ת ז"ל) - **"וישמע יתרו"** (שמות יח, א), **"קריעת ים-סוף ומלחמות עמלק"** (רש"י שם; זבחים קטז), **"קריעת ים-סוף"** - זה בטול הזמנים, **"וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם"** (שמות יד, כד), **"עמוד אש"** - זה **"לילה, ו'ענן"** - זה **"יום"** - והקדוש-ברוך-הוא ערבבם ובטל הזמנים. **"מלחמת עמלק"** - זה **"תשובה"**. **"משה אהרן וחור"** (שם יח, י), **פרש רש"י: "בתענית היו שרויים"**. על-ידי-זה: **"וישמע יתרו"** - שמע ה'קול. (עד-פאן לשון רבנו ז"ל).

באור מזהרנ"ת ז"ל: כלי-זה מצאנו מכתב-יד רבנו ז"ל, פתבם בדרך ראשי-פרקים' ברמז בעלמא לזכרון וכו' - מה שאפשר להבין מעט על-פי ההקדמה שהבנתי מדבריו, אמרתי לבאר מה שבידי וכו'.

והנה מה שהאיר השם עיני הוא: כי רבנו ז"ל רוצה לגלות: ש'תשובה' ובחינת 'למעלה מהזמן', דהינו בטול הזמנים, הם בחינה אחת, ועל-ידי-זה זוכין לשמע ה'קול דקדשה, ולהכניע ה'קול דסטרא-אחרא'.

וכן מבאר בה'אלף-בית החדש' (ספר-המדות, תשובה א): **"יום שהאדם עושה תשובה הוא למעלה מהזמן, ומעלה כל הימים למעלה מהזמן"**. נמצא מבאר: ש'תשובה' הוא למעלה מהזמן. וכו'.

ועתה בוא וראה, ותבין מעט מדבריו. ונתחיל לדגמא מסוף דבריו הקדושים, והוא: **"וישמע יתרו, קריעת ים-סוף"** וכו' כנ"ל. **"קריעת ים-סוף"** - זה בטול הזמנים. **"וישקף ה'"** וכו'.

פרוש: בזה רוצה לבאר ולהוכיח בקצור נפלא: ש'קריעת ים-סוף' הוא בחינת **'בטול הזמנים'** - כי ב'קריעת ים-סוף' פתיב (שמות יד, כד): **"וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם"**. **"עמוד אש"** - זה **"לילה, ו'ענן"** - זה **"יום"**. והקדוש-ברוך-הוא ערבבם ובטל הזמנים (עין 'חוקני' שם).

והולך ומבאר ההקדמה הנ"ל: ש'בטול הזמנים' ו'תשובה', הוא בחינה אחת וכו'.

וזה שכתב: **"מלחמת עמלק"** - זה **"תשובה"**. **"משה אהרן וחור"** - פרש רש"י: **"בתענית היו שרויים"**.

פרוש: שמביא ראיה ש'מלחמת עמלק' זה **"תשובה"** - **פי אז היו שרויים בתענית משה אהרן וחור, שזיהו בחינת 'תשובה'**.

נמצא: ש'קריעת ים-סוף' ו'מלחמת עמלק', זהו בחינת **'בטול הזמנים'** ו'תשובה', שהם תלויים זה בזה.

ועל-ידי-זה: **"וישמע יתרו"**, שמע ה'קול' - הינו כנ"ל: כי על-ידי 'תשובה' שהוא **'בטול הזמנים'** - על-ידי-זה שומעין ה'קול דקדשה' כנ"ל.

"וישב הים לפנות בקר לאיתנו" (שמות יד, כז)

כג. ח"א ה, ה - ותדע: שצריך לשתף ה'גבורות' ב'חסדים', שמאלא בימינא, כמו שכתוב (תהלים כ, ז): **"בגבורות ישע לימינו"**. כי עקר התגלות על-ידי ה'חסדים', כמו שכתוב (שם קי, א): **"שב לימיני"**. וכן צריך לשתף ה'אהבה' עם ה'יראה', כדי שיתעבד 'רעמים'. וזה (תקוני-החור קכט): **"מסטרא דימינא, מחא חורא בכספא"**.

וזה (שמות יד, כז): **"וישב הים לפנות בקר לאיתנו"**.

"וישב הים" - הינו ים החכמה'.

"לפנות בקר - דא בקר דאברהם" (זהר תרומה קע:), בחינת (ישעיה מא, ח): **"אברהם אהבי"**.

"לאיתנו" - דא 'גבורות', הינו בחינת (תהלים עז, יט): **"קול רעמה בגלגל"**.

וזהו (שיר-השירים ח, ז): **"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה"** - כי עקר התגבורות' על-ידי ה'אהבה', כמו שכתוב: **"שב לימיני"** וכו'.

כד. ח"א רי - על-ידי 'משא-ומתן באמונה', הוא מקים **"ואהבת"** - כמו שאמרו חז"ל (יומא פו, על ויקרא יט, יח): **"ואהבת"** - **"שיהא שם-שמים מתאהב על-ידיך"** וכו'.

וכשמקים **"ואהבת"** - על-ידי-זה יהיה לו **'פרנסה' בלא יגיעה וטרח**. כי אמרו חז"ל (פסחים

"וַיֵּאֱמִינוּ בֹהַּ וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוֹ" (שְׁמוֹת יד, לא)

כו. ח"א קנג - הַעֲקָר וְהַיְסוּד שֶׁהִפְלִי תְלוּי בוֹ: לְקִשְׁר עֲצָמוֹ לְהַצְדִּיק שְׁבַדוֹר, וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, דְּבַר קָטָן וְדְבַר גָּדוֹל. וּלְבָלִי לְנִטּוֹת חֲסִינְשְׁלוֹם מְדַבְּרָיו יָמִין וּשְׂמָאל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (סְפָרֵי שׁוֹפְטִים): "אִפְלוֹ אוֹמֵר לָךְ עַל יָמִין שְׂמָאל" וְכו'.

וּלְהַשְׁלִיךְ מֵאֲתוֹ כָּל ה'חֲכָמוֹת', וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ בְּאֵלוֹ אִין לוֹ שׁוֹם 'שְׂכָל' - בְּלַעֲדֵי אֲשֶׁר יִקְבַּל מֵהַצְדִּיק וְהָרַב שְׁבַדוֹר. וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר אֲצֻלוֹ שׁוֹם שְׂכָל עֲצָמוֹ - אֵינוֹ בְּשִׁלְמוֹת, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק.

וְיִשְׂרָאֵל בְּעַת 'קַבְלַת-הַתּוֹרָה' הָיוּ לָהֶם 'חֲכָמוֹת גְּדוֹלוֹת' - כִּי אַז הָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדֵי-הַזֶּרֶה שְׂבִימִיָּהֶם, שֶׁהָיָה טְעוּתָם עַל-פִּי חֲכָמוֹת וְחֲקִירוֹת גְּדוֹלוֹת בִּידוּעַ. וְלוֹלֵי שֶׁהָיוּ מְשַׁלְּכִין מֵעֲצָמָן הַחֲכָמוֹת, לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה, וְהַשְׁלִיכוּ הַחֲכָמוֹת, וְ"הָאֱמִינוּ בֹהַּ וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוֹ" (שְׁמוֹת יא, לא), וְעַל-יְדֵי-זֶה קִבְּלוּ הַתּוֹרָה.

"אֵז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה'" (שְׁמוֹת טו, א)

"תִּנְיָא אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מִנִּין ל'תַּחֲתֵי-הַמַּתִּים' מִן הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו, א): "אֵז יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה", 'שִׁיר' לֹא נֶאֱמַר, אֶלֶּא 'יִשִּׁיר', מִכָּאן ל'תַּחֲתֵי-הַמַּתִּים' מִן הַתּוֹרָה". (סְנַהֲדְרִין צא:)

כח. ח"א סד, ה - "אֵז יִשִּׁיר מֹשֶׁה" (שְׁמוֹת טו, א). אָמְרוּ רַז"ל (סְנַהֲדְרִין צא:): "שִׁיר' לֹא נֶאֱמַר, אֶלֶּא 'יִשִּׁיר', מִכָּאן ל'תַּחֲתֵי-הַמַּתִּים מִן הַתּוֹרָה" - שֶׁעֲתִיד מֹשֶׁה לְשִׁיר לְעַתִּיד-לְבֹא גַם-בֶּן.

כ"ב - בֵּין שְׁל עוֹלָם-הַזֶּה בֵּין שְׁל לְעַתִּיד-לְבֹא - הוּא רַק אֶצֶל 'מֹשֶׁה', שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה 'שְׂתִיקָה', שֶׁזָּכָה לְזַמֵּר שִׁירָה לְאַמוּנָה הַעֲלִיּוֹנָה עַל הַכָּל, שֶׁשֵּׁם נִכְלָלִין כָּל הַזְּמִירוֹת, כִּי כָּלֵם נִמְשָׁכִים מִמֶּנָּה.

וְזֶה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י: "יִשִּׁיר, יו"ד עַל-יֶשֶׁם הַמַּחֲשָׁבָה נֶאֱמָרָה". הֵינּוּ בַּחֲנִינּוֹת "כִּי עֵלָה בְּמַחֲשָׁבָה" (מְנַחֲתוֹ כ"ט), בַּחֲנִינּוֹת 'מֹשֶׁה', בַּחֲנִינּוֹת 'שְׂתִיקָה'.

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי נִגּוּן שְׁל הַצְדִּיק, שֶׁהוּא בַּחֲנִינּוֹת 'מֹשֶׁה' - עוֹלָם וְיוֹצְאִים כָּל הַנְּשִׁמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ בְּתוֹךְ הָאֶפִיקוֹרְסוֹת הַזֹּאת שֶׁל 'חֲלָלֵי-הַפְּנוּי' - כִּי נִגּוּנוֹ הוּא בַּחֲנִינּוֹת 'רֹאשׁ אֱמוּנָה', הֵינּוּ: אֱמוּנָה הַעֲלִיּוֹנָה עַל הַכָּל. שֶׁעַל-יְדֵי נִגּוּן וְאַמוּנָה זוֹ - נִתְּבַטְּלִים כָּל הָאֶפִיקוֹרְסוֹת, וְנִכְלָלִים וְנִתְּבַטְּלִים כָּל הַנִּגּוּנִים

(ק"ח): "קָשִׁין מְזוֹנְתָיו כְּקָרִיעַת יַם-סוּף" - וְקָרִיעַת יַם-סוּף הָיָה עַל-יְדֵי יְכוּת אַבְרָהָם, בַּחֲנִינָה "וְאַהֲבָת", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (זֶהר תְּרוּמָה קע: עַל שְׁמוֹת יד, כז): "וַיֵּשֶׁב הַיָּם לְפָנֹת בְּקָר, דָּא בְּקָר דְּאַבְרָהָם".

נִמְצָא: כְּשֶׁהִגִּיעַ 'עַת הַבְּקָר', בַּחֲנִינָה 'אַבְרָהָם' - אֵזִי יֵצֵא מִקְשׁוֹי לְקַל - כִּי עַד הַבְּקָר הָיָה קָשָׁה לְפָנָיו 'קָרִיעַת יַם-סוּף'.

נִמְצָא: עַל-יְדֵי 'מִשְׁאֵל-וּמַתָּן בְּאַמוּנָה', אַחֲוֹז בַּבַּחֲנִינָה: "וְאַהֲבָת", בַּחֲנִינָה 'אַבְרָהָם' - אֵזִי: אִין קָשִׁין לוֹ מְזוֹנְתָיו.

"וּמִצְרִים נָסִים לְקִרְאָתוֹ" (שְׁמוֹת יד, כז)

כה. ח"א ז, א; ח"א ט, ה - כְּשֶׁפָּגַם אַבְרָהָם "בְּמַה אֲדַע" (בְּרֵאשִׁית טו, ח), וּבְזָה פָּגַם ב'רִשְׁת אַרְצוֹ', שֶׁהָיָה בַּחֲנִינָה 'אַמוּנָה', בַּחֲנִינָה 'תַּפְּלָה' - הָיָה 'גְּלוּת' מִצְרַיִם.

וְדוֹקָא "יַעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ מִצְרַיִם" (יְחֻזְעַ כד, ד - בַּהֲגָדָה שֶׁל פֶּסַח) - כִּי הֵם בַּחֲנִינָה 'שְׁנַיִם-עֶשְׂרֵי נִסִּים' הַתַּפְּלָה, וְהוֹרִיד אוֹתָם ב'גְּלוּת', וּמִצְרַיִם הוּא הַפֶּן ה'נָסִים', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יד, כז): "וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ" - שֶׁאִין שֵׁם 'מְקוֹם הַנָּסִים', וְאִין שֵׁם 'מְקוֹם הַתַּפְּלָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שֵׁם ט, כט): "וְהָיָה כִּצְאָתִי אֶת הָעִיר אֲפָרַשׁ אֶת כַּפִּי".

"וְכָל הַגְּלוּת מְכַנִּים בְּשֵׁם מִצְרַיִם, עַל שֵׁם שֶׁהֵם מִצְרַיִם לְיִשְׂרָאֵל" (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה טז, ד). וְכִשְׁפּוֹגְמִין בְּאַמוּנָה, ב'תַּפְּלָה', ב'אַרְצוֹ-יִשְׂרָאֵל' - הוּא יוֹרֵד לְגִלוּת.

"וַיִּנְעַר ה' אֶת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם" (שְׁמוֹת יד, כז)

כו. סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֵׂה יַם מִבְּעַל-תַּפְּלָה, בְּסוּף - עֵינֵי-שֵׁם כָּל הַקַּאפִּיטַל (יִשְׁעִיָּה לא) שֶׁמְדַבֵּר מֵעֲנָן כָּל הַמַּעֲשֵׂה הַנִּל (שֶׁל הַבְּעַל-תַּפְּלָה). "הוּי הַיְרָדִים מִצְרַיִם לְעִזְרָה וְעַל סוּסִים יִשְׁעֵנוּ, וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא אֵיִל וְסוּסֵיהֶם בְּשָׂר וְלֹא רוּחַ" (יִשְׁעִיָּה לא, א"ג) - הֵינּוּ בַּחֲנִינָה ה'מְדִינָה' שֶׁסְּמָכוּ עָלֶיהָ ה'מְדִינָה' שֶׁל עֲשִׂירוֹת שֶׁהֵם יוֹשְׁעֵיו אוֹתָם. כִּי לְפִי טְעוּתָם סָבְרוּ שֶׁהֵם כָּלֵם אֱלֹקוֹת, וְסוּסֵיהֶם הֵם מְלֹאכִים, כְּמַבְאָר לְעִיל בְּתוֹךְ הַמַּעֲשֵׂה עֵינֵי-שֵׁם. וְזֶה שֵׁם הַפְּסוּק: "וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא אֵיִל וְסוּסֵיהֶם בְּשָׂר" וְכו'. וְהֵבֵן. [עֵין בְּלִקוּטֵי-הַלְכוֹת, תַּפְּלָה ד].

בתוך ה'נגון' הזה, שהוא למעלה מן הכל, שממנו נמשכים כל ה'נגונים'.

כט. ח"א עג - ה'מחשבה' נקרא 'יו"ד', כמו שכתוב (שמות טו, א): **"אז ישיר משה"**, ופרש רש"י: **"יו"ד על שם המחשבה נאמרה"**.

ל. ח"א צד - 'חכמה' היא 'יו"ד', כמו שפרש רש"י (שמות טו, א): **"אז ישיר" - שר' לא נאמר אלא ישיר, יו"ד על שם המחשבה נאמרה"**.

לא. ח"א קפה - ה'שכל' נקרא 'יו"ד', כמו שכתב רש"י (שמות טו, א): **"אז ישיר משה" - שראוי לכתב שר משה, אלא יו"ד על שם המחשבה נאמרה"**.

לב. ח"ב עא - ודע: כי 'מחין של ארץ-ישראל', הם בחינת 'נעים'. ו'מחין של חוץ-לארץ', הם בחינת 'חובלים' וכו', ועקר ה'הולדה', הוא על-ידי בחינת 'נעים העליון' וכו'. ודע: שעל-ידי 'צדקה', נעשה הכלי לקבל על-ידיה מ'נעים-העליון', ש'להובין דרחימותא' וכו'.

ויכלל הדברים: כי כל הנבראים וכל ההולדות - בלם הם רק בשביל 'התגלות כבודו ותפארתו'. ועקר ה'הולדה', על-ידי הצדקה, שעל-ידיה נעשה כלי לקבל מ'נעים-העליון' וכו'.

זזה בחינת ה'שירה' - בחינת (שמואל ב כג, א): **"נעים זמרות ישראל"** (ולא גלה יותר). [כתוב שם בהתורה: על דוד-המלך שהוא בחינת 'נעים'].

לג. ספר-המדות, חתון ח"ב א - מי שקשה לו למצא זוגו, יאמר בפונה 'שירת הים'.

"עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה, זה א-לי ואנוהו, אלקי אבי וארממנהו" (שמות טו, ב)
 "ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים" (רש"י, מכילתא, שירה ג)

לד. ח"א נז, ג-ד-ה-ו - 'הדרת-פנים' זה בחינת 'דרושי התורה', שהתורה נדרשת בשלש-עשרה מדות, הנמשכים מ"ג תקוני דקנא (אחר אחרי סב), מבחינת 'הדרת-פנים', כמו שכתוב (ויקרא יט, לב): **"והדרת פני זקן"**.

ולפי הזדככות 'חכמתו' ב"ג מדות אלו, כן הזדככות 'קול רנתו' - בבחינת (קדושין לב: על ויקרא יט, לב): **"זקן - זה קנה חכמה"**, 'הקנה מוציא קול' (ברכות סא).

וכשנזדכך 'קולו', אז על-ידי 'השמעת קולו' לבד, בלא 'דבור' - הקדוש-ברוך-הוא מושיעו בעת צרתו, בבחינת (תהלים קו, מד): **"וירא בצר להם, בשמעו את רנתם"**. על-ידי 'שמיעת קולו', הקדוש-ברוך-הוא רואה מי שמצד לו, איזהו עבדו מצד לנו.

ול'הדרת-פנים' הנ"ל, אי-אפשר לבוא אלא על-ידי 'תקוני-הברית', בבחינת (דברי-הימים א טז, כו): **"הוד והדר לפניו, כש"עז וחדוה במקומו"**, שהוא 'ברית' "הנקרא 'בעז'" (אחר תצא רפא. תקוני-זהר עה:), והוא 'חדוה דמטרוניתא'.

זזה (שמות טו, ב): "עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה, זה א-לי ואנוהו, אלקי אבי וארממנהו".

"עזי" - זה בחינת 'ברית'.

"וזמרת" - זה בחינת 'קול'.

"ויהי לי לישועה" - בבחינת: "וירא בצר להם" וכו'.

וזה שאמרו חז"ל (סוטה ל:): **"כשעלו ישראל מן הים נתנו עיניהם לומר שירה"** - פי על ה'ים' נתגלה בחינת 'ברית', כמו שאמרו חז"ל (בראשית-רבה פז, ח - על תהלים קיד, ג; בראשית לט, יב): **"הים ראה וינס, [בזכות] וינס ויצא החוצה"**.

"נתנו עיניהם" - זה בחינת 'הדרת-פנים', בחינת: "זקן, זה קנה חכמה".

"לומר שירה" - זה בחינת 'קול' שנתגלה על-ידי ה'חכמה'.

וזה שאמרו (סוטה שם): **"עוללים ויונקים אמרו: 'זה א-לי ואנוהו'"**.

"זה" - בחינת 'ברית', בחינת (שמות ג, יב): "ויזה לך ה'אות".

"ואנוהו" - זה בחינת 'הדרת-פנים'.

ומבחינת 'קול', זוכה ל'שלוש', בבחינת (שיר-השירים א, א): **"שיר השירים אשר לשלמה"**, 'למלך שהשלוש שלו' (שיר-השירים רבה א, יב).

ובשביל זה תכף אחר 'קול רנה' של 'שירת-הים', זכו ל'שבת-שלוש', כמו שכתוב (שמות טו, כג): **"ויבאו מרתה"**, **"ושבת במרה נצטוה"** (סנהדרין נו:).

וְזֶה (שְׁמוֹת שָׁם, כא): **"וַיִּתְעַן לָהֶם מִרִּים שִׁירָו לָהּ"** - רֵאשִׁית־בֹּת שְׁלוֹ"ם - שְׁעַל־יַדֵּי 'שִׁירָה' זְכוּ לְשָׁלוֹם'.

לַהּ. ח"ב לט - וְעַל־כֵּן יֵשׁ לָנוּ לְכַסֵּף וּלְהַתְגַּעֵגַע וּלְהַשְׁתַּוֵּקֵק מֵאֵד: **"מִי יִתֵּן וְהָיָה לָנוּ מְנַהֵיג־הַדּוֹר 'רוּעָה נְאֻמָּן' - שִׁיְהִיָּה לֹו זֶה הַכַּח, שְׁיֻכַּל לְהָאִיר אֶפְלוּ בָנוּ בְּבַחֲיַנַּת 'רִגְלִין' - 'יָדִיעָה וְהַשְׁגָּה' שְׁנֻזְפָּה לְבֹא אֶל הַתְּכַלִּית!"** - כְּמוֹ 'מֹשֶׁה רַבְּנוּ' עָלֵינוּ הַשָּׁלוֹם, שְׁמַגְדֵּל עֵצִים מַעֲלָתוֹ, הִיָּה יֻכּוֹל לְהָאִיר אֶפְלוּ בְּפָחוֹת־שִׁבְפָחוֹתִים', אֶפְלוּ בְּשִׁפְחָה', כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ חֲז"ל (מְכִילְתָּא, שִׁירָה ג): **"רֵאֲתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם, מָה שְׁלֹא רָאָה יַחֲזַקְא־לִי הַנְּבִיא"**. הֲרִי שְׁאֶפְלוּ 'יַחֲזַקְא־לִי' שֶׁהִיָּה נְבִיא גְדוֹל כְּזֶה, לֹא הִיָּה רוּאָה מָה שְׁרֵאֲתָה 'שִׁפְחָה' בְּיַמֵּי 'מֹשֶׁה'.

וְכַל־זֶה, מַחֲמַת גְּדֹל עֵצִים מַעֲלַת הַמְּנַהֵיג, שֶׁהִיָּה 'מֹשֶׁה־רַבְּנוּ' הַמְּנַהֵיג, וְהוּא יֻכּוֹל לְהָאִיר אֶפְלוּ בְּבַחֲיַנַּת 'רִגְלִין' - שְׁאֶפְלוּ הַרְגְּלִין' שְׁרַחוּקִים מִה'מַח' - אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם הֵם יֻכְלוּ לְהַשִּׁיג וּלְדַעַת הַתְּכַלִּית, עַל־יַדֵּי "מַפְעָלוֹת הַשֵּׁם" (תַּהֲלִים מו, ט) אֲשֶׁר בְּרָא בְּעוֹלָם הַשָּׁפֵל הַזֶּה. כִּי עַל־יַדֵּי 'גְּדֹלַת הַמְּנַהֵיג', יֻכּוֹל לְהַמְשִׁיךְ ה'מַח' אֶפְלוּ לְהַרְגְּלִין'.

לֹו. ח"א קה - עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה, תְּלוּיָה בַּתּוֹרָה' - הֵינּוּ: כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמַתִּיצֵעַ בָּהּ, עַד שְׁזוֹכָה לְהַבִּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ לְשֵׁם־שָׁמַיִם - זֶהוּ תְּשׁוּבָה גְמוּרָה.

וְאִז מַחֲזִיר וּמְקַשֵּׁר כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַצְרוּפִים שְׁבַחֲלֵקוֹן, מְכַלְלִיּוֹת הַעוֹלָמוֹת, אֶל שְׁרָשֵׁן וְאֶל מְקוֹמָן - וּמַשִּׁיב אוֹתָם בְּלֶם, מְכַל הַמְּקוֹמוֹת שְׁנֻדְחוּ וְנִתְפָּזְרוּ לְשֵׁם. וְנַעֲשֶׂה בְרִיָּה חֲדָשָׁה. וְאִז הַדַּעַת מֵיֻשָּׁב. וְזוֹכָה לְעוֹרֵר רַחֲמִים אֶצְלוּ יִתְבַּרֵּךְ, עַד שְׁזוֹכָה שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבַּרֵּךְ בְּעֵצְמוֹ יִתְפַּלֵּל עָלֵינוּ, דְּהֵינּוּ: שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבַּרֵּךְ יַעוֹרֵר בְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים, אֶת רַחֲמָיו הַמְּרַבִּים וְהַגְּדוֹלִים, וְאִז יִהְיֶה לֹו יִשׁוּעָה גְדוֹלָה בְּשָׁלוֹמוֹת.

וְזֶהוּ (שְׁמוֹת טו, ב): **"עֲזִי וְזַמְרַת יְיָ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה"** - **"עֲזִי, אֵינְ עִז אֶלָּא תּוֹרָה"** (מְכִילְתָּא, שִׁירָה ג) - שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה זוֹכִין לַתְּשׁוּבָה, וּלְדַעַת, שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה מְעוֹרְרִים רַחֲמִים' אֶצְלוּ יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁהוּא בְּעֵצְמוֹ כְּבִיכּוֹל מִתְפַּלֵּל עָלֵינוּ.

וְזֶהוּ: **"וְזַמְרַת יְיָ" - 'זַמְרַת יְיָ' דִּיקָא, הֵינּוּ 'תְּפִלַּת הַשֵּׁם'.**

אִז: **"וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה וְדַאי - כִּי עַל־יַדֵּי 'זַמְרַת יְיָ", שֶׁהוּא 'תְּפִלַּת הַשֵּׁם', שְׁמַתְפַּלֵּל בְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים לְעוֹרֵר רַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים, אִז בּוֹדַאי יֻכְבַּל 'ישׁוּעָה שְׁלֵמָה' - כִּי רַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים אֵינָם נִפְסָקִים לְעוֹלָם. וּכְשֶׁהַשֵּׁם־יִתְבַּרֵּךְ יִרְחַם עָלֵינוּ בְּאֶלּוּ הַרַחֲמִים' - בּוֹדַאי אֵינְ שׁוֹם עוֹוֹן וּפְגַם שִׁיְהִיָּה חוֹצֵץ בִּפְנֵי אֶלּוּ הַרַחֲמִים הַגְּדוֹלִים, וּבּוֹדַאי יִהְיֶה לָנוּ יִשׁוּעָה בְּשָׁלוֹמוֹת, אִמָּן וְאִמָּן.**

"ה' אִישׁ מִלְחָמָה" (שְׁמוֹת טו, ג)

לֹו. ח"א נ, בסוף - כְּשֶׁבָּא לְבַחֲיַנַּת 'אַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל', אִזִּי נִקְרָא 'גְּבַר תְּקִיף'. כִּי כַּדָּם שְׁבָא לְבַחֲיַנַּת 'אַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל', אִזִּי "אֵל יִתְהַלֵּל חֲגַר כְּמַפְתָּח" (מְלָכִים־א כ, יא). אֲבָל אַחֲר־כֵּךְ כְּשֶׁנּוֹצַח, אִז נִקְרָא: **"אִישׁ מִלְחָמָה"** (שְׁמוֹת טו, ג).

"מִרְכַּבַּת פָּרְעָה וַחֲלִילוּ יְיָ בַיָּם, וּמַבְחָר שְׁלִשְׁיֹו טַבְעוֹ בַיָּם־סוּף" (שְׁמוֹת טו, ד)

לַח. ח"א לח, בסוף (מֵאִמֵּר "מִרְכַּבַּת פָּרְעָה" סִימָן ל"ח, נֵאֵמֵר בְּשִׁבְת־שִׁירָה' תַּקְס"ב. חֲיִי־מוֹתֵר"ן נט) - וְזֶה פְּרוּשׁ (שְׁמוֹת טו, ד): **"מִרְכַּבַּת פָּרְעָה וַחֲלִילוּ"** - הֵינּוּ בַחֲיַנַּת 'תְּפִלִּין', כְּמוֹכָא בְּזִהָר (וַיִּגֶשׁ רי). **"שִׁפְרָעָה' הִיא 'אִמָּא', דְּכָל נְהִירִין אֲתַפְרְעוּן וְאֲתַגְּלִין מִנָּה"**. וַתְּפִלִּין' נִקְרָא 'מִרְכַּבּוֹת', כְּמוֹ שְׁכַתוּב (דְּבָרִים לג, כו): **"רִכַּב שָׁמַיִם"**. וְשָׁמַיִם', אִשׁ וּמַיִם', בַּחֲיַנַּת 'גּוֹנִין', כִּי 'תְּפִלִּין' הֵם נְהִירִין מִ'אִמָּא־עַלְאָה'.

וְעַל־יַדֵּי מָה תְּזַכָּה לְבַחֲיַנַּת 'תְּפִלִּין': **"יְרָה בַיָּם"**. **"יְרָה"** - הֵם הַגְּבוּרוֹת. **"יְרָה"** עַם־הַכּוֹלָל - גִּימַטְרִיא 'גְבוּרָה'.

"בַּיָּם" - הוּא בַחֲיַנַּת 'דְּבוּר', כְּשֶׁתְּקַשֵּׁר וְתַעֲלָה אֶת הַדְּבוּר' לְשִׁרְשָׁה. וְעַל־יַדֵּי מָה תוֹכַל לְהַעֲלוֹת הַדְּבוּר' לְשִׁרְשָׁה: עַל־יַדֵּי 'לְמוֹד הַתּוֹרָה בְּלִילָה', שְׁעַל־יַדֵּי לְמוֹד הַזֶּה "נִמְשָׁךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד" (חֲגִיגָה יב: עַבּוּדָה־זָרָה ג).

וְאִז: **"הַבִּקֵּר אֹזֶר" וְכוּ'** (בְּרַאשִׁית מד, ג). וְאִז הַדְּבוּר' עוֹלָה וְנַעֲשֶׂה 'בַּת אֲבָרְהָם', כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ (בְּבַא־בְּתָרָא טז): **"בַּת הֵיטָה לֹו לְאַבְרָהָם וּבְכָל שְׁמָה", "בַּיָּם"** גִּימַטְרִיא 'כְּפִל'.

זוה: "ומבחר שלשיו טבעו בים" - התורה נקרא אורייתא תליתאי" (שבת פח.). "ומבחר" - דא אברהם' כמו שפתוב (נחמיה ט, ז): "אשר בחרת באברהם".

פרוש: על-ידי התורה, שעל-ידיה נתעורר מדת אברהם, על-ידיה נתתקן ה'דבור', ו"קץ כל בשר" (בראשית ו, יג), יטבע ב'נקבא דתהומא רבא'.

זו: "טבעו בים סוף". "סוף" - הוא בחינת "קץ כל בשר", שהוא דבוק ב'ים הדבור' - יטבע ב'נקבא דתהומא רבא', על-ידי "בקר דאברהם" (זהר מקץ רג: תרומה קע: ועוד), שנתעורר על-ידי ה'תורה' כפ"ל. (עין בפנים).

"תהמת יכסימו ירדו במצולת כמו אבן" (שמות טו, ה)

לט. ח"א ט, ה-בסוף (מאמר "תהמת יכסימו" סימן ט', נאמר ב'שבת-שירה' תקס"ג. תיירמוהר"ן נט) - אלו בני אדם המכחישים כל הנסים ואומרים שהכל 'דרך-הטבע', וכשרואים איזהו נס, הם מכסים אותו עם 'דרך-הטבע' - נמצא: שפוגמים ב'תפלה'! - פי ה'תפלה' היא 'נסים' שמשנה את ה'טבע'.

ופוגמים ב'אמונה'! - שאין מאמינים בהשגחת הבורא-יתברך!

ופוגמים ב'ארץ-ישראל'! - שהוא מקום הנסים, כמו שכתוב (שיר-השירים ב, יב): "וקול התור נשמע בארצנו", וכמו שאמרו (תענית י): "ארץ-ישראל שותה תפלה" - פי שם ה'תהומות', מקום הנסים, כמו שכתוב (רות א, יט): "ותהם כל העיר". ועל-ידי זה צריך לכל ב'גלות-מצרים'. ו'כל הגליות מכנים בשם 'מצרים', על שם שהם מצרים לישראל" (בראשית רב טז, ד).

זוה פרוש: "תהמת יכסימו" - מי שמכסה את הנסים, ומראה לכל-דבר שהוא 'דרך-הטבע'.

"ירדו במצולת כמו אבן" - "משם רעה אבן ישראל" (בראשית מט, כד), תרגומו: "אב ובגן".

"מצולת" - זה בחינת 'מצרים', שנאמר (שמות יב, לו): "וינצלו את מצרים", כמו "אב ובגן" - הינו יעקב ובניו - שהם בחינת 'תפלה', בחינת 'נסים', בחינת 'ארץ-ישראל'. לפי ירידתם ולפי הפגם שפגם

ב'תפלה' וב'אמונה' וב'ארץ-ישראל', כן צריך לירד לעמק הגלות של מצרים, כמו שירדו יעקב ובניו למצרים, בשביל שאמר אברהם (בראשית טו, ח): "במה אדע" על 'ירשת ארץ'. (ועין בחיי-מוהר"ן ג - המראה שהיה לרבנו ז"ל מהבעל-שם-טוב ז"ל השיך לתורה הזו).

"מי נמכה באלם ה'" (שמות טו, יא)

מ. ח"א ט, בסוף - "כתיב (דברים לג, כט): 'אשריה ישראל מי כמוך', וכתיב (שמות טו, יא): 'מי כמוך באלים ה'" (זהר נשא אדרא-רבא' קכח.).

זה בחינת 'אתערותא-דלתתא', שהוא 'שבה של ישראל' המתעוררים מלמטה, בחינת: "אשריה ישראל מי כמוך". ואחר-כך הוא 'אתערותא-דלעלא', שזהו בחינת: "מי כמוכה באלים ה'".

"נורא תהלת עשה פלא" (שמות טו, יא)

מא. ח"ב ה, ב - 'תפלה' היא בחינת 'פלאות', בחינת (שמות טו, יא): "נורא תהלת עשה פלא".

"נהלת בעזך אל נוה קדשך" (שמות טו, יג)

מב. ח"א נב, ג-ד - צריך לראות למלאת את ה'ידים', שהיא ה'אמונה', על-ידי הארה מ'שבעה רועים', שהם פלליות של כל 'מנהיגי-הדור'. פי הם רועים האמונה' לתקנה ולהשלימה, ועל-שם-זה נקראים רועים, על שם (תהלים לו, ג): "ורעה אמונה". וכל עקר אמונת ישראל מ'שיכון' הם להדור. - ו'משה' שהוא אחד מ'שבעה רועים', נקרא על-שם-זה: "רעיא מהימנא".

ואי-אפשר לבוא לאלו הרועים, שהם פלליות של הקדשה' - אלא על-ידי 'עזות' - כמאמר רז"ל (אבות פ"ה מ"ב): "הוי עז בנמר" - כמו שכתוב (שמות טו, יג): "נהלת בעזך אל נוה קדשך" - הינו: על-ידי 'עזות', נכנסין לתוך ה'קדשה'.

פי יש רועים של הסטרא-אחרא, והם גם-כן מ'פרסמי-הדור', וכופין אנשים לתחות שעבודיהו, ועקר מלכותם הוא על-ידי 'עזות', פי 'עזות' מלכותא בלא תגא" (סנהדרין קה.), והם בכלבים בעזותם, בבחינת (ישעיה נו, יא): "והכלבים עזי נפש המה רעים", והן "פני הדור בפני הכלב" (סוטה מט:).

ועל-כן פדי להנצל מהם מתחת ממשלתם - אי אפשר רק על-ידי 'עזות', לעמד נגד עזותם. ואז: **"נהלת בעז אל נזה קדשך" - שנכנס לתוך ה'קדשה'.**

ובל ה'קולות' - הן של 'צעקה', הן של 'אנחה', הן 'קול שופר', הן 'קול זמרה' - כלם הם בחינת 'עזות', בבחינת (תהלים סח, לד): "הן יתן בקולו קול עז".

"תפל עליהם אימתה ופחד" (שמות טו, טז)

מג. ספורי-מעשיות, מעשה יב מבעל-תפלה - והסוחרים של ה'מדינה של עשירות', שהיו סוחרים במדינות אחרות - באו למדינתם, וספרו מה'צבור' - **ונפל עליהם פחד גדול.**

ואף-על-פי שהיו מרצים להכניע עצמן תחתיו, אך ששמעו: "שהוא ממאס בממון, ואינו רוצה ממון כלל!" - וזה היה הפך אמונתם. על-כן היה בלתי אפשר אצלם להכניע תחתיו, כי היה אצלם כמו 'שמד!' - מאחר שאינו מאמין כלל באמונתם, דהינו ב'ממון'! - ונתיראו מאד מלפניו, והתחילו לעשות עבודות ולהקריב קרבנות לאלקותם וכו'.

"תבאמו ותטעמו בהר נחלתך, מכון לשבתך"

פעלת ה', מקדש ה' פוננו ידיך" (שמות טו, יז)

"בית-המקדש של משה, מכון פנגד בית-המקדש של מעלה" (ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה; במדבר דף ד, יג; שיר-השירים דף ג, כג; ד, יב; תנחומא ויקהל ז; פסוקי א)

"גדול מקדש שנתן בין שתי אותיות, שנאמר: 'פעלת ה' מקדש ה'" (ברכות לג, סנהדרין צב.)

מד. ח"א נה, דה - עקר ה'ברכות' מ'ידיים'. ועקר ה'ברכה' שנשפעין מה'ידיים', הם 'שכל', וכשבאים למטה, נעשים לכל אחד ואחד פני רצונו, כמו שפתיב (תהלים קמה, טז): **"פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון"**.

בכך מי שהוא 'בעל-נפש' - צריך לכונן רצונו: שימשיך 'ברפת שכל', בבחינת (בראשית מח, יד): **"שכל את ידיו"**, ובבחינת (שמות טו, יז): **"מקדש ה' פוננו ידיך"**.

מה. ח"א מט, ב"ד - עקר התפלה תלוי בלב, שישים כל לבו עליה, דהינו: שיקשר מחשבתו היטב לדבורי התפלה. ועל-ידי-זה נתגלה ונתגדל מלכותו יתברך, ונפל 'מלכות-הרשעה'. ואז יש עליה

ל'ביתא עלאה' ו'ביתא תתאה' - **"שנשבע הקדוש-ברוך-הוא: שלא יכנס בירושלים שלמעלה, עד שיבנה ירושלים שלמטה"** (תענית ה.), בחינת 'תפלה', בחינת 'מלכות'.

מו. ח"א פא - הצדיק מדבר 'שיחת-חלין' - פדי לקשר את 'המון-עם' אל ה'דעת', שהוא בחינת 'הר' - דאייתא בגמרא (גיטין נו:): "אין 'הר' [לבנון] אלא 'בית-המקדש', שנאמר (דברים ג, כח): 'ההר הטוב הזה והלבנון'".

ובית-המקדש' הוא בחינת 'דעת', דאייתא בגמרא (ברכות לג): **"כל מי שיש בו דעת, פאלו נבנה בית-המקדש בימיו, שבית-המקדש נתן בין שתי אותיות, ודעת נתן בין שתי אותיות"**.

כי על-ידי 'תורה ותפלה', אי-אפשר לקשרם אל שרשם, מחמת שרחוקים מן האמת וכו'. כך הצדיק שרוצה לקשר את המון-עם הרחוקים מן התורה האמתיות, צריך לדבר עמהם 'שיחת-חלין', ולהלביש בהם התורה וכו'.

מז. ח"ב עב - ה'מחין' וה'דעת', הם בחינת 'בנין בית-המקדש', כמו שאמרו רז"ל (ברכות לג): **"כל מי שיש בו דעה, פאלו נבנה בית-המקדש בימיו, כי דעה נתן בין שתי אותיות, ובית המקדש נתן בין שתי אותיות"** וכו'.

ועל-כן כל אחד פפי מחו ודעתו וכפי שהוא מכניס עצמו בתוך ה'דעת', כל מה שהוא עוסק יותר להגדיל 'מחו ודעתו' - כן הוא עוסק ב'בנין בית-המקדש' - כי עקר בחינת 'בנין בית-המקדש' הוא ה'דעת'.

מח. ח"ב עז - 'בית-המקדש' הוא בחינת ה'דעת', כמו שאמרו רז"ל (ברכות לג): **"כל מי שיש בו דעה, פאלו נבנה בית-המקדש בימיו"**, כי דעה נתן בין שתי אותיות, ובית-המקדש נתן בין שתי אותיות".

מט. שיחות-הר"ן מ - כשיצאו ממצרים, תכף ב'שירת-הים', אמרו (שמות טו, יז): **"תבאמו ותטעמו בהר נחלתך"** וכו' - שבשרו על 'בנין בית-המקדש' - כי זה עקר הגאולה: שיהיה 'בנין בית-המקדש' - ששם היא בחינת 'גלגל החזור', בחינת (פסחים ג, בבא-בבא י:): **"עליונים למטה"**

ותחתוננים למעלה" - כי השם יתברך השירה שכינתו במשכן ובבית המקדש, בחינת: "עליונים למטה". וכן להפוך: כל 'ציורא דמשכנא', הכל היה רשום למעלה, בחינת: "תחתונים למעלה" - שזהו עקר ה'תכלית'.

וזהו גם כן בחינת האותיות החקוקים על ה'דרידל של הנפה': 'הנג"ש' - ראשי תבות (תהלים עד, ב): "גאלת שיבט נחלתך ה' ציון" - בחינת "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך" - בחינת ה'בית המקדש', ששם היה בחינת 'גלגל החוזר', שזהו עקר הגאלה.

"פי בא סוס פרעה רכבו ונפרשו בים" (שמות טו, יט)
 "ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר" (תהלים קו, יא)

ג. חיי מוהר"ן תסט - בענין מה שהיו משיחים לפניו מאלמן אחד קדם פסח - אמר: שגם 'פרעה' היה אלמן, פי נשאר לבדו בלא החיל, פי "אחד מהם לא נותר" (תהלים קו, יא). והבנו מדבריו, שגלה לנו רמז: פי "אחד מהם לא נותר" - ראשי תבות 'אלמ"ן'. והדברים סתומים.

[ב'מדרש תהלים' (מזמור קו) - 'ויכסו מים צריהם'. רבי יהודה ורבי נחמיה. רבי יהודה אומר: אפלו 'פרעה', שנאמר: "אחד מהם לא נותר". רבי נחמיה אומר: 'פרעה' לעצמו נותר. ויש אומרים: אף הוא באחרונה טבע, שנאמר (שם קלו, טו): "ונער פרעה וחילו בים סוף"].

"ותען להם מרים, שירו לה" (שמות טו, כא)

נא. ח"א נו, ו - נמצא לעיל בפסוק (שמות טו, ב): "עזי וזמרת יי' ויהי לי לישועה".

"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, פי אני ה' רפאך" (שמות טו, כו)

נב. ח"ב א, יא - כשאוחזין בבחינת 'דבר ה' (תהלים לג, ו), בחינת 'תפלה' - אזי מקבלין ה'רפואה' מפל הדברים שבעולם, אפלו מ'לחם ומים'.

ואזי יכולין להתרפאות אפילו בעת 'צמיחת החולאת', בעת שהוא נסתר מעין האדם - מאחר שאין צריך ל'רפואות' כלל, רק רפואתו על-ידי 'לחם ומים'. וגם בעת שעדין לא נתגלה החולאת, יוכל להתרפאות על-ידי 'לחם ומים' שאוכל אז.

וזהו בחינת (שמות טו, כו): **"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, פי אני ה' רפאך"**. והקשו כל המפרשים (קשית הגמרא בסנהדרין קא): **"אם לא ישים, מה צריך לרפואה"!**

אבל לפי הנ"ל, מישב היטב - הינו: שלא יביא אותך לידי 'מחלה' כלל, כי ירפא אותך מקדם, בעת 'צמיחת המחלה'.

וזה: **"פי אני ה' רפאך"** - "אני ה'" דיקא. הינו: בעת 'צמיחת המחלה', שאז אין יודע ממנו רק "אני ה'" - אז ירפא אותך על-ידי בחינת 'דבר ה'", בחינת 'תפלה', ולא יבוא לידי 'מחלה' כלל - כי יתפא מקדם בעת 'צמיחתו' כנ"ל.

עניני' שבת שירה' אצל רבנו ז"ל - נמצאים ב'פרשת בשלח'

הוצאות הגליון נתנדב

ע"י ידידנו החשובים

לעילוי נשמות קרוביהם

הרה"צ ר' אשר יעקב ב"ר רפאל זצ"ל

נלב"ע כ"ד תמוז תשמ"ט לפ"ק - תנצב"ה

הרה"ג ר' אהרן גרשון מנחם

ב"ר אפרים שמואל זצ"ל

נלב"ע ח' אלול תשע"ח לפ"ק - תנצב"ה

הר"ר דוד ב"ר ברוך בענדיט ז"ל

נלב"ע י"ט ניסן תשנ"ד לפ"ק - תנצב"ה

מרת מלכה ב"ר יהושע יחזקאל ז"ל

נלב"ע י"ז ניסן תשמ"ו לפ"ק - תנצב"ה

